

Gençlik Ağı Gazetesi

ARALIK 2025

ARALIK 2025
Sayı: 50

Gençlik Ağı Gazetesi

Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı

04

Biz Kimiz?

06

Gençlik Ağındaki Gelişmeler

16

Yılbaşının Sosyolojisi

25

Bir İlke Bir Lider: Olive Ann Beech

29

Şeffaflık: Bilginin ve Güvenin Mimarisi

33

Dijital Detoks

37

Zamanın Eşiğinde: Dünyada Yeni Yıla Girme
Ritüelleri, İnançları ve Toplumsal Hafıza

41

Nemotron 3

46

Gönülden İşler: Engelsiz Erişim Derneği

57

Engelli Hakları

64

Teknoloji Kullanım Alışkanlıkları: Mektuptan
Sosyal Medyaya

86

Kültür Endüstrisi Kışkacında Yılbaşı

ARALIK 2025
Sayı: 50

Gençlik Ağı Gazetesi

Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı

89

Aziz Nikolaos Kilisesi: Gerçek Noel Baba ve Anadolu

91

Kış Bahçesi: Buz Tutan Sırların Gölgesinde Yeşeren Bir Sevgi ve Aile Öyküsü

93

Olmazsa Olmaz Yılbaşı Filmleri

96

Yılbaşı/Noel Klasığı Şarkılar

100

Kariyer

104

Arşivden

105

Bulmaca

106

Kaynaklar

BİZ KİMİZ?

İletişim Kurulu Gençlik Ağı Gazetesi, Yönetişim Gençlik Ağı'nın çalışmalarını hem üyelerine hem de paydaşlarına duyurmak amacıyla çıkarılmaktadır. Bunun yanında hazırlanan içeriklerle hem Ağ içerisinde bir iletişim kurmak hem de gençler arasında bilgi paylaşımını canlı tutmak amaçlanmaktadır.

 Aysun Güder

 Eskişehir Osmangazi Üniversitesi - Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

 YÖN101 Eğitimi 11. Dönem Mezunu

 aysnguder@gmail.com

 Ayşe Beyza Eren

 Akdeniz Üniversitesi - Gıda Mühendisliği

 Aristo 4. Dönem Mezunu

 aysebeyzaeren0@gmail.com

 Barış Baysal

 Dicle Üniversitesi - Hukuk

 YÖN101 Eğitimi 9. Dönem Mezunu

 barisbaysal88@gmail.com

 Elif Hüsnagül Enez

 Dicle Üniversitesi - Hukuk

 YÖN101 Eğitimi 9. Dönem Mezunu

 elifenez01@gmail.com

BİZ KİMİZ?

 Huriye Nur Köse
 Ankara Medipol Üniversitesi - Psikoloji
 Aristo 3. Dönem Mezunu
 ks.huriyenur@gmail.com

 Nisanur İşler
 İzmir Katip Çelebi Üniversitesi - Sosyoloji
 YÖN101 Eğitimi 8. Dönem Mezunu
 nisanurrisler@gmail.com

 Simge Karsan
 İstanbul Üniversitesi - Sosyoloji
 YÖN101 Eğitimi 10. Dönem Mezunu
 simgekarsan@gmail.com

 Zeynep Çoban
 Marmara Üniversitesi - İşletme
 YÖN101 Eğitimi 9. Dönem Mezunu
 cobanzwy@gmail.com

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

ARALIK AYINDA NELER YAPTIK?

YÖN101, "EN BAŞARILI ÜNİVERSİTE GÖNÜLLÜLÜK PROJESİ" ÖDÜLÜ'NÜ ALDI!

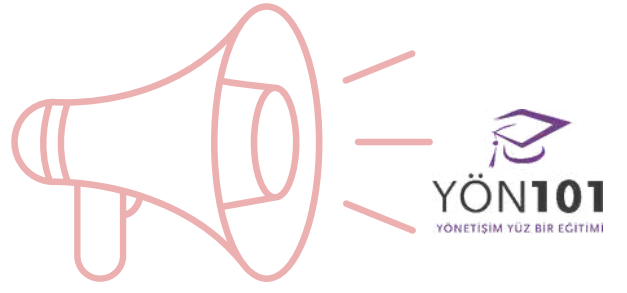
Bir hayalle yola çıktık.. Gençlerin daha adil, şeffaf ve katılımcı bir gelecek için söz sahibi olduğu bir hayalle... O hayal, "En Başarılı Gönüllü Üniversite Projesi" ödülüyle taçlandı. 🏆

Gençlerle birlikte ve tamamen gönüllülük esasıyla hayata geçen YÖN101, Özel Sektör Gönüllüleri Derneği (ÖSGD), Gönülden Ödüller kapsamında bu anlamlı ödüle layık görüldü.

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

ARALIK AYINDA NELER YAPTIK?

YÖN101'de biz;

- ★ gençleri düşünen, tasarlayan ve sorumluluk alan aktörler olarak görüyoruz,
- ★ iyi yönetim kültürünü gençlerin enerjisiyle birlikte büyütüyoruz,
- ★ gönüllülüğten doğan, güvene dayalı bir toplumsal dönüşüm için birlikte üretiyoruz.

Bu ödül bizim için;

- ★ gençlerin hayaline,
- ★ gönüllülüğün dönüştürücü gücüne,
- ★ iyi yönetişimin geleceği birlikte inşa edebileceğine duyulan güvenin bir göstergesi.

YÖN101'i var eden tüm gençlere, gönüllülere ve bu yolculuğa inanan herkese gönülden teşekkür ediyoruz 💜

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

ARALIK AYINDA NELER YAPTIK?

YÖN101'in Doğuşu

Bir fikir, bir soruyla filizlendi:

"Yönetişim kavramını daha çok gence nasıl ulaştırabiliriz?"

Ve Argüden Yönetişim Akademisi desteğiyle, 2019'da YÖN101 Eğitim Programı doğdu.

Hedefimiz, gençleri iyi yönetim kültürüyle buluşturmak ve onların bu kültürün taşıyıcısı olmalarını sağlamaktı

İlk Dönem: Hayalden Gerçeğe

Altı hafta, yedi eğitim...

Katılımcılar iyi yönetişimin temelerini öğrenirken, teoriyi kendi topluluklarında hayata geçirerek bilgiyi deneyime dönüştürdüler.

Böylece YÖN101, yalnızca bir eğitim değil; birlikte öğrenmenin, düşünmenin ve dönüştürmenin yolculuğuna dönüştü.

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

ARALIK AYINDA NELER YAPTIK?

YÖN101'in İkinci Aşamasına Geçiş

YÖN101'in ikinci aşamasıyla program daha da zenginleşti.

Felsefe ve Yön Belirleme, Yol Haritası Çizme, Entegre Düşünce, Gönüllü İşbirliği ve İletişim...

Katılımcılar vizyon-misyon oluşturmadan SWOT analizine, entegrasyon ve stratejik planlamaya kadar pek çok beceri kazandı.

Her adım, yönetişimi hayata geçirme pratiğiydi.

12 Dönemdir Gelişen Ekosistem

1. Hafta Dr. Yılmaz Ergüven / Fatih Ergüven Yönetişim Nedir? Yönetişimin temelini, neden ihtiyaç duyduğumuzu ve yönetim ile yönetim arasındaki farkı örnekler üzerinden konuşup iyi yönetişimin hangi temel prensiplere dayandığını üzerine tartışarak kendi kurumlarımız içinde nasıl hayata geçirildiği hakkında fikir yürüteceğiz.	2. Hafta Mehmet Balıkcıoğlu / Çağrı Tuncel Gönüllülük & Yönetişim Gönüllülüğün tanımının ve motivasyonun kişiden kişiye değişkenlik gösterebileceğini tartışarak deneyimleyecek ve ardından Yönetişim Gençlik Ağı ve Argüden Yönetişim Akademisi'ni daha yakından tanıyıp yapılan projeleri tartışacağız.	3. Hafta Emre Karaman / Öğütçüoğlu Şahin Proje Yönetimi Proje yönetiminin nasıl yapıldığını konuşup ekiple birlikte kanvas model ve çevik yönetimin ne olduğunu ve buna uygun projeleri nasıl üretebileceklerini örnek uygulamalarla deneyimleyeceğiz.	4. Hafta Mehmet Karaman Kurumsal Yönetişim Kurumsal yönetişimi, yapıları, aktörleri ve modelleri inceleyeceğiz. Anglo-Sakson ve Kıta Avrupası modellerini karşılaştırıp farklarını tartışacağız. Finansal yönetim, şeffaflık, etik, sorumluluğu vakalarla değerlendirecek, dijital dönüşümün etkisini göreceğiz.	5. Hafta Emrehan Ünal Felsefe ve Yönü Belirlemek Misyon, vizyon ve değerler kavramları üzerinden konuşup bu kavramların bir kuruma ne ifade ettiğini ve nasıl belirlendiğine dair çeşitli yolları iddialı olarak eleştireceğiz.
6. Hafta Dilek Özkan Yol Haritası Çizmek Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) örneği üzerinden stratejik planlama süreçlerini konuşacağız. Paydaşlar, paydaşlara değer önerileri mevcut durum analizi (SWOT) stratejik amaçlar ve stratejik haritası konuları üzerinde duracağız.	7. Hafta Fatih Ergüven / Öğütçüoğlu Şahin Feedback Haftası Eğitimin ilk 6 haftasında katılımcıların ilerlemeleri, planlama dosyaları ve faaliyet planları üzerinden özel konularla birlikte detaylı olarak değerlendirilecek, ardından katılımcılara geri bildirim verilecektir.	8. Hafta Barış Büyükbayrak Nasıl Çalışacağını Belirlemek Bir kurumun bir arada tutulabilmesi için kurumun faaliyetlerinde süreçleri anlayıp, kurumun süreçlerine ve stratejisine uygun şekilde organizasyon yapısının belirlenmesinin nasıl olacağını göreceğiz.	9. Hafta Fatih Ergüven Değer Yaratma Döngüsü Bir kurumun girdilerini, süreçlerini, çıktılarını ve yarattığı değeri bütünsel bir şekilde ele almayı görüyoruz. Ayrıca entegre raporlama konularına temas edeceğiz.	10. Hafta Bitirme Sunumları ve Mezuniyet Eğitimin son gününde katılımcıların sunumlarını özel konuklara sunduğu final kısmına geçiyor olacağız. Ardından mezuniyet töreni ile eğitim dönemini sonlandıracağız.

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

ARALIK AYINDA NELER YAPTIK?

Bir Fikirden Bir Kültüre

Yolculuğumuz bir fikirle başladı:

"Gençler iyi yönetişimi öğrenirse, geleceği daha güvenli inşa eder."

Bugün, o fikir bir kültüre dönüştü.

Hepimiz tek bir amaç için bir araya geldik:

Güvenin, katılımcılığın ve sorumluluğun kültürünü yaymak.

Ve biz biliyoruz ki; YÖN101 yalnızca bir eğitim değil, bir yolculuk, bir anlayış ve bir yaşam felsefesidir.

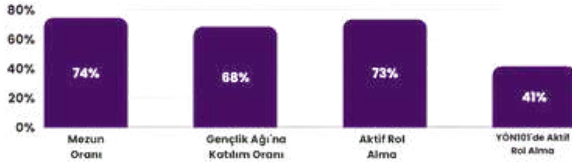

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

ARALIK AYINDA NELER YAPTIK?

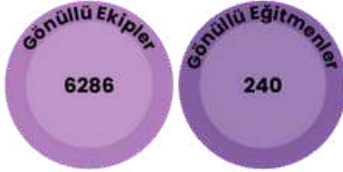
Sayılarla YÖN101

Katılımcılarımızın bir kısmı mezun olmakla kalmayıp Gençlik Ağı'nda gönüllülük yapmaya da devam ettiler.

Mezun olan katılımcılar YÖN101 eğitim programına 100 üzerinden 81 puan verdi.

YÖN101'de 12 Dönemde 76 Gönüllü
13 Eğitimci Toplamda 6526 Gönüllülük Saati

37 Şehirden 103 Üniversiteden
837 Katılımcıya ulaştık.

Sayılarla Gençlik Ağı

37

Şehir

103

Üniversite

283

Gönüllü

26.000

Gönüllü Saati

6

Tamamlanan Proje

6

Eğitim Programı

4.540

Başvuru Sayısı

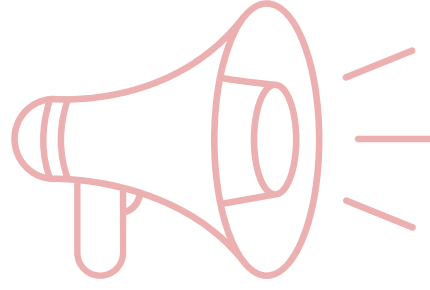

794

Mezun

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

ARALIK AYINDA NELER YAPTIK?

İŞ BİRLİĞİ VE PARTNERLİK ÇAĞRISI

Biz, Proje ve İş Birliği Geliştirme Kurulu olarak, inanıyoruz ki; güç, tek başına değil, birlikte hareket etmekten gelir. Yeni dönemde sadece büyümek için değil, derin izler bırakmak için de yanıp tutuşuyoruz. Amacımız, Argüden Gençlik Ağı'nın sınırlarını genişletmek, yeni fikirlerle buluşmak, yepyeni projelere birlikte imza atmak.

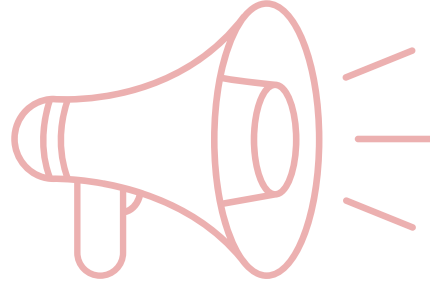
Hayalini kurduğunuz o projeyi hayata geçirmek, unutulmaz bir organizasyona imza atmak, bilgi ve deneyimlerinizi paylaşacağınız bir eğitim düzenlemek ya da ses getirecek bir lansmana birlikte start vermek mi istiyorsunuz? İşte tam şu an, tam da bunun için buradayız.

Geleceği Birlikte Tasarlayalım

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

ARALIK AYINDA NELER YAPTIK?

İKİNCİ SPEAKING CLUB ETKİNLİĞİ GERÇEKEŞTİRİLDİ!

Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı olarak, üyelerimizin küresel vizyonunu ve profesyonel iletişim becerilerini güçlendirmek amacıyla hayata geçirdiğimiz Speaking Club serimizin ikinci oturumunu gerçekleştirdik. 🚀🗣️

Yabancı dil pratiğini entelektüel bilgi paylaşımıyla birleştirdiğimiz bu buluşmada; güncel gelişmelerden küresel meselelere uzanan geniş bir yelpazede fikir alışverişinde bulunduk.

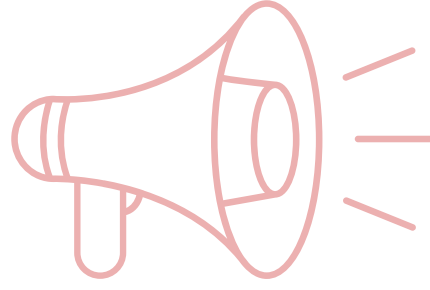
Güvenli ve yapıcı bir tartışma zemininde, İngilizce ifade yeteneğimizi bir üst seviyeye taşıdık ve ağımızdaki sinerjiyi artırdık.

Sohbet konularımız hazırды, katılım sağlayan herkesle birlikte keyifli ve verimli bir oturum gerçekleştirdik. ✨

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

ARALIK AYINDA NELER YAPTIK?

BEYAZ GECELER OKUMA ATÖLYESİ GERÇEKLEŞTİRİLDİ!

Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı Organizasyon Gelişimi Kurulu olarak, 26 Aralık Cuma akşamı saat 20:30'da Zoom'da Beyaz Geceler üzerine sohbet ettiğimiz sıcak bir okuma atölyesi düzenledik.

Kitabı sadece okumakla kalmadık; Dostoyevski'nin kurduğu duygu dolu atmosferi hissettik, karakterlerin iç dünyasına yakından baktık ve birlikte düşündük. Paylaşımlı okuma deneyimlerini seven ve yeni bakış açıları kazanmak isteyen katılımcılarla bir araya gelmek bizim için gerçekten çok güzeldi. ✨

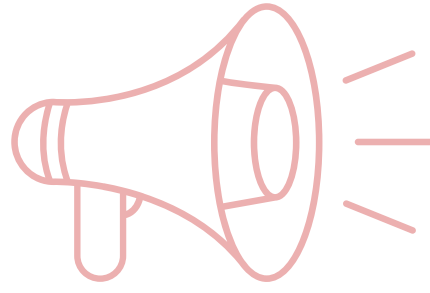
BEYAZ GECELER OKUMA ATÖLYESİ

Duygu dolu atmosferi hisset, karakterlerle bağ kur ve
Dostoyevski'nin dünyasını tanı...

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

ARALIK AYINDA NELER YAPTIK?

BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ İŞ BİRLİĞİ İLE ATÖLYE ÇALIŞMASI GERÇEKLEŞTİRİLDİ!

Üniyön, Boğaziçi Üniversitesi iş birliğiyle ilk atölye çalışmasını başarıyla gerçekleştirmiştir. Siz de Üniyön bünyesinde atölye çalışması gerçekleştirmek isterseniz, aşağıda yer alan başvuru formunu doldurmanız yeterlidir.

Başvuru formu

YILBAŞININ SOSYOLOJİSİ:

ZAMANIN, UMUDUN VE YENİLENMENİN TOPLUMSAL HİKAYESİ

Yılbaşı, çoğu zaman yalnızca bir takvim değişimi olarak görülse de toplumsal yaşamın içinde derin anlamlar üreten çok katmanlı bir olgudur. İnsanların bir yılı uğurlayıp yeni bir yıla adım atması, hem bireysel hem de toplumsal hafızada güçlü bir eşik yaratır. Bu eşik, geçmişin yüklerinden arınma ve geleceğe yönelik beklentileri yeniden düzenleme fırsatı sunar. Toplumlar tarih boyunca zamanı ölçmenin, düzenlemenin ve anlamlandırmanın çeşitli yollarını geliştirmişlerdir. Takvimler yalnızca günlerin sıralanması değil, aynı zamanda toplumların kendilerini nasıl örgütlediğinin de bir göstergesidir. Bu nedenle yılbaşının taşıdığı değer, doğrudan zamanın sosyal olarak inşa edilmesiyle ilişkilidir. İnsanlık, zamanın doğal akışını toplumsal normlarla biçimlendirdikçe yılbaşı gibi belirli eşikler özel anlamlarla donanmıştır.

Zamanın toplumsal inşa sürecine dair sosyolojik tartışmalar, yılbaşının neden bu kadar güçlü sembolik özellikler taşıdığını anlamak açısından önemlidir. Eviatar Zerubavel'in zamanın sosyal düzenlenişi üzerine yaptığı analizler, haftaların, ayların ve yılların yalnızca doğal döngülerin bir parçası olmadığını; toplumsal ilişkilerin, ekonomik gerekliliklerin ve kültürel uygulamaların bir ürünü olduğunu gösterir. Zaman, toplumların ritmine göre biçimlendirildiği için yılbaşının farklı kültürlerde farklı anlamlar kazanması da doğal hale gelir. Yılın son günü yapılan geri sayım, teknik bir sıfırlama işlemi gibi görünse de aslında kolektif bir "yeniden başlama" arzusudur. Modern yaşamın yoğun temposunda insanlar, yılbaşını nefes almak, duygusal bir mola vermek ve kendini tekrar kurmak için önemli bir durak olarak görür. Bu durak bazen büyük kutlamalar, bazen sessiz bir içe dönüş, bazen de uzun bir muhasebe süreci şeklinde yaşanır.

YILBAŞININ SOSYOLOJİSİ:

ZAMANIN, UMUDUN VE YENİLENMENİN TOPLUMSAL HİKAYESİ

Durkheim'ın ritüeller üzerine yaptığı çalışmalar, yılbaşının toplumsal dayanışma gücünü anlamak için önemli bir teorik temel sunar. Ona göre ritüeller, toplumun kendisini yeniden üreterek bireyler arasındaki bağları güçlendirdiği özel anlar yaratır. Yılbaşında milyonlarca insanın aynı anda geri sayım yapması ya da benzer kutlama pratiklerine yönelmesi, görünmeyen bir kolektifliğin görünür hale gelmesine neden olur. Toplamlar modernleştikçe bireylerin yalnızlaşma deneyimleri yaygınlaşsa bile yılbaşı gecesi bu yalnızlık hissi en azından geçici olarak askıya alınır. Televizyon ekranlarında, meydanlarda, sosyal medya platformlarında aynı anda paylaşılan kutlamalar, bireylerin kendilerini daha büyük bir topluluğun parçası olarak hissetmelerini sağlar. Böylece yılbaşı, ritüelin toplumsal bağ kurma fonksiyonunu günümüz koşullarında yeniden üretir.

Bu kolektif boyutun yanında yılbaşı, bireyin kendi yaşamıyla hesaplaştığı bir içsel dönüşüm sürecini de tetikler. Modern toplumlarda başarı, verimlilik, üretkenlik gibi kavramlar birey üzerinde yoğun baskılar oluşturur. Bu baskılar, yeni bir yıla girerken daha görünür hale gelir. Bu nedenle birçok kişi yeni yıl geldiğinde değişim hedefleri belirler. Daha düzenli yaşamak, daha disiplinli olmak, bazı alışkanlıkları bırakmak ya da yeni beceriler kazanmak gibi kararlar çoğu zaman bu dönemin ruhuyla ilişkilidir. Foucault'nun modern bireyin kendini disipline etmesine dair analizleri, bu kararların yalnızca kişisel bir arzu değil, aynı zamanda toplumsal normlarla şekillenen bir özneleşme süreci olduğunu gösterir. İnsanlar, kendilerini yeniden yapılandırmak istediklerinde toplumun onlardan beklediği yaşam standartlarını da hesaba katar. Bu yüzden yeni yıl kararları hem bireysel hem toplumsal bir inşa sürecinin ürünüdür.

YILBAŞININ SOSYOLOJİSİ:

ZAMANIN, UMUDUN VE YENİLENMENİN TOPLUMSAL HİKAYESİ

Yılbaşı modern toplumlarda ekonomik bir döngünün de merkezine yerleşmiştir. Hediyeleşme, alışveriş ritüelleri, özel yılbaşı menüleri, tatil planları, eğlence sektörünün hareketlenmesi gibi unsurlar kapitalist ekonomiyi canlandırır. Mauss'un hediyeleşme teorisi bu süreci anlamak açısından yol göstericidir. Çünkü hediye vermek ya da almak yalnızca bir ürün değişimi değildir; toplumsal bağları güçlendiren sembolik bir etkileşimdir. Hediyeleşme, karşılıklılık ilkesini hatırlatır ve ilişkilerin sıcaklığını tazeleyen bir ritüel işlevi görür. Yılbaşı döneminde mağaza vitrinlerinin değişmesi, sokakların süslenmesi, televizyon ve sosyal medya kampanyalarının artması bu ekonomik döngünün kültürel boyutunu da açığa çıkarır. Kapitalist sistem, yılbaşıyı yalnızca bir takvim olayı olmaktan çıkararak deneyimsel bir atmosfer haline getirir; insanlar bu atmosferin içine adım attıklarında tüketim pratikleri sosyalleşmenin bir parçasına dönüşür.

Kültürel farklılıklar, yılbaşı'nın kutlanış biçimlerini çeşitlendirir. Batı toplumlarında seküler eğlenceler ön plandayken bazı toplumlarda yılbaşı doğanın döngüleriyle ya da dini ritüellerle ilişkilendirilir. Türkiye'de ise yılbaşı, Cumhuriyet'in modernleşme süreciyle birlikte yaşamın resmi bir parçası haline gelmiştir. Takvim reformu, yılbaşı'nın toplumsal hayata eklenmesinde önemli bir dönüm noktasıdır. Bugün Türkiye'de yılbaşı hem küresel etkilerle gelen modern pratikleri hem de yerel ritüelleri bir arada taşır. Bazı aileler yılbaşı'nı televizyon programları eşliğinde evde geçirirken bazıları daha kamusal kutlamalara yönelir. Bazı kesimler için yılbaşı yeni umutlar ve birliktelik anlamı taşırken bazıları için kültürel mesafeler içerir. Farklı toplumsal grupların bu tarihe yüklediği anlamlar, Türkiye'nin çok katmanlı kültürel yapısını yansıtır.

YILBAŞININ SOSYOLOJİSİ:

ZAMANIN, UMUDUN VE YENİLENMENİN TOPLUMSAL HİKAYESİ

Yılbaşının sosyolojik olarak en belirgin işlevlerinden biri, toplumda ve bireyde yenilenme umudu yaratmasıdır. Belirsizliklerle dolu bir dünyada insanlar geleceğe dair pozitif anlamlar üretebilmek için sembolik geçiş anlarına ihtiyaç duyar. Yılbaşı, yeniden başlama fikrini güçlü bir şekilde temsil ettiği için bu ihtiyacı karşılar. Bir yılın kapanması, geçmişte yaşananların ağırlığını hafifletme ve yeni başlangıçlara yer açma fırsatını sunar. Hayal kırıklıkları, toplumsal gerilimler ya da bireysel kayıplar ne kadar ağır olursa olsun, yılbaşının yarattığı sembolik yenilenme hissi hem sosyal dayanıklılığı artırır hem de kolektif psikolojiyi onarır. Bu yenilenme arzusu, Turner'ın ritüel süreçlerde ortaya koyduğu "liminal alan" kavramıyla da açıklanabilir. Eski yıl ile yeni yıl arasındaki bu geçiş anı, bireylerin kimliklerini yeniden düşünmelerine ve yaşamlarını farklı bir düzlemde değerlendirmelerine fırsat sunar.

Yılbaşının toplumsal bir olgu olarak varlığını sürdürmesinin bir diğer önemli nedeni, geleneksel ve modern unsurları aynı anda taşıyabilmesidir. Hobsbawm ve Ranger'ın bahsettiği "icat edilmiş gelenekler" kavramı bu noktada açıklayıcıdır. Yılbaşı, birçok toplumda tarihsel kökeni çok eski olmayan ancak kısa sürede yerleşmiş güçlü bir ritüele dönüşmüştür. Bu da modern toplumların hızlı değişim ortamında bile bazı sembolik pratiklere ihtiyaç duyduğunu gösterir. Yılbaşı, hem bireyin düzenli bir zaman anlayışı geliştirmesine hem de toplumun kendi sürekliliğini hissetmesine olanak tanır. Geleneksel olmayan bir gelenek olarak yılbaşı, toplumların modernleşme süreçlerini ve bu süreçlerin yarattığı kültürel melezlikleri görünür kılar.

YILBAŞININ SOSYOLOJİSİ:

ZAMANIN, UMUDUN VE YENİLENMENİN TOPLUMSAL HİKAYESİ

Bu bağlamda yılbaşı, bireylerin kim olduklarını düşünme ve kim olmak istediklerini yeniden kurgulama sürecine katkı sunar. Giddens'ın modern öznenin süreklilik arayışı üzerine yaptığı çalışmalar, yılbaşının bireysel benlik anlatılarındaki yerini anlamak için önemlidir. Modern birey, yaşamını tutarlı bir hikaye olarak kurmaya çalışır; yılbaşı da bu hikayede önemli bir dönüm noktası olarak görülür. İnsanlar yeni yıla girdiklerinde sadece gelecek planları yapmaz, aynı zamanda kendi yaşam anlatılarını günceller. Bu süreç, toplumsal yapıların belirlediği koşullar içinde gerçekleştiği için bireysel bir tercihten daha fazlasını ifade eder.

Bütün bu boyutlar bir araya geldiğinde yılbaşının yalnızca bir tarih değişimi olmadığı daha net anlaşılır. Bu tarih, toplumsal ritüeller, kültürel kodlar, ekonomik döngüler, bireysel dönüşüm arzuları ve kolektif umutların kesiştiği bir alan oluşturur. İnsanların bir araya gelerek kutlamalar yapması, geleceğe dair iyimser duygular geliştirmesi, ilişkilerini tazelemesi ve kendini değerlendirerek yeni başlangıçlar tasarlaması yılbaşının çok katmanlı işlevlerini ortaya koyar. Zamanın toplumsal inşasıyla başlayan bu olgu, modern toplumların psikolojik, ekonomik ve kültürel yapıları içinde yeniden anlam kazanır. Bu yönüyle yılbaşı, modern yaşamın temposu içinde hem birey hem toplum için bir durak, bir sorgulama, bir hatırlama ve yenilenme anı olmaya devam eder.

Toplumların yılbaşına yüklediği anlam, yalnızca ritüellerle veya zamanın işleyişiyle sınırlı kalmaz; aynı zamanda ortak hafızanın nasıl kurulduğunu da açığa çıkarır. Kolektif hafıza, bireylerin yaşadıkları olayları yalnızca kişisel deneyimlerle değil, aynı dönemde yaşayan milyonlarca insanla birlikte hatırlanmasını sağlar. Yılbaşlarında kaydedilen görüntüler, yapılan geri sayımlar, ailelerin toplandığı sofralar, şehir meydanlarının ışıklandırılması bu hafızanın görsel öğelerini oluşturur. Toplumsal hafızayı araştıran Halbwachs'ın belirttiği gibi insanlar hatırlama süreçlerini sosyal bağlamlar içinde gerçekleştirir. Bu nedenle yılbaşı gecesi hatıraları, kişisel olmaktan çıkıp kolektif bir duyguya dönüşür. Her bir yıl, insanın zihninde yalnızca yaşanmışlıkları değil aynı zamanda o dönemin toplumsal atmosferini de taşır. Dolayısıyla yeni yıl, hem bir kapı hem de arşiv işlevi görür: bazı hatıralar tazelenir, beklentiler ise taşınmak üzere yeni yıla devredilir.

YILBAŞININ SOSYOLOJİSİ:

ZAMANIN, UMUDUN VE YENİLENMENİN TOPLUMSAL HİKAYESİ

Yeni yılın yarattığı bu geçiş alanında toplumlar, duygusal düzenlemeleri kolektif biçimde gerçekleştirme eğilimindedir. Modern toplumlarda duyguların bireyselleştiği düşünülse de yılbaşı gibi anlarda duygular kamusal hale gelir. İnsanlar sokaklarda, meydanlarda, evlerde ya da ekran başında bir arada olduklarını hisseder. Mutluluk, heyecan, umut gibi duygular daha kolay paylaşılır. Bu paylaşımın kendisi toplumsal bir dayanıklılık yaratır. Psikososyal açıdan bakıldığında, topluluk halinde hissedilen umut, bireylerin stresle baş etme kapasitesini güçlendirir. Bu nedenle yılbaşına yaklaşan dönemlerde insanların duygu durumunda belirgin bir değişim gözlenmesi sıradan bir tesadüf değildir. Işıklılandırılmış sokakların, süslemelerin, müziklerin ve kutlama hazırlıklarının oluşturduğu atmosfer, duygu düzenleyici bir çerçeve sunar. Bu çerçeve, yalnızca ekonomik bir üretim değil; aynı zamanda duyguların sosyalleştiği bir alandır.

Yılbaşı, bireysel zaman algısının da yeniden kurulduğu bir dönemdir. İnsanlar çoğu zaman gündelik hayatın akışında zamanın nasıl geçtiğini fark etmez. Ancak yılın bitişi, zamanın somutlaştığı nadir anlardan biridir. Bu somutlaşma, bireyin yaşamındaki ilerlemeyi, değişimi ve dönüşümü görmesine yardımcı olur. Sociological Imagination kavramını geliştiren C. Wright Mills'in de vurguladığı gibi birey, yaşamındaki deneyimleri yalnızca kendi kişisel tercihlerinin sonucu olarak değil, toplumsal koşulların etkisiyle anlamlandırır. Yılbaşında yapılan değerlendirmeler de böyledir: İnsanlar yalnızca "Bu yıl ben neler yaptım?" diye düşünmez; aynı zamanda "Bu yıl toplum neler yaşadı ve bunlar beni nasıl etkiledi?" sorusuyla da yüzleşir. Pandemiler, ekonomik dalgalanmalar, toplumsal olaylar bu yüzleşmenin parçasıdır. Böylece yılbaşı, hem bireysel muhasebenin hem de toplumsal farkındalığın eş zamanlı gerçekleştiği bir döneme dönüşür.

YILBAŞININ SOSYOLOJİSİ:

ZAMANIN, UMUDUN VE YENİLENMENİN TOPLUMSAL HİKAYESİ

Bu döneme eşlik eden umut duygusu, sadece bireyin içsel iyimserliğinden değil, toplumların geleceğe dair ortak beklentilerinden de beslenir. Umut, sosyolojik açıdan toplumsal dayanıklılığın önemli unsurlarından biridir. Bloch'un umut ilkesi üzerine çalışmaları, umudun pasif bir duygu değil, dönüştürücü bir enerji olduğunu göstermiştir. Yeni yılın yarattığı iyimserlik de tam bu noktada anlam kazanır. İnsanlar yeni yıla girerken "her şeyin daha iyi olabileceği" ihtimalini canlı tutar. Bu ihtimal, toplumların krizlerden çıkma kapasitesini destekleyen kolektif bir güç haline gelir. Özellikle belirsizlik dönemlerinde yılbaşının yarattığı sembolik yenilenme, toplumsal kapalılığı kırar ve geleceğe yönelik daha pozitif bir ruh hali oluşturur. Bu nedenle yılbaşı, sadece bireysel umutların değil, toplumsal iyileşme arzusunun da ritüelidir.

Yılbaşının sosyal anlamını güçlendiren önemli bir boyut da mekanların dönüşümüdür. Şehirler bu dönemde adeta farklı bir kimliğe bürünür. Mekan sosyolojisiyle ilgilenen Lefebvre'nin belirttiği gibi mekan, toplumsal pratiklerle yeniden üretilir. Aralık ayı boyunca sokakların süslenmesi, meydanlarda kurulan etkinlik alanları, AVM'lerde yapılan dekorasyonlar, evlerde hazırlanan süslemeler bu yeniden üretimin bir parçasıdır. Bu dönüşüm, gündelik yaşamın monotonluğunu kırar ve bireyin topluma daha gevşek bir bağla değil, daha katılımcı bir ruhla eklemlenmesini sağlar. Mekanı dönüştüren bu ritüeller, bireyin yalnızlığını azaltır ve sosyal aidiyeti güçlendirir. Yılbaşı akşamı için hazırlanan sofralar, beraber izlenen programlar, kutlama mekanları bu aidiyeti somutlaştıran örneklerdir. Dolayısıyla yılbaşı yalnızca bir zaman değil, aynı zamanda mekansal bir deneyimdir. Mekanın bu özel anlarda aldığı biçim, toplumsal uyumu görünür kılar.

YILBAŞININ SOSYOLOJİSİ:

ZAMANIN, UMUDUN VE YENİLENMENİN TOPLUMSAL HİKAYESİ

Yılbaşıyla ilgili dikkat çeken bir başka sosyolojik unsur, farklı toplumsal sınıfların aynı sembolik ritüele farklı biçimlerde katılmasıdır. Herkes aynı takvimi takip ediyor gibi görünse de yılbaşının deneyimi herkes için eşit değildir. Ekonomik eşitsizlikler, kutlama biçimlerini doğrudan etkiler. Bazı kesimler yılbaşını lüks mekanlarda geçirirken bazıları için bu dönem yalnızca evde sıcak bir içeceğin eşlik ettiği bir akşamdır. Ancak bu farklılaşmaya rağmen yılbaşının ritüel niteliği sınıflar arasında belirli bir ortak zemin yaratır. İnsanların geri sayım yapması, yeni yıl mesajları paylaşması, küçük de olsa hediyeleşmesi gibi pratikler bu ortak zemini inşa eder. Aynı zamanda bu eşitsizlikler, toplumsal kırılganlıkların daha görünür hale gelmesine de neden olur. Medyada sıkça gösterilen aşırı tüketim görüntüleri, bazı bireylerde yabancılaşma ya da yetersizlik hissi yaratabilir. Bu çatışma, modern toplumların tüketim kültürü ile bireysel gerçeklikler arasındaki mesafenin bir yansımasıdır.

Yılbaşının anlamını derinleştiren bir diğer unsur, kuşaklar arası aktarım sürecidir. Aile içinde nesilden nesile aktarılan küçük ritüeller, yılbaşını bir aile geleneği haline getirir. Bazı ailelerde sofranın düzenlenme biçimi, bazı ailelerde televizyon karşısında izlenen programlar, bazı ailelerde gece yarısından sonra tutulan dilekler bu aktarımın güçlü parçalarıdır. Bu küçük ritüeller, toplumsal kültürün devamlılığını sağlar. Bir çocuğun anne babasından gördüğü bir yılbaşı alışkanlığını büyüdüğünde sürdürmesi, kültürün sessizce aktarıldığının bir göstergesidir. Bu aktarım, hem davranış düzeyinde hem de değerler düzeyinde gerçekleşir. Geçmişte yaşanan yılbaşı anıları insanların zihninde güvenli bir alan yaratır ve yeni yıl geldiğinde bu alan kendini tekrar eder. Bu tekrar, aile bağlarının güçlenmesinde önemli bir rol oynar.

YILBAŞININ SOSYOLOJİSİ:

ZAMANIN, UMUDUN VE YENİLENMENİN TOPLUMSAL HİKAYESİ

Yılbaşının bir diğer işlevi, toplumdaki değişim hızının fark edilmesine yardımcı olmasıdır. Modern yaşamda teknoloji, çalışma hayatı, ilişki biçimleri sürekli dönüşür. İnsanlar çoğu zaman bu değişimi fark etmeden içine karıştırır. Ancak yılın kapanışı, bu değişimlerin daha görünür hale geldiği bir aynadır. "Geçen yıl bu zamanlar ne yapıyordum?" sorusu, bireyin kendi yaşamındaki değişimi analiz etmesine yardımcı olur. Bu analiz, bireyin kimlik kurgusunda önemli bir yer tutar. Kimlik, sabit bir özellik değil, sürekli değişen ve yeniden inşa edilen bir süreçtir. Yılbaşı bu sürecin kendi içindeki dönemeçlerinden biridir. İnsanlar kendilerini değerlendirirken sadece geçmiş yılın olaylarına bakmaz; aynı zamanda kendi büyüme ve dönüşüm süreçlerini de gözlemleme fırsatı bulur. Bu gözlem, bireyin kendine dair farkındalığını artırır.

Bütün bu unsurlar bir arada düşünüldüğünde yılbaşının toplumsal yaşamda neden güçlü bir yere sahip olduğu daha da belirginleşir. Yeni yıl, hem bireyin kendini toparladığı hem de toplumun kendini tazelediği özel bir eşiktir. Geçmişin ağırlığını bırakmaya, geleceğe daha umutla bakmaya ve bugünün anlamını yeniden şekillendirmeye yardımcı olur. Zamanın anlamı kaçınılmazdır ancak yılbaşı, bu akışa duygu, anlam ve kolektiflik katar. Bu nedenle yılbaşı, yalnızca takvimde bir günün ve yılın değişimi değil; insanların birbirine, kendine ve topluma yeniden bağlandığı bir toplumsal bir yeniden doğuş anıdır.

Yeni bir yıla adım atmışken içimizde hem tazelenmiş bir umut hissi hem de geride kalan zamana dair dingin bir kabulleniş yer ediyor. Bu dönem, hayatın akışına küçük bir nefes molası bırakıyor ve geleceğe dair daha berrak bir bakış açısı sunuyor. Dilerim ki bu yıl, attığımız her adımda güçlendiğimiz, kendimizi daha iyi duyduğumuz ve emek verdiğimiz her şeyin karşılığını alabildiğimiz bir yıl olsun. Zamanın getirdiklerini karşılamaya hazır, içten ve sakin bir başlangıç diliyorum.

BİR İLKE, BİR LİDER

ÖRNEK ALINAN TECRÜBELER,
ETKİ YARATAN YAŞANMIŞLIKLAR

OLIVE ANN BEECH

Havacılık endüstrisinin tarihi, genellikle teknik inovasyonlar ve cesur pilotların başarıları üzerinden okunsa da, sektörün ticari ve kurumsal temellerini atan figürler çoğu zaman geri planda kalmıştır. Bu bağlamda Olive Ann Beech, yalnızca havacılık sektörünün first lady'si olarak değil; aynı zamanda modern kurumsal yönetim ilkelerini, henüz literatürde yerini almadan önce hayata geçiren stratejik bir akıl olarak incelenmeyi hak etmektedir. Onun liderlik serüveni, Kansas kırsalından küresel bir sanayi devinin zirvesine uzanan, cinsiyetten bağımsız bir liyakat ve yönetsel yetkinlik örneğidir.

Finansal Disiplin ve Operasyonel Hakimiyet

Bir liderin karakteri, kriz anlarından ziyade, o krizlere hazırlık sürecinde şekillenir. Olive Ann Beech'in 1903 yılında başlayan hayat yolculuğu, erken yaşta kazandığı finansal okuryazarlık ve sorumluluk bilinciyle temellenmiştir. Henüz yedi yaşında kendi banka hesabını yönetmesi ve on bir yaşında ailenin finansal akışını kontrol etmesi, ileride Beech Aircraft'ın mali disiplini sağlayacak olan "hesap verebilirlik" ilkesinin ilk tohumlarıdır. Aile içinde sıkça tekrarlanan "Hatalarının sonucunu üstlen" düsturu, onun yönetim felsefesinin merkezine yerleşecek olan sorumluluk bilincini pekiştirmiştir.

1924 yılında Travel Air Manufacturing Company'de başladığı kariyeri, havacılığın romantik yönünden ziyade operasyonel ve teknik gerçeklerine odaklanmasını sağlamıştır. Sektörün erkek egemen yapısı içerisinde var olabilmek adına, uçak mühendisliği ve üretim süreçlerine dair teknik detayları öğrenerek bilgi temelli bir otorite inşa etmiştir. Bu yaklaşım, liderliğin sadece bir unvan değil, iş süreçlerine hakimiyetle kazanılan bir statü olduğunu bizlere gösterir.

BİR İLKE, BİR LİDER

ÖRNEK ALINAN TECRÜBELER,
ETKİ YARATAN YAŞANMIŞLIKLAR

Vizyoner ve Entegratör Denge Yaklaşımı

1932 yılında, Büyük Buhran'ın en derin hissedildiği bir dönemde eşi Walter Beech ile Beech Aircraft Company'yi kurmaları, salt bir girişimcilik örneği değil, stratejik bir risk yönetimidir. Bu ortaklık, kurumsal yönetimde hayati öneme sahip olan denge ve denetleme mekanizmasının doğal bir tezahürüdür. Walter Beech'in mühendislik dehası ve vizyoner yaklaşımı, Olive'in finansal ihtiyatı ve operasyonel disiplini ile dengelenmiştir. Şirketin kuruluş aşamasında, pazarın lüks segmentine hitap eden Staggerwing uçak modelinin pazarlanmasında kadın pilotlar olan Louise Thaden ve Blanche Noyes'in stratejik olarak konumlandırılması, Olive Ann'in pazar dinamiklerini ve toplumsal algıyı yönetme konusundaki ferasetini ortaya koymaktadır.

Kriz Yönetiminde Şeffaflık ile Güven İnşası

Olive Ann Beech'in liderlik rüştünü ispatladığı asıl dönem, 1940 yılında eşi Walter Beech'in ciddi sağlık sorunları nedeniyle fiilen yönetimden çekilmek zorunda kalmasıyla başlar. Bu kişisel kriz, aynı anda küresel ölçekte bir sistem şokuyla, yani İkinci Dünya Savaşı'nın hızla tırmanan üretim ve tedarik baskısıyla kesişmiştir. Havacılık sanayisi, savaş ekonomisinin omurgalarından biri hâline gelirken Beech Aircraft gibi firmalar için sorun yalnızca daha fazla üretmek değil; bunu son derece kısıtlı zaman, artan hammadde rekabeti ve devletin sert teslim takvimleri altında sürdürülebilir biçimde yapabilmektir.

Bu noktada Olive Ann Beech'in karşı karşıya kaldığı temel yönetim problemi, kapasite artırımı için gereken büyük ölçekli sermayenin nasıl temin edileceğiydi. 1940'ların Amerika'sında, üstelik savunma sanayi gibi yüksek riskli ve stratejik bir alanda, bir kadın yöneticinin bankalarla bu ölçekte müzakere yürütmesi neredeyse emsalsizdi. Ancak Olive Ann'in farkı, liderliğini kişisel otorite ya da duygusal ikna üzerinden değil; tamamen sayısal projeksiyonlara, üretim planlarına ve şeffaf risk analizlerine dayandırmasıdır. 83 milyon dolarlık kredi paketine ilişkin görüşmelerde, şirketin nakit akışını, sipariş portföyünü ve devlet kontratlarının sürekliliğini açık biçimde ortaya koyarak, belirsizliği azaltan bir güven zemini inşa etmiştir. Bu yaklaşım, kriz dönemlerinde şeffaflığın ve hesap verebilirliğin soyut ilkeler değil, doğrudan finansmana erişimi belirleyen somut araçlar olduğunu göstermektedir.

Öte yandan Olive Ann Beech'in liderliği yalnızca dış paydaş yönetimiyle sınırlı kalmamıştır. Aynı dönemde devreye aldığı Kâr Paylaşım Planı, savaş koşullarında artan iş gücü ihtiyacını salt ücret artışıyla değil, kurumsal aidiyet duygusuyla karşılamayı hedefleyen ileri görüşlü bir yönetim hamlesidir. Çalışanları şirketin finansal başarısına ortak eden bu model, emek-sermaye ilişkisini karşıtlık üzerinden değil, ortak kader anlayışı üzerinden yeniden tanımlamıştır. Bu sayede üretim artışı yalnızca yönetim katında alınan kararların sonucu değil, tabana yayılan bir sorumluluk ve motivasyon zincirinin ürünü haline gelmiştir.

BİR İLKE, BİR LİDER

ÖRNEK ALINAN TECRÜBELER,
ETKİ YARATAN YAŞANMIŞLIKLAR

Stratejik Dönüşüm ve Kurumsal Hafıza Tek Başına İktidar

1950 yılında eşi Walter Beech'in vefatı, Beech Aircraft için yalnızca bir kayıp değil; aynı zamanda şirketin kimliğini, yönünü ve bağımsızlığını tehdit eden varoluşsal bir kırılma anıydı. Havacılık sektöründe bu tür geçiş dönemleri çoğu zaman şirketlerin ya rakipler tarafından yutulması ya da finansal baskılar altında bölünmesiyle sonuçlanıyordu. Nitekim piyasanın genel beklentisi de Beech Aircraft'ın satılması yönündeydi. Ancak Olive Ann Beech'in CEO koltuğuna oturarak yönetimi bizzat devralması, bu kaçınılmaz son anlatısını boşa çıkaran, sorumluluk bilinciyle alınmış stratejik bir tercihti. Bu hamle, kişisel bir yas sürecinin ortasında dahi kurumsal sürekliliği önceleyen rasyonel bir liderlik refleksini bizlere gösterir.

Olive Ann Beech'in bu dönemdeki en kritik başarısı, şirketin kurucu değerlerini nostaljik bir bağlılıkla korumak yerine, onları değişen teknolojik ve ekonomik koşullara uyarlayabilmesidir. Onun liderliğinde Beech Aircraft, salt uçak üreten bir imalat firması olmaktan çıkarak; mühendislik bilgisi, sistem entegrasyonu ve ileri malzeme teknolojileri üreten çok katmanlı bir teknoloji organizasyonuna dönüşmüştür. Bu dönüşüm, özellikle kurumsal hafızanın statik bir geçmiş anlatısı olarak değil; stratejik karar alma süreçlerini besleyen canlı bir bilgi kaynağı olarak kullanıldığını bizlere göstermektedir.

Jet çağının hızla yükseldiği 1960'larda Olive Ann Beech'in sergilediği stratejik temkin, bu yaklaşımın en somut örneklerinden biridir. Pek çok rakip firma, prestij ve hız yarışına kapılarak yüksek maliyetli jet projelerine yönelirken; Olive Ann, pazar verilerini ve kullanıcı ihtiyaçlarını daha soğukkanlı biçimde analiz etmiştir. Sonuç olarak, tam anlamıyla bir geçiş teknolojisi olan turboprop sistemlere, özellikle de King Air modeli etrafında yoğunlaşmıştır. Bu tercih, kısa vadeli heyecan yerine uzun vadeli sürdürülebilir kârlılığı önceleyen bir iş aklını yansıtmaktadır. King Air serisi yalnızca ticari bir başarı değil, aynı zamanda şirketin finansal istikrarını sağlayan bir nakit akışı omurgası hâline gelmiştir.

BİR İLKE, BİR LİDER

ÖRNEK ALINAN TECRÜBELER,
ETKİ YARATAN YAŞANMIŞLIKLAR

Bu finansal güven zemini, Olive Ann Beech'e daha cesur ama kontrollü Ar-Ge yatırımları yapabilme imkanı tanımıştır. Bu bağlamda NASA ile geliştirilen işbirlikleri, Beech Aircraft'ın vizyonunun sivil havacılığın ötesine geçtiğini göstermektedir. Apollo ve Gemini programları kapsamında üretilen kriyojenik sistemler, şirketin yalnızca uçak gövdeleri ya da motor platformları değil; uzay teknolojilerinin en hassas bileşenlerinde dahi söz sahibi olabilecek mühendislik yetkinliğine ulaştığını kanıtlamıştır. Bu katkılar, Beech Aircraft'ı bir tedarikçiden ziyade, uzay endüstrisinin güvenilir bir teknoloji ortağı konumuna taşımıştır.

Bir Liderlik Mirası

1980 yılında şirketin Raytheon ile birleşmesi ve Olive Ann Beech'in emekliliği, 10 kişiyle başlayan bir girişimin 7.800 çalışanına ve küresel bir marka değerine ulaştığı bir serüvenin zirvesidir. Olive Ann Beech, yönetim tarzıyla "Cam Tavan" kavramını literatüre girmeden önce fiilen yıkarak liderliğin cinsiyetle değil; vizyon, liyakat ve karakterle ilgili olduğunu kanıtlamıştır. Onun mirası, sadece üretilen uçaklar değil; belirsizlik ortamında rotayı sabit tutabilme iradesi, paydaşlarla kurulan adil ilişkiler ve kurumsal hafızayı geleceğe taşıma başarısıdır. Genç liderler için Olive Ann Beech, iyi yönetişimin bir hayatta kalma ve büyüme stratejisi olduğunun en güçlü kanıtıdır.

*Olive Ann
Beech*

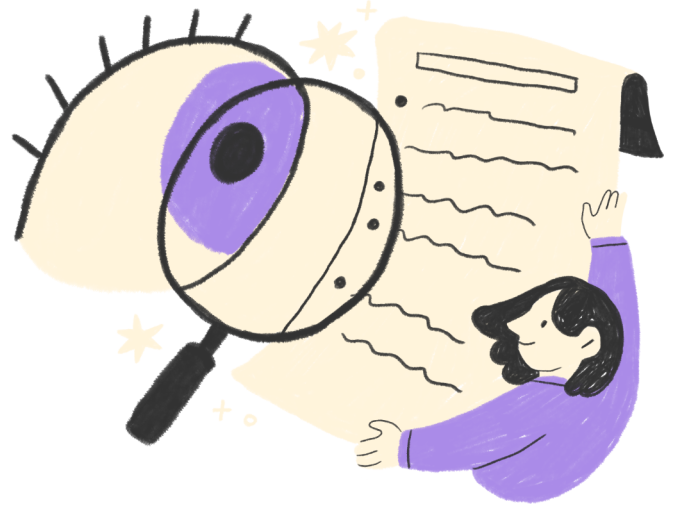
ADIM ADIM YÖNETİŞİM

ŞEFFAFLIK: BİLGİNİN VE GÜVENİN MİMARİSİ

Günlük yaşamda karşılaştığımız pek çok karar, bizim katılımımız olmadan şekillenir. Bir okul yönetiminde yapılan düzenleme, çalıştığımız kurumda değişen bir uygulama ya da bir sivil toplum projesinde belirlenen yeni bir yöntem... Bu kararların nasıl alındığını, hangi veriye dayandığını çoğu zaman bilmeyiz. Böyle durumlarda akla hemen "Neden söylemediler?" sorusu gelir ve bu soru basit bir merakın ötesindedir. Çünkü bilmek, bir süreçte var olmak anlamına gelir. Bu nedenle yönetim anlayışının temelinde şeffaflık yer alır. Şeffaflık, hem kapıların aralanması hem de bireylerin bilgiye erişme hakkının tanınmasıdır.

Bilginin neden paylaşıldığını düşündüğümüzde, karşımıza çıkan en önemli nokta gücün dağılımıdır. Bilgi, hem bilmek için hem de etki edebilmek için vardır. Bir proje toplantısında alınacak kararların önceden duyurulması, bireylerin kendilerini sürecin parçası olarak görmesini sağlar. Örneğin bir kurum, bütçe planlamasını çalışanlarıyla paylaştığında güven duygusu güçlenir. İnsanlar, kendilerine aktarılan bilgi sayesinde hem neyin neden yapıldığını daha kolay kavrar hem de gerektiğinde katkı sunabileceklerini hissederler. Bu da katılım kültürünü besleyen en güçlü mekanizmadır. Bilgi açık olduğunda sadece anlaşılır olmakla kalmaz; topluluklar arasında köprü kurar, dayanışmayı artırır.

Bilginin neden saklandığı kısmına geldiğimizde aslında mevcut pratiklere baktığımızda bu sorunun tek bir yanıtı olmadığını görüyoruz. Kimi zaman yetkili kişiler hata yapmaktan çekinir, kimi zaman eleştirilmeyi istemezler. Bazı kurumlarda güç paylaşımı zayıf olduğu için bilgi belirli kişilerde toplanır; bu durum, kontrolü kaybetme korkusundan beslenir. Bazen ise bilgi saklamak, ortamı "daha düzenli tutmak" gibi iyi niyetli bir gerekçeyle meşrulaştırılır. Oysa bilgi saklandığında, niyet ne olursa olsun sonuç aynı olur: bireyler dışlanmış hisseder ve güven duvarı zayıflar. Bu duygu yalnızca bir anlık kırgınlık yaratmakla kalmaz; uzun vadede katılımın azalmasına, toplulukların dağılmasına ve yönetim kültürünün zarar görmesine yol açar.

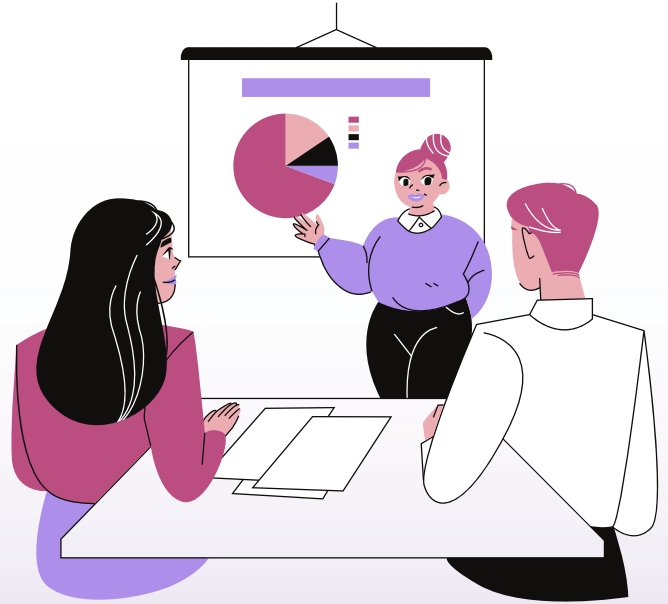
ADIM ADIM YÖNETİŞİM

Şeffaflığın olmadığı yerde, karar alma süreçleri adeta bir "kara kutu"ya dönüşür. Dışarıdan bakan biri, sistemin nasıl işlediğini bilemez. Kim hangi kararı verdi, neden verdi, hangi bilgi kullanıldı gibi sorular cevapsız kalır. Bu belirsizlik, en sağlıklı işleyen kurumlarda bile gerilim yaratır. İnsanlar sonuçları görür ama süreçleri göremez. Bu da "Acaba arka planda ne oldu?" düşüncesini ortaya çıkarır. Şeffaf olmayan süreçler, kasıtlı olmasa bile güven aşınmasına sebep olur. Herkesin bildiği gibi, güven sarsılınca onu yeniden inşa etmek zordur. Kara kutu etkisi bu nedenle yönetişimde en riskli durumların başında gelir.

Şeffaflık, çoğu zaman bilgi paylaşımıyla eşdeğer sanılsa da daha derin bir yapıya sahiptir. Paylaşılan bilginin kendisi kadar, nasıl ve neden paylaşıldığı da önemlidir. Bir duyurunun yalnızca metnini paylaşmak, şeffaflığın yarısını oluşturur. Oysa kararın gerekçesi, alternatiflerin değerlendirilme biçimi, sürecin aşamaları ve olası etkilerinin de açıklanması gerekir. Gerçek şeffaflık, bilgiye anlam yükleyen bu çerçevenin açıkça sunulmasıyla sağlanır. Böyle olduğunda hem kararın doğruluğu daha net anlaşılır hem de karşı tarafın güveni pekişir. Açıklık yalnızca veriye değil, iletişim biçimine de yansımış olur.

Kurumlar için şeffaflık, bir tercihten çok bir gerekliliktir. Kurum kültürü, açık iletişim ve hesap verebilirlik üzerine inşa edildiğinde çalışanların motivasyonu artar, yanlış anlaşılmalara azalır ve işleyiş daha verimli olur. Kurum içinde süreç şeffaflığı (kararın nasıl alındığı), sorumluluk şeffaflığı (kimin hangi görevi üstlendiği) ve sonuç şeffaflığı (hedeflere ulaşıp ulaşılmadığı) birlikte değerlendirilir. Bu üçü dengelendiğinde kurum, hem iç hem dış paydaşlar için daha güvenilir bir yapıya kavuşur. Özellikle hata yapıldığında bunu saklamak yerine açıklamak, kurumun itibarını zedelemek yerine güçlendirir. Çünkü açıklık, sorumluluk duygusunun güçlü olduğunu gösterir.

ADIM ADIM YÖNETİŞİM

Bugün dijitalleşen yaşam, şeffaflığı hem kolaylaştıran hem de karmaşıklaştıran bir etkiye sahip. Bilgiye ulaşmak daha kolay, veriye erişim çok hızlı. Ancak bu hız, doğruluğu teyit edilmemiş bilgilerin de yayılmasına neden olur. Sosyal medyada yapılan açıklamalar kimi zaman gerçek şeffaflık değil, dışarıya "iyi görünme" kaygısıyla hazırlanan yapay bir açıklık sunabiliyor. Bu nedenle dijital çağda şeffaflık, sadece bilgi paylaşmak değil; hangi bilginin, hangi bağlamda ve ne amaçla paylaşıldığını değerlendirmek anlamına geliyor. Mahremiyetin korunması ve doğruluğu kesinleşmiş bilgilerin paylaşılması, şeffaflığın dijital dünyadaki en kritik noktaları haline geliyor.

Şeffaflık, yalnızca kurumsal süreçlerle sınırlı bir konu değildir; bireyler arası ilişkilerde de derin etkileri vardır. Aile içinde, arkadaş çevresinde, gönüllü gruplarda ya da bir proje ekibinde açık iletişim, sağlıklı ilişkilerin temelini oluşturur. Bireysel şeffaflık, düşünceleri net bir şekilde ifade etmeyi, sınırları doğru çizip bunu karşı tarafa aktarmayı ve anlaşılma ihtimaliyle yüzleşmeyi gerektirir. Bu anlamda şeffaf olmak, cesaret gerektiren bir tutumdur. Çünkü kişi kendisini daha görünür hale getirir. Ancak bu görünürlük sayesinde karşılıklı güven oluşur, sorunlar büyümeden çözülür ve iletişimde doğallık sağlanır.

Toplumların, kurumların ve bireylerin şeffaflık kültürünü benimsemesi zaman alan bir süreçtir. İlk adım genellikle küçük açıklamalarla başlar; süreç ilerledikçe açıklık daha sistematik hale gelir. Bu süreçte bilgi saklamanın "daha güvenli" olduğu yönündeki yanlış inanişle mücadele etmek gerekir. Hataların açıklanmasının zayıflık göstergesi olmadığı, aksine gelişim için bir fırsat sunduğu fark edildiğinde şeffaflık kalıcı hale gelir. Geri bildirim mekanizmalarının aktif kullanılması, açıklamaların zamanında yapılması ve iletişimde net bir dil tercih edilmesi, bu kültürün temel taşlarını oluşturur.

ADIM ADIM YÖNETİŞİM

Genç bireyler, şeffaflık konusuna en duyarlı gruplardan biridir. Bilgiye ulaşma hakkını doğal gören, süreçlere dahil olmak isteyen ve verilen kararların gerekçesini merak eden bir nesil, yönetim kültüründe büyük bir dönüşümü tetikleyebilir. Gençlerin sorgulayıcı yaklaşımı, açıklık talebi ve hesap verebilirlik beklentisi, kurumları daha aktif olmaya yönlendirir. Bu durum yalnızca bugünün değil, geleceğin yönetim modellerini de daha kapsayıcı bir yapıya taşır. Gençlerin bu alandaki tutumu, uzun vadede daha güçlü bir toplum inşa edilmesinde belirleyici olacaktır.

Şeffaflık, yönetimde vazgeçilmez bir değer olmanın ötesinde, toplumların sağlıklı işleyebilmesi için gereklidir. Bilgi açık olduğunda, insanlar sürece katılır; katılım arttığında güven güçlenir; güven güçlendiğinde toplum daha dayanıklı hale gelir. Bu döngü, iyi yönetimin temel mekanizmasıdır. Şeffaflık yalnızca bir yöntem değil, bir anlayıştır. Bu anlayış yerleştiğinde hem bireyler hem kurumlar hem de toplum daha güçlü bir birlik duygusuyla hareket eder.

SAĞLIK

Bilinçli Tercihler, Güçlü Yaşamlar

DİJİTAL DETOKS

Yılın sonuna gelmemizle birlikte ödevler, finaller ve bitmek bilmeyen araştırmalar derken akademik yoğunluğumuz daha da arttı. Bu yoğun tempoda sürekli bir şeyler okumaya çalışmak ya da öğrendiklerimizi tekrar etmek, bir noktadan sonra zihinsel olarak oldukça yorucu ve sıkıcı bir hale gelebiliyor. Tam da bu anlarda, biraz oyalanayım düşüncesiyle elimize aldığımız telefonlarımız ise ne yazık ki bu süreci kolaylaştırmak yerine çok daha zor bir çıkmaza sürüklüyor. Ben de tam bu kısır döngünün içindeyken, birkaç hafta önce bir anlık karar ile Instagram uygulamasını telefonumdan kaldırdım. Dürüst olmam gerekirse, özellikle ilk hafta benim için gerçekten çok zorlayıcıydı. Fark ettim ki, hiçbir bildirim olmasa bile elim sürekli telefonuma gidiyordu; bu durum benim için bir nevi alışkanlığa dönüşmüştü.

Dijitalleşmenin hayatımızın her alanına nüfuz etmesiyle birlikte, neredeyse hepimiz akıllı telefona ve en az bir sosyal medya hesabına sahibiz. Sabah gözümüzü açar açmaz, derste sıkıldığımızda, yemek yerken, hatta bir film izlerken -ki o an odaklanmamız gereken bir eğlence varken bile- telefon ekranlarına bakmaktan kendimizi alamıyoruz. Dinlenmiş bir zihinle uyandığımız sabahları sosyal medyadaki haber bombardımanı ile karşılıyor, gün içindeki enerjimizi ve dopaminimizi birkaç saniyelik hızlı videolarla tüketiyoruz. Gece olduğunda ise kendimizi telefonun yaydığı mavi ışığa maruz bırakarak uyku kalitemizi bozuyor, hatta bazen ironik bir şekilde uykumuzun gelmesi için telefona bakmaya devam ediyoruz. Çoğu zaman bu döngüyü sorgulamadan yaşıyor; "sosyal medya çok vaktimi alıyor" desek de bu bağdan kopmak istemiyoruz.

SAĞLIK

Bilinçli Tercihler, Güçlü Yaşamlar

Bu durum günümüzde "dijital bağımlılık" olarak tanımlanan ciddi bir meseleye dönüşmüş durumda. Eskiden bağımlılık dendiğinde akla sadece alkol veya madde kullanımı gelirken, modern araştırmalar internet ve dijital cihaz kullanımının da benzer davranışsal bağımlılıklar yarattığını kanıtlıyor. Hatta bu durum o kadar yaygınlaştı ki, 2024 yılında Oxford tarafından yılın kelimesi seçilen "brain rot" (beyin çürümesi) terimi, dijital içeriklerin aşırı tüketimi sonucu oluşan zihinsel tükenmişliği ve bilişsel bozulmayı simgeleyen bir kavram haline geldi.

**Social Media
seriously harms
your mental health**

Bu dijital bağımlılığın en güçlü tetikleyicilerinden biri, gelişmeleri kaçırma korkusu olarak tanımlanan FOMO (Fear of Missing Out) kavramıdır. Sürekli olarak güncel kalma, başkalarının yaşamlarını takip etme ve sosyal çevreden geri kalmama isteği, bireylerde kaygı düzeyini artırırken gerçek hayattaki sosyal etkileşimleri zayıflatmakta ve yalnızlık hissini derinleştirmektedir. Sosyal medya platformlarının sunduğu anlık bildirimler, beğeniler ve kısa süreli ödüller, beynin dopamin sistemini sürekli uyarak bireyleri ekran başında kalmaya teşvik etmektedir.

Benzer şekilde, dijital platformlardaki içerik denetiminin yetersiz olmasından dolayı pornografik içeriklere erişim de son derece kolaylaşmıştır. Bu tür içeriklerin yoğun ve tekrar eden tüketimi, tıpkı diğer dijital uyaranlarda olduğu gibi, beynin ödül mekanizmasını hızlı ve yapay bir şekilde harekete geçirmekte; zamanla tolerans artışı ve bağımlılık benzeri davranışların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Özellikle yalnızlık, stres ve kaçış ihtiyacı gibi duygusal durumlar, bireylerin bu içeriklere yönelmesini kolaylaştırarak dijital bağımlılık döngüsünü daha da güçlendirmektedir.

SAĞLIK

Bilinçli Tercihler, Güçlü Yaşamlar

Ne yazık ki dijital prangalarımız elimizdeki en değerli varlığımızı yani zamanımızı almanın yanında bizlere fiziksel ve psikolojik olarak da zarar vermektedir. Sosyal medyada sunulan düşük kaliteli ve hızlı içerikler; dikkat süremizin kısılmasına, hafızamızın zayıflamasına, göz yorgunluğuna, sırt ağrılarına, kaygı bozukluklarına, uyku sorunlarına ve derin düşünme yetimizi kaybetmemize neden olmaktadır.

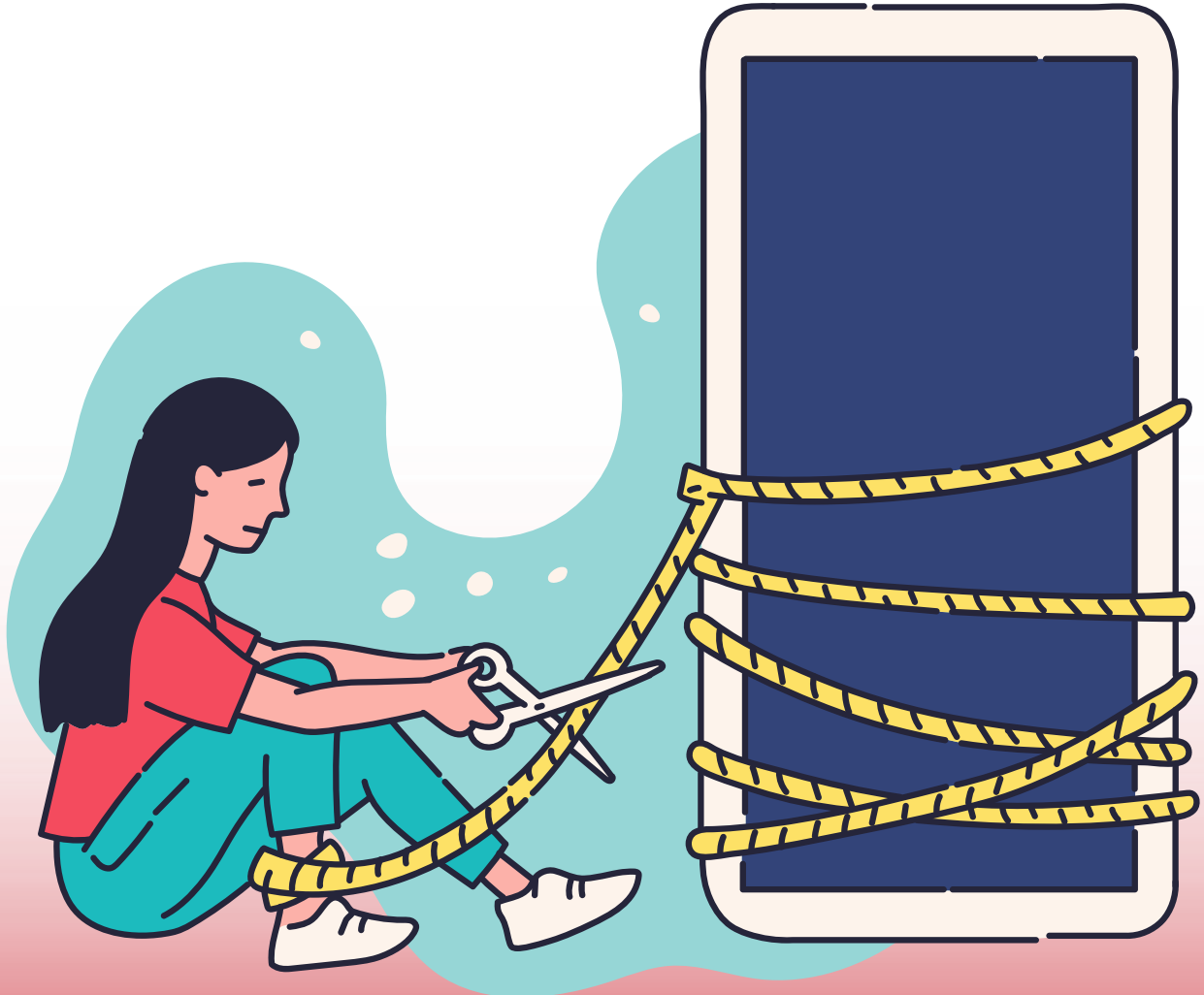
Yapılan bir araştırmada katılımcılar; gün içinde bazen sekiz-dokuz saatlerini ekran başında geçirdiklerini, sadece birkaç dakika bakmak amacıyla telefonlarını ellerine alsalar da zamanın nasıl geçtiğini fark edemediklerini dile getirmişlerdir (Biricik, 2022). Açıkçası başka çalışmaları da okuduktan sonra, durumun aslında pek çoğumuz için ne kadar önemli ve kritik olduğunu daha iyi anladım. Saatler boyunca başka insanların hayatlarını izlemek, oyun oynamak ya da bir sonraki diziye geçmemiz için herhangi bir tuşa bile basmamıza gerek olmayan dijital platformlarda zaman geçirmek, dijital dünyayla kurduğumuz ilişkinin ne denli otomatik ve sağlıksız bir hâl aldığını açıkça ortaya koymaktadır. Ancak günümüzde birçok kişi, bu durumun yarattığı sorunları fark ederek dijital bağımlılığı kontrol altına almanın yollarını denemektedir.

SAĞLIK

Bilinçli Tercihler, Güçlü Yaşamlar

Son yıllarda popülerlik kazanan "dijital detoks" veya "dopamin detoksu" gibi uygulamalar da, bireylerin ekran süresini kısıtlamasını ve sanal hayat yerine daha iyi bir sosyal deneyim yaşamasını hedeflemektedir. Ayrıca bu farkındalık sadece bireysel düzeyde kalmamakta; çeşitli kuruluşlar da insanları dijital dünyadan tamamen koparıp doğayla ve sanatla buluşturan etkinlikler organize etmektedir. Örneğin İngiltere'deki "Unplugged Music" adıyla düzenlenen festival, katılımcılarına telefonsuz ve Wi-Fi bağlantısı olmayan, tamamen doğayla iç içe bir deneyim sunmuştur. Benzer şekilde, 2018 yılında Bodrum'da, Türkiye'nin ilk "Kablosuz Müzik Festivali" yapılmış ve insanların internetten uzak kalarak yoga, atölye çalışmaları ve müzikle vakit geçirebileceği bir alan yaratılmıştır (Pınarbaşı ve Astam, 2020). Bu tür detoks süreçleri ve farkındalık temelli alışkanlıklar, beynimizdeki serotonin ve dopamin dengesini yeniden düzenleyerek motivasyonumuzu geri kazanmamıza ve bilişsel dayanıklılığımızı artırmamıza yardımcı olmaktadır.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

KÜLTÜR & SANAT

ZAMANIN EŞİĞİNDE: DÜNYADA YENİ YILA GİRME RİTÜELLERİ, İNANÇLAR VE TOPLUMSAL HAFIZA

Giriş: Takvim Değişirken Toplum Ne Yapar?

Yeni yıl, modern takvim sistemlerinde yalnızca bir tarih değişimi gibi görünse de, sosyolojik açıdan bakıldığında çok daha derin bir anlam taşır. Zamanın döngüselligi, insan toplulukları için her zaman bir eşik, bir duraklama ve yeniden başlama noktası olmuştur. On yılı aşkın süredir farklı coğrafyalarda yürüttüğüm saha araştırmaları ve kültürel analizler, yeni yıl ritüellerinin yalnızca "kutlama" değil; toplumsal bellek, inanç sistemleri, kolektif umutlar ve korkuların dışavurumu olduğunu gösteriyor.

Yeni yıla girerken yapılan ritüeller; din, dil, ırk ve tarihsel deneyimlere göre çeşitlenir. Kimi toplumlar için bu an Tanrı'ya yakınlaşma fırsatı iken, kimileri için kötü ruhlardan arınma, kimileri için ise bereketi ve sağlığı çağırma pratiğidir. Bu yazı, dünyanın farklı bölgelerinde yeni yıla girerken yapılan gelenekleri, bu geleneklerin tarihsel kökenlerini ve toplumsal anlamlarını incelemeyi amaçlamaktadır.

Zamanın Kutsallaştırılması: Yeni Yıl Neden Önemlidir?

Antropolog Mircea Eliade'ye göre insan, zamanı yalnızca kronolojik bir akış olarak değil; kutsal ve profan (gündelik) olarak ikiye ayırır. Yeni yıl, bu kutsal zamanlardan biridir. Çünkü "eski" olanın öldüğü, "yeni"nin henüz kirlenmediği bir anı temsil eder.

Bu nedenle dünyanın pek çok yerinde:

Temizlik yapılır

Borçlar kapatılmaya çalışılır

Kırgınlıklar sona erdirilir

Yeni niyetler belirlenir

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

KÜLTÜR & SANAT

Bu davranışlar bireysel gibi görünse de, aslında toplumsal normlar tarafından şekillenir. Yeni yıl, bireyin kendini toplumla yeniden hizaladığı bir eşiktir.

Batı Dünyası: Gürültü, Işık ve Kontrol Edilebilir Gelecek İnancı

Avrupa'da Yeni Yıl

Avrupa'da yeni yıl kutlamaları büyük ölçüde Hristiyanlık sonrası sekülerleşmiş ritüeller üzerine kuruludur. Noel ile başlayan dönem, 31 Aralık gecesi zirveye ulaşır.

İspanya'da gece yarısında 12 üzüm yeme geleneği vardır. Her üzüm, yeni yılın bir ayını temsil eder. Bu ritüel, geleceğin "kontrol edilebilir" olduğu fikrine dayanır.

Almanya'da eritilen kurşunun soğuk suya dökülmesiyle şekline bakılarak gelecek yıl tahmin edilir. Bu pratik, bilinmezlikle baş etme arzusunun sembolik bir örneğidir.

İskoçya'da "first footing" adı verilen gelenekte, yeni yıla ilk giren kişinin uzun boylu, koyu saçlı ve hediye getiren biri olması uğur sayılır.

Bu ritüellerin ortak noktası; geleceği öngörme ve belirsizliği azaltma çabasıdır.

Amerika Kıtası: Gösteri, Topluluk ve Yeniden Doğuş ABD

New York'taki Times Square top düşürme ritüeli, modern dünyanın en bilinen yeni yıl simgelerinden biridir. Bu ritüel, endüstriyel çağın zaman algısını yansıtır: dakik, senkronize ve kitlesel.

Burada yeni yıl:

Bireysel hedeflerin ilan edildiği

"Yeni ben" anlatısının kurulduğu

Tüketimle iç içe geçmiş bir yeniden doğuş anıdır.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

KÜLTÜR & SANAT

Latin Amerika

Brezilya'da insanlar beyaz giysilerle deniz kenarına gider, denize çiçek bırakır. Bu ritüel Afrika kökenli inançlarla Katolikliğin sentezidir.

Kolombiya'da valizle sokakta dolaşmak, yeni yılda seyahat etmeyi çağırdığına inanılan bir pratiktir.

Latin Amerika'da yeni yıl ritüelleri, umutla birlikte hareketliliği simgeler.

Asya: Döngüsellik, Arınma ve Atalara Saygı

Çin ve Doğu Asya

Çin Yeni Yılı, Gregoryen takvime değil Ay takvimine göre belirlenir. Bu bile başlı başına Batı'dan farklı bir zaman algısını gösterir.

Evler temizlenir (kötü şans atılır)

Kırmızı renk kullanılır (koruyucu ve bereket getirici)

Aile büyükleri onurlandırılır

Burada yeni yıl, bireysel hedeflerden çok ailesel ve kolektif devamlılık üzerine kuruludur.

Japonya

Japonya'da yılın son günü tapınak çanları 108 kez çalınır. Bu, Budist inançta insanın sahip olduğu 108 dünyevi arzuyu simgeler. Amaç, yeni yıla bu yüklerden arınmış girmektir.

Orta Doğu ve İslam Coğrafyası: Yeni Yılın Sessizliği
İslam dünyasında Hicri takvim esas alınsa da, miladi yılbaşı özellikle şehirleşmiş ve seküler alanlarda kutlanır.

Türkiye'de yılbaşı, dini olmaktan çok kültürel bir pratiktir.

Ev içi kutlamalar, aile sofraları, dilekler ve temenniler ön plandadır.

Nar kırma, yeni yılın bereketini çağıran Anadolu kökenli bir ritüeldir.

Burada dikkat çekici olan; yeni yılın dini değil, duygusal ve sembolik bir eşik olarak yaşanmasıdır.

Afrika: Toprak, Atalar ve Doğa ile Yeniden Bağ Kurmak

Afrika kıtasında yeni yıl, çoğu zaman doğa döngüleriyle ilişkilidir.

Etiyopya'da yeni yıl Eylül ayında kutlanır ve yağmur mevsiminin bitişini simgeler.

Bazı Batı Afrika topluluklarında atalara adaklar sunulur.

Yeni yıl burada, toprakla ve geçmişle bağ kurma zamanıdır.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

KÜLTÜR & SANAT

Yeni Yıl ve Kimlik: Kim Kutlar, Kim Kutlamaz?

Yeni yıl ritüelleri, aynı zamanda bir kimlik beyanıdır. Kutlayanlar kadar kutlamayanlar da vardır. Bazı dini gruplar yılbaşını "yabancı" veya "seküler" bulur. Bu durum, kültürel sınırların nerede çizildiğini gösterir. Saha çalışmalarımda özellikle genç kuşaklarda şu eğilimi gözlemledim:

Ritüelin dini boyutu zayıflıyor

Anlam, bireysel hedefler ve duygusal ihtiyaçlar etrafında yeniden kuruluyor.

Sonuç: Yeni Yıl Bir Tarih Değil, Bir Anlatıdır

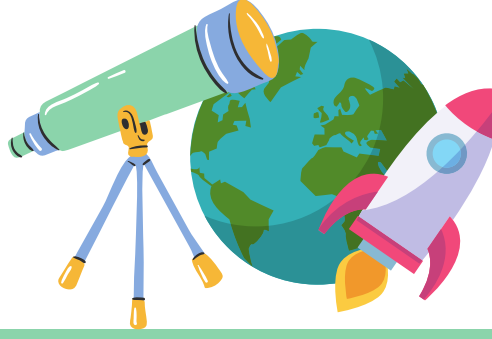
Yeni yıl, takvimdeki bir değişimden çok daha fazlasıdır. O, insanlığın belirsizlikle baş etme biçimi, umut üretme mekanizması ve toplumsal hafızayı tazeleme aracıdır.

Dünyanın neresine giderseniz gidin, insanlar yeni yıla girerken aynı soruyu sorar: "Geçen yıldan neyi geride bırakıyorum ve yanımda neyi taşıyorum?"

Bu soru değişmedikçe, yeni yıl ritüelleri de var olmaya devam edecektir.

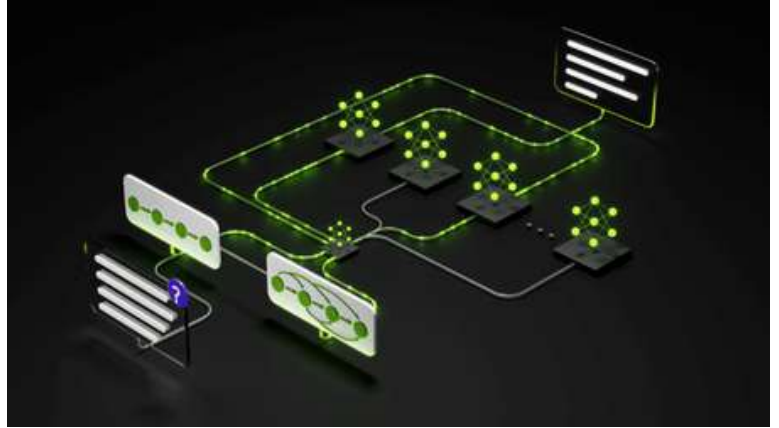

BİLİM ADASI

NEMOTRON 3

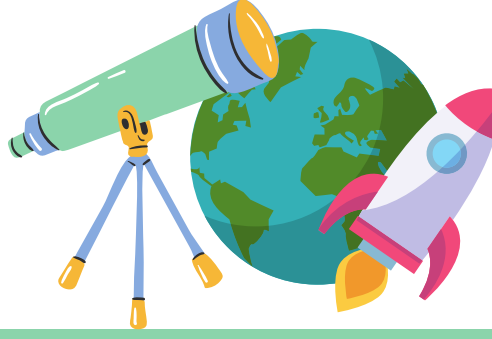
2025 yılı, yapay zeka ekosistemi için bir geri dönüş ve ivmelenme yılı olarak tarihe geçmiştir. Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı Gazetesi'nin "Bilim Adası" başlığı altında bugün ele aldığımız Nvidia Nemotron 3 ailesi, bu ivmelenmenin en somut ve devrimsel tezahürlerinden biridir. Yapay zeka dünyası, son üç yıldır hakim olan sohbet robotu (chatbot) odaklı yaklaşımdan, ajanlı yapay zeka (agentic AI) olarak tanımlanan eylem odaklı bir paradigmatic dönüşüme uğramıştır. Bu geçiş, sadece modellerin daha akıllı hale gelmesi değil, aynı zamanda yapay zekanın pasif bir içerik üreticisi olmaktan çıkıp, karmaşık dijital görevleri otonom olarak planlayan, yürüten ve denetleyen bir aktif iş gücü haline gelmesi anlamına gelmektedir.

Geçmişte büyük dil modelleri (LLM), kullanıcı tarafından verilen bir istemi alıp buna uygun, dilbilgisi açısından tutarlı bir yanıt üretmek üzere tasarlanmıştı. Ancak 2025 yılının ortaları itibarıyla, endüstri standartları artık "akıl yürütme" (reasoning) ve "araç kullanımı" (tool use) yeteneklerini merkeze almaktadır. Nvidia Nemotron 3, bu noktada bir dönüm noktası oluşturmaktadır. Geleneksel monolitik Transformer mimarilerinden ayrılan bu yeni model ailesi, hibrit mimari ve "uzmanlar karışımı" (Mixture of Experts - MoE) prensiplerini kullanarak, işlem maliyetlerini düşürürken akıl yürütme kapasitesini en üst seviyeye çıkarmayı hedeflemektedir.

Bu paradigma değişiminin en kritik bileşeni, yapay zekanın artık sadece metin üretmekle kalmayıp, gerçek dünya sistemleriyle etkileşime girmesidir. Nemotron 3, özellikle çoklu ajan sistemleri için optimize edilmiştir. Tek bir devasa modelin her işi yapmaya çalıştığı hantal yapılar yerine, her biri belirli bir alanda uzmanlaşmış, birbiriyle iletişim kurabilen ve ortak bir hedef doğrultusunda sürü zekası ile hareket eden ajan kümeleri dönemi başlamıştır. Bu değişim, bilimsel araştırmalara kadar her alanda verimlilik anlayışını kökten değiştirmektedir.

BİLİM ADASI

Nemotron 3'ün piyasaya sürülmesi, OpenAI'nın GPT-5.2 Codex duyurusu, Google'ın Gemini 3 Flash hamlesi ve Mistral'in OCR odaklı yenilikleriyle aynı döneme rastlayarak rekabetin zirveye ulaştığını göstermiştir. Ancak Nvidia'yı bu yarışta farklı kılan sadece bir model değil; eğitim veri setleri, pekiştirmeli öğrenme ortamları ve açık ağırlık stratejisiyle bütünsel bir platform sunmasıdır. Bu yazımızın ilerleyen bölümlerinde, Nemotron 3'ün bu iddialı konumunu destekleyen teknik derinlikleri ve bilim dünyasında açtığı yeni ufukları detaylandıracağız.

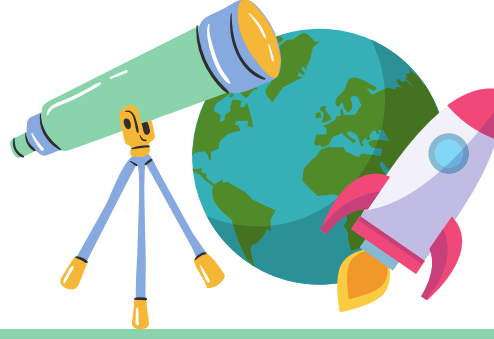
Makinenin Kalbi Olan Hibrit Mimari Neyi Değiştiriyor?

Nemotron 3'ün başarısının altında yatan en temel inovasyon, yapay zeka mimarisinde saf transformer yaklaşımından uzaklaşılarak "Hibrit Mamba-Transformer MoE" yapısının benimsenmesidir. Uzun yıllardır endüstriye hakim olan transformer modelleri, metin uzunluğu arttıkça hesaplama karmaşıklığının artması sorunuyla karşı karşıyadır. Bu durum, özellikle milyonlarca kelimelik bağlamların işlenmesi gereken ajanlı senaryolarda ciddi bir performans ve maliyet bariyeri oluşturmaktadır.

Nvidia mühendisleri Nemotron 3, Mamba-2 modellerini ve transformer katmanlarını bir araya getirerek her iki mimarinin de en güçlü yanlarını birleştirmişlerdir. Mamba-2 katmanları, veriyi doğrusal bir karmaşıklıkla işleyerek ultra uzun sekanslarda sabit bellek kullanımı sağlar. Buna karşılık, modelin kritik noktalarına yerleştirilen Grup Sorgulu Dikkat Transformer katmanları, yüksek sadakatli bilgi erişimi ve derin mantıksal çıkarım kapasitesini korumaktadır.

Nemotron 3 mimarisinin temelinde, geleneksel büyük dil modellerinin benimsediği monolitik yapıdan bilinçli bir kopuşu temsil eden Seyrek Uzmanlar Karışımı (Sparse Mixture of Experts) yaklaşımı yer almaktadır. Bu mimari tercih, modelin toplam parametre sayısı ile gerçek zamanlı hesaplama maliyeti arasındaki bağı kırmayı amaçlamaktadır. Klasik modellerde her bir token işlenirken tüm parametreler aktif hale gelirken, Seyrek Uzmanlar Karışımı yaklaşımında yalnızca bağlama en uygun olan sınırlı sayıdaki uzman ağ devreye sokulmaktadır. Böylece model, sahip olduğu bilgi kapasitesini geniş ölçekte muhafaza ederken, işlem sırasında harcadığı enerji ve zaman ciddi biçimde azaltılmaktadır. Bu mimari yapı sayesinde Nemotron 3 Nano, 30 milyar parametre sınıfındaki modellerin sunduğu geniş bilgi kümesini ve akıl yürütme derinliğini, 3 milyar parametre sınıfına yakın bir hesaplama maliyetiyle sunabilmektedir. Başka bir ifadeyle, model bildiği şeyleri büyük ölçekte depolarken, hesapladığı şeyleri bilinçli olarak sınırlamaktadır. Bu yaklaşımın pratik karşılığı performans ölçümlerinde açık biçimde görülmektedir.

BİLİM ADASI

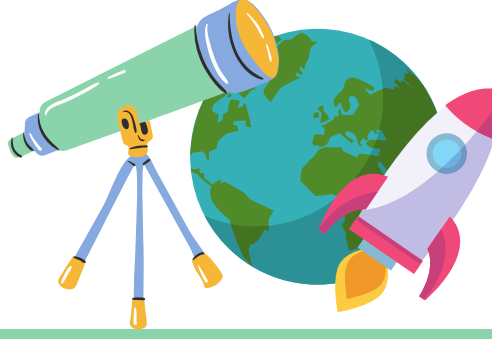
Nemotron 3 ailesinin daha büyük modellerinde NVIDIA, verimlilik yaklaşımını yalnızca uzman ağlarının seçimiyle sınırlı tutmamış, aynı zamanda veri akışı ve sayısal temsil katmanlarında da yapısal iyileştirmelere gitmiştir. Bu kapsamda geliştirilen LatentMoE teknolojisi, uzman ağlarına iletilen verinin boyutunu azaltarak bellek bant genişliği üzerindeki yükü düşürmeyi amaçlamaktadır. LatentMoE yaklaşımında, tokenlara ait aktivasyonlar uzmanlara aktarılmadan önce daha düşük boyutlu bir gizli temsile dönüştürülmektedir. Bu dönüşüm, tipik olarak dört katlık bir boyut küçültmesi sağlamakta ve uzmanlar arasındaki veri trafiğini yaklaşık yüzde yetmiş beş oranında azaltmaktadır.

Elde edilen bellek ve bant genişliği tasarrufu, sistem tarafından doğrudan model kapasitesini artırmak için kullanılmaktadır. Özellikle uzmanlar arası iletişim maliyetinin azalması, toplam uzman sayısının artırılmasını mümkün kılmaktadır. Nitekim Nemotron 3'ün Super ve Ultra modellerinde uzman sayısının 128'den 512'ye çıkarılabilmesi, bu mimari kazanımın somut bir sonucudur. Bu durum, verimlilik ile kapasite arasında zorunlu bir ödünleşme bulunmadığını; doğru mimari tercihlerle her iki unsurun eş zamanlı olarak geliştirilebileceğini göstermektedir.

Donanım düzeyinde ise Nemotron 3'ün ölçeklenebilirliği, Blackwell mimarisinin sunduğu NVFP4 adlı formatı ile desteklenmektedir. NVFP4, daha yüksek hesaplama yoğunluğu sunarken, mikro-blok ölçeklendirme gibi gelişmiş nicemleme teknikleri sayesinde doğruluk kaybını oldukça sınırlı tutmaktadır. Bu yaklaşım, çok büyük parametrelili modellerin bellek ve bant genişliği kısıtlarına takılmadan daha hızlı ve daha düşük maliyetle eğitilebilmesini mümkün kılmaktadır. Bu yönüyle Nemotron 3 mimarisi, yalnızca algoritmik bir ilerleme değil, donanım ve yazılımın birlikte tasarlandığı bütüncül bir optimizasyon örneği olarak değerlendirilebilir.

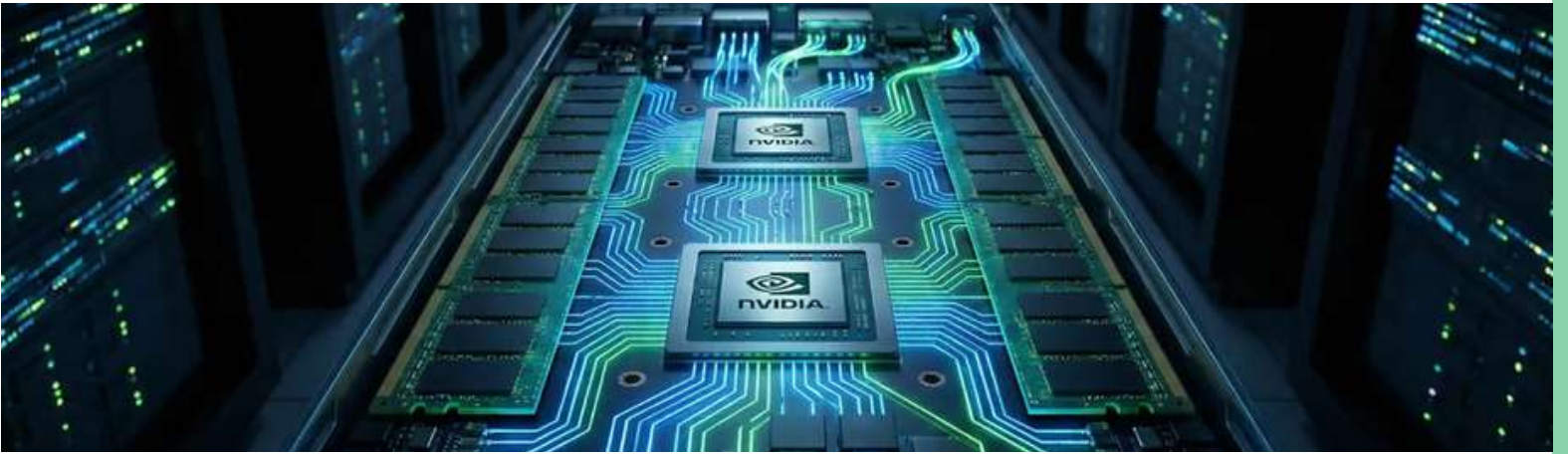
BİLİM ADASI

Nemotron 3'ün Görev Dağılımı ve Hiyerarşisi

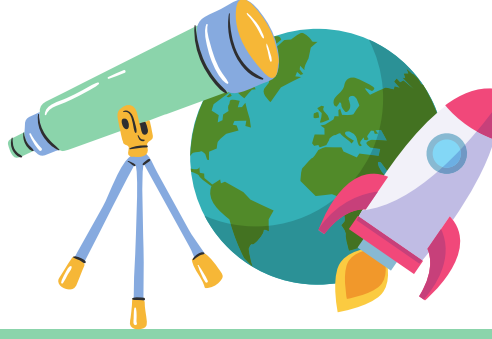
Nemotron 3 model ailesi, tek ve devasa bir model yaklaşımı yerine, modern token ekonomisi anlayışına uygun biçimde Nano, Super ve Ultra olmak üzere üç katmanlı bir yapı üzerine inşa edilmiştir. Bu hiyerarşik mimari, kurumların her görev için ihtiyaç duyulan en uygun maliyetli ve en verimli yapay zeka kapasitesini seçmesine olanak tanıyarak önemli bir esneklik sunar. Görevlerin karmaşıklık düzeyine göre bu modeller arasında dağıtılmasını sağlayan "ajan yönlendiriciler" (agent routers), toplam sahip olma maliyetini (TCO) düşürürken sistem performansını da belirgin biçimde artırmaktadır.

Ailenin en küçük üyesi olan Nemotron 3 Nano, 31.6 milyar toplam parametresine rağmen yalnızca 3.2 milyar aktif parametre kullanarak ajanlı görevlerde dikkat çekici bir verimlilik sergiler. En ayırt edici özelliği olan 1 milyon tokenlık bağlam penceresi, büyük kod tabanlarının, kapsamlı teknik dokümanların veya uzun soluklu diyalog geçmişlerinin tek seferde işlenmesini mümkün kılar. Nano modeli; yazılım hata ayıklama, uzun metinler üzerinden bilgi erişimi ve düşük maliyetli çıkarım senaryolarında, tüketici sınıfı GPU'larda dahi yüksek performans sunacak şekilde optimize edilmiştir.

Yaklaşık 100 milyar parametreye sahip olan Nemotron 3 Super, token başına 10 milyar aktif parametre kullanarak kurumsal iş akışları için orta katmanlı bir güç merkezi işlevi görür. Özellikle çok sayıda ajanın eş zamanlı çalıştığı senaryolarda, örneğin IT destek sistemlerinde biletlerin sınıflandırılması, yönlendirilmesi ve ilk çözüm önerilerinin üretilmesi gibi durumlarda düşük gecikme süresiyle ölçeklenebilir bir çözüm sunar.

BİLİM ADASI

Ailenin zirvesinde yer alan Nemotron 3 Ultra ise 500 milyar parametrelilik yapısıyla derin araştırma, uzun vadeli stratejik planlama ve karmaşık bilimsel problemler için tasarlanmış üst düzey bir akıl yürütme motorudur. Bu model yalnızca veri işlemekle sınırlı kalmayıp; çok katmanlı analiz, ileri düzey çıkarım ve keşif odaklı görevlerde yüksek doğruluk sağlamayı hedefler. Bağımsız benchmark sonuçları da Nemotron 3 ailesinin bu mimari yaklaşımının karşılığını verdiğini göstermektedir. Özellikle matematik, kodlama, talimat takibi ve uzun bağlam anlama gibi alanlarda sergilenen performans; modelin yalnızca daha büyük değil, daha verimli bir yapay zeka tasarımı sunduğunu ortaya koymaktadır. Araç destekli matematik testlerinde ulaşılan %99.2'lik başarı oranı ise, yapay zekanın teorik bilgi ile pratik uygulama arasındaki boşluğu kapatma noktasında geldiği seviyeyi açık biçimde göstermektedir.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

ENGELSİZ ERİŞİM DERNEĞİ

Bu ayki köşemizde Engelsiz Erişim Derneği'ni ağırlıyoruz. Derneğin genel sekreteri Nurşen Korkmaz bizimle.

Elif Enez: Merhaba ben Elif Hüsnagül Enez. Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi son sınıf öğrencisiyim.

Nurşen Korkmaz: Öncelikle çalışmalarınız için tebrik ederim. Davet ettiğiniz için ben de teşekkür ederim. Hem kendi adıma hem derneğim adına. Nurşen Korkmaz ismim. İstanbul'da yaşıyorum. Körüm. Bir kamu kuruluşunda çalışıyorum. On dört yaşında bir oğlum var. Evliyim. 2008 yılından itibaren STK'larda gönüllü olarak çalışıyorum. Engelsiz Erişim Derneği ile de 2016 yılından itibaren gönüllü olarak aktivist olarak çalışıyorum. Engelsiz Erişim Derneği'nin 2021-2024 yılları arasında başkanlığını yürüttüm. Derneğin ilk kadın başkanıyım. Şu anda da yine yönetim kurulunda, yönetim kurulu üyesi ve derneğin gönüllüsüyüm.

Elif Enez: Peki Engelsiz Erişim Derneği'nin kuruluş hikayesi nedir? Bu derneği kurulma amacı nedir?

Nurşen Korkmaz: Tabii. Engelsiz Erişim Derneği, 2005 yılında kör genç aktivistler tarafından Engelsiz Erişim Grubu olarak kurulmuş bir dernek. O dönemlerde büyük derneklerde gençlerin yeteri kadar söz sahibi olmaması ve bu gençlerin hayata geçirmek istediği pek çok proje olması nedeniyle kendi gruplarını kurup bu grup aracılığıyla projelerini hayata geçirmek istiyorlar. Temel amaçları bu. Bakış açıları da yalnızca gençlere söz hakkı verilmemesi değil; engelliliğe bakışları da farklı. Yardım temelli bir anlayışa sahip değiller. Engelliliği bir eksiklik veya kusur olarak görmeyen, engellilerin yardım edilmesi gereken mağdur kişiler değil, hak sahibi bireyler olduğunu savunan bir ekip.

“EŞİT, ERİŞİLEBİLİR ENGELSİZ
YAŞAM İNSAN HAKKIDIR”

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Nurşen Korkmaz Bu grubun kurucuları, kişiyi engelli yapan temel unsurun toplumdaki önyargılar ve fiziksel engeller olduğunu düşünüyor. Örneğin beni engelli yapan şey kör olmam değil; bir kitabı okuyamıyorsam, beni engelli yapan o kitabın braille ya da sesli olmamasıdır. Yani sorun benim kör olmamda değil; o kitabın erişilebilir olmamasında. Bu kitaba ulaşmak benim temel insan hakkım. O halde kitaplar herkes için erişilebilir şekilde yayınlanmalıdır. Bu bakış açısıyla hareket ediyorlar. "Ben eksik bir birey değilim; sorun bende değil, toplumda ve üretilen hizmetlerde" anlayışıyla çalışmalar yürütüyorlar.

Engellilik bakış açısına göre herkes için eşit ve erişilebilir bir yaşam olması gerektiğini savunuyorlar. Kitap örneğini verdim; bu yaşamın her alanı için geçerli. Ulaşımда engeller varsa, toplu taşımanın, yolların ve kaldırımların herkes için erişilebilir olması gerektiğini savunuyorlar. Bunu sadece savunmakla kalmayıp çözüm önerileri üretmek çalışmaları yürütmeye başlıyorlar.

"HERKES İÇİN YAŞABİLİR
BİR DÜNYA"

İlk projeleri İstanbul'da başlıyor. O dönem İstanbul merkezli bir grup burası. Toplu taşımada, incecğimiz durağın seslendirilmesi için çalışıyorlar. Otobüslerde kullanılacak bir sistem tasarlanması için dilekçeler topluyorlar, destek alıyorlar, yurtdışındaki örnekleri inceliyorlar ve belediyeye sunuyorlar. Bu çalışmaların hayata geçmesi zaman alıyor; yaklaşık 2008 yıllarında uygulanmaya başlanıyor. Bugün otobüslerde duyduğumuz durak anonslarının geçmişi bu çalışmalara dayanıyor.

Aynı şekilde, her kitabın yalnızca mürekkep baskılı değil, Braille ya da sesli versiyonlarıyla yayınlanması gerektiği konusunda çalışmalar yürütüyorlar. Bankamatiklerden bağımsız para çekebilmek de temel insan hakkıdır diyerek erişilebilir ATM projelerine destek veriyorlar. Bu saydıklarım sadece birkaç örnek.

Projeler çoğaldıkça dernekleşme ihtiyacı doğuyor. Bürokratik süreçlerin daha sağlıklı ilerlemesi ve yapılan işlerin kurumsal kimliğe kavuşması için 2011 yılında Engelsiz Erişim Grubu, Engelsiz Erişim Derneği olarak kuruluyor. Ancak kuruluş fikrinin temeli 2005'e dayanıyor.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Elif Enez: Çok güzel, teşekkür ederiz. Aslında köklü bir derneksiniz. Peki derneğin ana misyonundan bahsettiniz ama misyon ve vizyon kısmını da soralım.

Nurşen Korkmaz: Derneğin misyonu, herkes için eşit bir yaşamın mümkün olduğuna inanmak ve bunu savunmaktır. Bunun koşulunun da erişilebilirlik olduğunu düşünüyoruz. Üretilen tüm ürün ve hizmetlerin yalnızca körler ya da yalnızca işitme engelliler için değil; öğrenciler, çocuklar, yaşlılar, kadınlar dahil herkes için erişilebilir biçimde tasarlanmasını savunuyoruz.

Vizyonumuz, yaşamın her alanının herkes için eşit, erişilebilir ve engelsiz olmasını sağlamak. "Hayaller yaklaşmakta olan gerçeklerin simgeleridir" bakış açısıyla yola çıktık ve yaşamı herkes için eşit ve erişilebilir kılincaya kadar mücadele etmeye devam edeceğiz.

Derneğimiz herkese açık. Üyelerin çoğu kör olsa da bu bir zorunluluk değil. Fakat başkaları adına konuşmayı doğru bulmadığımız için daha çok bildiğimiz alan olan körlük ve görme engellilik üzerine yoğunlaşıyoruz. İleride farklı engel gruplarından üyeler arttıkça çalışmalar onların alanlarına da genişleyecek.

Elif Enez: Harika bir çalışma yürütüyorsunuz. Peki dernek olarak hangi gruplara hitap ediyorsunuz? Yaş, engel türü gibi bir ayırımınız var mı?

Nurşen Korkmaz: Aslında herkes için çalışan bir derneğiz. Engelliler alanında erişilebilirlik sorunlarının çözülmesi üzerine savunuculuk yapıyoruz. Ayrımcılığın her türüne karşıyız. Pozitif ayrımcılığı da negatif ayrımcılığı da kabul etmiyoruz. Ayrıcalık ya da muafiyet talep etmiyoruz; bizim talebimiz erişilebilirlik.

Çoğumuz kör olduğumuz için görme engelli, az gören ve kör bireylerin erişilebilirlik sorunlarına daha çok odaklanıyoruz.

**"BİZ OLMADAN
BİZİM İÇİN ASLA"**

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Elif Enez: Çalışmalarınızda hangi alanlarda daha çok gönüllüye ihtiyaç duyuyorsunuz?

Nurşen Korkmaz: Gönüllülerimiz pek çok alanda katkı sunabilir. Öncelikle gönüllünün motivasyonunu ve yeteneklerini öğreniyoruz. Kimisi sosyal medya içerikleri üretmeyi sever, kimisi web tasarımı, kimisi organizasyon işlerini... Buna göre görev paylaşımı yapıyoruz.

Sosyal medya görselleri, içerik üretimi, görsellerin erişilebilirlik kontrolü gibi konularda desteğe ihtiyaç duyuyoruz. Festival ve yüz yüze etkinliklerde çadır kurulumu, stant desteği, çekimler, organizasyon süreçleri gibi alanlarda da gönüllülerle birlikte çalışıyoruz.

Web sitesi tasarımı ve geri bildirimler, oyunların erişilebilir hale getirilmesi, video çekimi ve montajı gibi pek çok alanda gönüllü katkısı önemli.

Elif Enez: Peki başka projeleriniz var mı?

Nurşen Korkmaz: Evet, Engelsiz Eğitim projemiz var. Bu yıl 12. sezonunu. 2014'te başladı ve her yıl Kasım ayında başlayıp 12-16 hafta sürüyor. Eğitimleri Zoom üzerinden düzenliyoruz. Bazıları herkese açık, bazıları kayıtlı oluyor. Bu yıl temel düzey gitar eğitimi gibi sınırlı kontenjanlı çalışmalar da olacak. Eğitimlerin kayıtlarını YouTube ve web sitemizde paylaşıyoruz. Bağımsız hareketten yapay zekaya, makrome eğitiminden kodlamaya, günlük yaşam pratiklerinden deneyim paylaşımlarına kadar çok geniş bir alanımız var.

Bir diğer projemiz de seçimlerde kör bireylerin oylarını bağımsız kullanabilmesi üzerine. Mevcut yasa da körler oylarını refakatçiyle kullanmak zorunda. Bunun ayrımcılık olduğunu düşünüyoruz ve yıllardır bunun için savunuculuk yürütüyoruz.

Kimse artık sırada bekleyen, o kör kişiye oyunu kullanırken yardım etmek zorundadır. Yasa böyle bir yöntem değildir. Biz buna 2009 yılından itibaren itiraz ediyoruz. Ben körüm, oyumu başkasıyla kullanmak zorunda değilim. Sorun benim kör olmamda değil; oy kullanırken körlere uygun yöntemin Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenmemesinde. Temel sebep budur ve bunun bir ayrımcılık olduğunu düşündük, hâlâ da düşünüyoruz.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Nurşen Korkmaz: Bu yüzden yıllarca Yüksek Seçim Kurulu'yla çalışmalar yaptık, çalıştaylar düzenledik. Yurt dışındaki örnekleri inceledik. Kendi etkinliklerimizi de özellikle kullanarak hem görünürlük sağlamak hem de "bakın bu mümkün" demek için bir şablon hazırladık. Şablon delikli bir karton gibidir; pusula içine koyulur ve oy verilecek yuvarlaklar deliklere denk gelir. Üzerinde Braille yazısı vardır. Böylece kime oy verileceği okunup mührün ilgili alana basılması sağlanır. Kendi etkinliklerimizde ve özellikle Selen Özel Bilgi Yarışmamızda bunu kullandık.

Yüksek Seçim Kurulu'na yaptığımız başvurularda bu yöntemin mahrem oy kullanma ilkesine uygun olduğunu belirttik. Bana yardım eden kişinin oyumu istediğim yere kullanıp kullanmadığını bilemem. Ayrıca oy tercihim mahremdir, paylaşmak zorunda değilim. Anayasada gizli oy, açık tasnif sistemi varken benimki neden gizli olmasın? Yüksek Seçim Kurulu'na her toplantıda bu şablonu götürdük. Ancak YSK üretmedi. "Mevcut yasa böyle, yasanın değişmesi gerekir" diyerek bizi TBMM'ye yönlendirdi. "Yasa değişirse üretim, ama siz isterseniz yanınızda şablon getirebilirsiniz" dedi.

Nurşen Korkmaz: 2017 referandumunda şablonları dernek olarak kendimiz bastık. Tasarımını yaptık, Yüksek Seçim Kurulu'ndan pusula ölçülerini talep ettik, şablonları kendi imkânlarımızla ürettik ve isteyen kör kişilere posta yoluyla gönderdik. Ancak bu bizim işimiz değildi. Biz küçük bir STK'yız ve şablon üretmek bizim görevimiz değildir. Bu işin uzmanı Yüksek Seçim Kurulu'dur. Bu nedenle her seçim öncesi YSK'dan bu hizmeti talep etmeye devam ettik. 2018 ve 2019 seçimlerinde de taleplerimizi ilettik. Olumsuz dönüşler aldık. CİMER üzerinden başvurular yaptık. Olumsuz yanıt geldikçe şablonları yine kendimiz ürettik, üyelerimize ve isteyenlere gönderdik. 2021'de TBMM'de seçim yasasında değişiklik olacağını öğrendik. Hemen harekete geçtik. Madem YSK "yasa böyle diyor" diyordu, o halde yasaya körler için uygun yöntem maddesi eklenmeliydi. Şablon bizim bulduğumuz yöntemdi ama tek yöntem olmak zorunda değildi. Önemli olan oyumu tek başıma, bağımsız kullanmamdı.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Nurşen Korkmaz: Change.org kampanyaları başlattık, imza topladık, basın açıklamaları yaptık, tüm parti gruplarıyla görüştük. Herkes haklı olduğumuzu söyledi. 2022 Mart sonunda yasa değişikliği Meclis'e geldi. Taslak metne baktığımızda bizimle ilgili hiçbir madde yoktu.

Bunun üzerine Meclis'te eylem yaptık. Görüşmeler günü Meclis kapısında bekledik ve "madde eklenmeden ayrılmayacağız" dedik. Bir yetkili çıktı ve maddenin ekleneceğini söyledi. Yine de emin olamadık. Ertesi gün yasa değişikliğinin geçtiğini ve körler için "YSK şablon üretir" maddesinin eklendiğini gördük. Bu bizim için çok önemli bir dönüm noktasıydı. 2022 sonrası yapılan seçimlerde YSK şablon üretti. Ancak eksiklikler sürüyor. Şablonlarda Braille yok. Kullanım bilgilendirmesi yeterli değil. Sandık görevlilerinin çoğu şablondan habersiz. Bazı görevliler hâlâ "sadece şablonla kullanılır" diyor. Halbuki isteyen refakatçiyle de kullanabilir. Bu sorunların detaylarını web sitemizde paylaşıyoruz.

Bir diğer projemiz ise körlerin noterlik işlemlerinde imzalarının kabul edilmesiyle ilgiliydi. Eskiden kör bir kişi "yazılanı okuyamadığı" gerekçesiyle okuryazar olmayan kabul ediliyor, işlem iki şahit huzurunda yapılıyordu. Bu uygulama yasaya aykırıydı. Çünkü okuryazar olmamak, Latin harfleri basılı metni okuyamamak değildir. Kör bir kişi avukat olabilir, bankacı olabilir, milletvekili olabilir; ancak noterde okuryazar değilmiş gibi işlem yapmak zorunda kalıyordu. Bu tamamen ayrımcı bir yönetmelikti.

Nurşen Korkmaz: Bu konuda eylemler yaptık, kampanyalar yürüttük, davalar açtık. Süreç Danıştay'a kadar gitti ve davalar lehimize sonuçlandı. Artık noterler belgeyi Braille veya dijital olarak vermek zorundadır. Böylece kişi belgeyi okuyup onaylayabilmekte ve imzasını atabilmektedir. Hâlâ bilmeyen noterler olsa da elimizde Danıştay kararı vardır ve uygulama yaygınlaşmaktadır. Ayrıca bankamatiklerde kulaklık takıldığında ekranın seslendirilmesi, kitapların dijital formatının zorunlu hale gelmesi gibi birçok projede de mücadele ettik. Yasalar çıkıyor ama uygulamada sorunlar sürüyor. Bu yüzden mücadele bitmiyor, devam ediyor.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Elif Enez: Aslında sizin derneğinizle çalışmak, sizinle çalışmak hiçbir zaman umudunu kaybetmemek gibi bir şey. Sürekli mücadele ve azim gerektiriyor. Gerçekten tebrik ediyorum sizi. Yasaya geçirme süreci olsun, uygulamayı artırma kısmı olsun, eminim daha da yaygınlaşacak. Ben kendi bölgemden bahsedeyim: hâlâ bunun bilincinde olmayan pek çok kişi var. Daha fazla kişiye erişmeniz gerektiğini hissettim. Demek ki çalışmaya devam etmemiz gerekiyor. Yasanın çıkması ya da uygulanması tek başına yeterli değil. Bizim bunun ufak bir parçası olabilmemiz bizi çok mutlu etti. Sizlerin sayesinde duyulacak aslında. Peki gönüllüleriniz derneğinize nasıl katılıyor? Kimler gönüllü olabilir?

Nurşen Korkmaz: Çalışmalarımıza destek vermek isteyen, eşit ve erişilebilir bir yaşamın herkes için temel insan hakkı olduğunu düşünen herkes bizimle çalışabilir. Her yaştan ve her meslekten kişilerle gönüllü olarak çalışmayı çok isteriz. Gönüllülük karşılıklı öğrenme sürecidir. Sadece gönüllüler bizden öğrenmiyor; biz de gönüllülerimizden çok şey öğreniyor, birbirimizi besliyoruz ve geliştiriyoruz.

Bunun için web sitemizde bir gönüllü katılım formu var. Dilerlerse bize e-posta da yazabilirler. Sosyal medya hesaplarımızdan da ulaşabilirler. "Derneğinizde gönüllü olmak istiyorum, neler yapabilirim?" diye soran herkese kapımız açık.

Elif Enez: Gerçekten çok fazla kanal oluşturmuşsunuz. Bence erişilebilir olmanın en iyi örneklerinden birisiniz. Hem radyo hem sesli hem yazılı kanallarda varsınız. Yeni dünyanın gerekliliklerine çok iyi uyum sağlamışsınız. Bu benim çok hoşuma gitti. Peki Engelsiz Erişim Derneği'nin önümüzdeki yıllara yönelik hedefleri ve hayata geçirmek istediği projeleri nelerdir?

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Nurşen Korkmaz: Aslında bizim bir erişilebilirlik sözümüz var. Tüm görsel içeriklere erişinceye kadar, tüm kitaplara herkesle aynı anda erişinceye kadar, tüm web siteleri herkes için erişilebilir oluncaya kadar, tüm sokaklar eşit şekilde paylaşıncaya kadar mücadele edeceğiz. Sokaklardan kastımız; kaldırım işgalleri, kılavuz yol eksiklikleri, ulaşım da erişilebilirlik sorunları gibi konular. Üretime eşit katılıncaya kadar, eğitim aldığımız alanlarda yeteneklerimiz doğrultusunda üretimin her aşamasında yer almak istiyoruz. Oyumuzu herkesle eşit biçimde, bağımsızca kullanıncaya kadar mücadelemiz sürecek.

Kaldırım işgalleri hâlâ çok ciddi bir sorun. İstanbul'da ulaşım erişilebilirliği açısından belirli kazanımlar var; sesli anonslar artık yaygın ama bu Türkiye'nin tüm illerine yayılmalı. Tüm filmlere sesli betimlemeyle erişmek de hayallerimizden biri. Aslında tüm kanallar içeriklerini sesli betimleme ile sunmak zorunda ama uygulamada sorunlar yaşanıyor. Bunun için de mücadelemiz sürüyor.

Eğitimde de eşitlik hedefimiz var. "Sen körsün, burası sana uygun değil" yaklaşımıyla karşılaşmak hâlâ mümkün. Oysa ben herkes gibi her okulda eğitim alma hakkına sahibim. Gerekli materyallerin ve erişilebilirliğin sağlanması idarecilerin sorumluluğudur. Bu konuda da çalışmalarımız devam ediyor.

Nurşen Korkmaz: Yüksek Seçim Kurulu ile temaslarımız sürüyor. Şablonun önümüzdeki seçimlerde tamamen erişilebilir şekilde basılmasını istiyoruz. Çünkü artık yasada var. Biz sadece hakkımız olanı talep ediyoruz.

Yakın hedeflerimiz arasında oyunların erişilebilir tasarlanması da var. Hem akıl oyunları hem de ebeveyn-çocuk oyunları üreticiler tarafından erişilebilir hale getirilmeli. Bunun için çalışmalar yapıyoruz. Ayrıca hâlâ tüm kitaplara herkesle aynı anda erişemiyoruz. Yasanın uygulanması için mücadelemiz sürüyor. Uzun vadede ise erişilebilirlik sözümüzdeki tüm koşulların gerçekleştirilmesi için çalışmaya devam edeceğiz.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Elif Enez: Gerçekten çok güzel hedefleriniz var ve bence yavaş yavaş başarıyorsunuz da. Sitenizi inceliyorum; farklı alanlarda soruların uzmanlar tarafından yanıtlandığını gördüm. Bir hukuki sorun yaşasam ya da psikolojik bir konuda desteğe ihtiyaç duysam uzman bir kişiye ulaşabiliyormuşum gibi hissettim. Bu çok değerli.

Nurşen Korkmaz: Evet, bildiğimiz alanlarda uzman arkadaşlarımız var; psikologlarımız, avukatlarımız... Hak kazanımları, yasalar, yönetmelikler konusunda içerikler üretiyoruz. Web sitemizde bunları yayınlıyoruz ki insanlar kolayca bulabilsin. Haklarını nasıl arayacaklarını, bir ayrımcılık yaşadıklarında ne yapmaları gerektiğini öğrenebilsinler. Eğitimlerimizde de karşılıklı öğrenme hâkim. Deneyimlerimizi paylaşıyor, birbirimizi geliştiriyoruz. Bilgimizin yetmediği durumlarda ilgili uzman kurumlara ya da komisyonlara yönlendirme yapıyoruz.

Elif Enez: Gönüllülük kültürünün geniş kitlelere yayılması için önerileriniz nelerdir?

Nurşen Korkmaz: Bu da üzerine düşündüğümüz konulardan biri. Gönüllü desteğini nasıl artırabiliriz, kişileri gönüllülüğe nasıl teşvik edebiliriz diye sürekli kafa yoruyoruz. Okullarda gönüllülük üzerine söyleşiler yapmak, öğrencileri etkinliklere dahil etmek iyi bir yöntem olabilir. Örneğin Boğaziçi Üniversitesi'nde festival yaparken bazı hocalar ders kapsamında öğrencilerin festivale katılmalarını sağlıyordu. Böylece öğrenciler gönüllülüğü deneyimleyip devam etmek istiyorlardı. Lise ve ortaokul öğrencilerine yönelik küçük atölyeler yapılabilir. Gönüllülük yaşamın bir parçası haline geldiğinde ileride iş hayatında bile devam eden bir motivasyon oluyor. Etkinliklere sadece ziyaretçi olarak katılmak bile büyük farkındalık yaratabiliyor. Festivale gelen öğrencilerin sonradan "Biz de gönüllü olmak istiyoruz" dediklerini çok duyuyoruz. Öğretmen ve idarecilerle iş birliği yapmak da önemli olabilir.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Elif Enez: Çok önemli bir nokta söylediniz: Farkındalık küçük yaşta başlıyor. Benim de gönüllülükle tanışmam böyle olmuştu. Gönüllülük tamamen içten gelen ve farkındalık üzerine kurulu bir şey. Sizin için gönüllü olarak çalışmak ne ifade ediyor? Sizi motive eden nedir?

Nurşen Korkmaz: Beni en çok motive eden, yıllar boyunca hayata geçirdiğimiz projeler. Hak arayışı kolay bir süreç değildir; bir yıl, üç yıl değil, bazen on yıllara yayılan mücadelelerdir. Ama sabırla, pes etmeden, inanarak çalışıldığında adım adım başarıya ulaşıldığını görmek en büyük motivasyon kaynağım.

Ayrıca erişilebilir bir yaşam hayali beni motive ediyor. Bunun mümkün olduğuna inanıyorum. Ekip arkadaşlarımla inancı ve çalışmaları da motivasyonumu artırıyor.

Dernekte çalışmak bana pek çok şey kattı. En önemlisi hak temelli bakış açımı geliştirdi. Kendi yeteneklerimi fark etmemi sağladı. Dayanışmanın ne kadar önemli olduğunu tekrar tekrar gösterdi. Teknoloji kullanımında kendimi çok geliştirdim; teknoloji bizim bağımsızlığımızı artıran en önemli araçlardan biri. Bir de organizasyon becerilerimi geliştirdi. Tüm aktivist çalışmaların hepsi buna katkı sağladı.

Nurşen Korkmaz: Ayrı bir yol, kapı... Kesinlikle bizi bağımsız kılan 3B'den biri. 3B kavramı bizim hayatımızda çok değerlidir. Birincisi baston; beyaz baston bağımsız hareketimizin simgesidir. İkincisi bilişim; web standartları, mobil uygulamalar ve kullandığımız bütün dijital araçlar hayatımızı kolaylaştırır. Üçüncüsü ise Braille'dir. Braille hem eğitim hayatımızın simgesi hem de eğitime katılmamızı sağlayan temel araçtır. Bu 3B'nin üçü de olmazsa olmazdır. 3B gerçekten bağımsız ve erişilebilir bir yaşamın temel simgesidir.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Elif Enez: Peki gönüllü olduğunuz dernek bir nesne olsaydı, sizin için ne olurdu? Bu bizim en gizli, en zorlayıcı sorularımızdan biri.

Nurşen Korkmaz: Gerçekten öyle. Çok güzel hazırlanmış bir soru, elinize sağlık. Üzerinde söyleşiden önce düşündüğüm bir soru da oldu. "Derneğimizi bir nesneye benzetmem gerekse ne olurdu?" diye hayal ettim. Engelsiz Erişim Derneği'ni bir objeye benzetmem gerekse, aklıma pek çok şey geldi: beyaz baston, kutup yıldızı... Ama hayır, ben tek bir cevap vereceğim.

Ben Engelsiz Erişim Derneği'ni bir kar küreme aracına benzetirdim. Neden? Çünkü yoğun kar yağdığında yollar tıkanır ve evimizden çıkıp hayata katılamayız. Yollar bizi hayata bağlayan yerlerdir. Hastaneye gitmek için yolu kullanmak zorundayım. Okula gitmek, işe gitmek, para kazanmak, bir konsere veya tiyatroya gitmek, alışveriş yapmak... Hepsi için yolu kullanmak zorundayım. Ama yol karlıysa, buzluysa, tıkalıysa dışarı çıkamam. Siz de çıkamazsınız. Yol kapalıysa yürümek çok zordur. Yaşlı biri düşme tehlikesi yaşar, tekerlekli sandalyedeki biri ilerleyemez. Hepimiz zorlanırız.

Bastonumu karlı zeminde kullanmakta zorluk yaşıyorum. Yol tıkalıysa ben de çıkamam. Herkes için bir engel oluşuyor. Yürüyerek gidemeyeceğimiz yerde arabaya binmemiz gerekir, ama araba da o yoldan geçemez. Yani yol tamamen engellerle doludur. Kar engeldir.

Nurşen Korkmaz: Engelsiz Erişim Derneği de tam olarak bu engelleri kaldırmak üzerine kuruludur. Özelde körler, genelde ise tüm engelliler için; aslında herkesin eşit erişebildiği bir hayat yaratmak için çalışır. Amacımız karları temizleyip yolu açmak; engelleri kaldırıp herkes için tertemiz, ferah, yürünebilir yollar oluşturmaktır. Böylece herkes istediği yere bağımsızca ulaşabilir. Ben derneğimizi tam olarak böyle görüyorum. Bu yüzden onu bir kar küreme aracına benzetirdim.

<https://www.engelsizerisim.com>

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

ENGELLİ HAKLARI

1.Engelli Haklarının Temel Çerçevesi

En genel tanımıyla engellilik, bireyin yetersizliğe bağlı olarak duyu organlarının işlevlerinde gözlenen kayıplar nedeniyle çevreyle etkileşimde karşılaştığı sorun durumudur. Türkiye'de 2005 yılında yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Kanunu'na göre engelli, doğuştan ya da sonradan bedensel, zihinsel, ruhsal, duysal ve sosyal yeteneklerini kaybeden ve toplumsal yaşama uyum sağlamakta güçlük çeken kişidir. Dünya Sağlık Örgütü'ne (WHO) göre ise engellilik, bireyin sağlık durumu (hastalık, yaralanma vb.) ile kişisel ve çevresel faktörler arasındaki etkileşimden kaynaklanan, işlevsellikteki kısıtlılık halidir.

Engellik kavramı, tarihsel süreçte "tıbbi modelden" (bireyin vücudundaki eksiklik) "sosyal modele" (çevresel engellerin yarattığı kısıtlılık) evrilmiştir. Tıbbi Model (Eski Yaklaşım) engelliliği bir "hastalık" veya "bozukluk" olarak görür. Odak noktası bireyi "tedavi etmek" veya "normale döndürmek"tir. Eğer birey merdiven çıkamıyorsa, sorun bireyin bacaklarındadır.

Sosyal Model (Modern Yaklaşım) ise engelliliği toplumsal bir yapı olarak görür. Odak noktası "çevreyi değiştirmek"tir. Eğer birey merdiven çıkamıyorsa, sorun binanın asansörsüz veya rampasız inşa edilmesidir. Engel, bireyde değil mimaridedir.

Sosyal model, çözümü tıp doktorlarında değil, şehir plancılarında, yazılımcılarda, siyasetçilerde ve eğitimcilerde arar. Eğer bir web sitesi ekran okuyucu programlarla uyumluysa, görme engelli bir birey için o sitede "engel" yoktur; o birey herkesle eşit şekilde bilgiye ulaşır.

İnsan hakları temelli yaklaşım çerçevesinde engelliler, insan onurunun oluşturduğu temelde, insan olmaları sebebiyle sosyal ve ekonomik haklara sahiptirler. Bu yaklaşım, engelli bireylerin birer merhamet nesnesi olarak değil, asıl hak sahibi özneler olduklarının kabul edilmesini içerir. Bu haklar aynı zamanda engellilerin gereksinimlerinin karşılanmasına yasal dayanak sağlar.

Engel bireyde değil, çevrede perspektifi sosyal modele dayanır ve engelliliğin, engelli olmayan insanların ayrımcı görüşleri, sınırlayıcı yasalar, politikalar ve kurumsallaşmış alışkanlıklar sonucu toplumun yarattığı bir durum olduğunu savunur. Engelliliğin engel durumuna dönüşmesi, yetersizliği olan bireye gerekli bilgi ve beceriler kazandırıldığında ve sosyal ile fiziksel çevrede değişikliklere gidildiğinde önlenabilir.

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

2. Hukuki Temeller

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi, 21. yüzyılın ilk insan hakları belgesi olarak kabul edilmekte olup engelli bireylerin tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını teşvik etmeyi ve korumayı amaçlayan ilk kapsamlı ve bağlayıcı uluslararası düzenlemedir. Türkiye bu sözleşmeye 2008 yılında taraf olmuştur.

Türkiye'de engelli haklarına yönelik uluslararası ilke ve standartlar, mevzuatta dağınık halde yer alsa da büyük ölçüde tanınmıştır. Temel ulusal hukuki dayanaklar arasında Anayasa (10.Madde) , 5378 Sayılı Engelliler Kanunu ve 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname bulunmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10. maddesi kanun önünde eşitliği güvence altına alır. 2010 Anayasa değişikliği ile çocuklar, yaşlılar ve engelliler için alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı sayılamayacağı hükme bağlanarak pozitif ayrımcılık anayasal temele oturtulmuştur. Makul uyarılamanın yapılmaması da engelliliğe dayalı ayrımcılık olarak kabul edilmektedir.

3. Eğitim Hakkı ve Erişim

Engelli bireylerin genel eğitim sistemi içinde potansiyel ve yeteneklerini geliştirebilmeleri ve topluma etkin katılımlarının sağlanabilmesi amacıyla erişilebilir, bütünleştirilmiş ve fırsat eşitliğine dayalı bir eğitim sistemine sahip olma hakları vardır. Kapsayıcı eğitimin ayrımcılıkla mücadelede ve hoşgörülü bir toplumun inşasında önemli bir rol oynadığı kabul edilmektedir. Türkiye'de hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim hakkı engellenemez ve bütünleştirilmiş ortamlarda eşit eğitim imkânı sağlanır.

Devletin yükümlülükleri arasında Braille alfabesi ve işaret dili yanında bireysel destek düzenlemelerinin sağlanması ve uygun personelin istihdam edilmesi yer alır. İşitme ve görme engellilere yönelik kabartma, sesli ve elektronik kitaplar ile alt yazılı eğitim materyallerinin temin edilmesi kamu sorumluluğundadır.

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

Dünya genelinde ise engellilerin eğitim haklarının en güçlü dayanağı Birleşmiş Milletler Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme (Madde 24) "Bütünleştirici Eğitim (Inclusive Education)" dir. Sözleşme, engellilerin genel eğitim sisteminden dışlanmamasını ve eğitimlerinin her seviyede (okul öncesinden yükseköğretime kadar) akranlarıyla birlikte, bütünleştirici bir şekilde verilmesini şart koşar. Bireyin özel ihtiyaçlarına göre özel okul ortamında gerekli uygulamaların yapılmasını zorunlu kılar. Sadece çocuklukla sınırlı kalmayıp, mesleki eğitim ve yetişkin eğitiminin de göz önünde bulundurularak eğitimin tanımını genişletir. 5378. Sayılı Engelliler Kanunu (Madde 15) ise hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellemez hükmünü getirmiştir.

4. Sağlık Hizmetlerine Erişim

Sağlık hakkı tüm bireyler için temel bir sosyal haktır ve devletlerin bu alanda sorumluluğu bulunmaktadır. Engelli bireylerin, herhangi bir ayrımcılığa tabi tutulmaksızın en yüksek sağlık standartlarından yararlanması sağlanmalıdır.

Anayasamızda md. 56 ve 61'de de vurgulanan devletin, herkesin sağlıklı bir çevrede sağlık hizmetlerinden faydalanmasını ve ayrıca engellilerin toplum hayatına uyumu için gereken tedbirleri almasını gerektiren düzenlemeleri yapmakla yükümlü olduğudur.

5378 sayılı Engellilerin Kanunu Madde 10'da da engelli bireylerin sağlık hizmetlerinde ve buna yönelik çalışmalarda sahip oldukları haklar ve devletin bu anlamdaki yükümlülüklerini açıklamaktadır.

Engellilerin, ayrımcılık yapılmaksızın hizmetlerden yararlanılması, sağlık kurumlarının fiziksel olarak erişilebilir olması (rampa, asansör vb.) ve ayrıca bilgiye erişiminin de sağlanması (işaret dili tercümanı, Braille alfabesi vb.) sağlanması yasal bir zorunluluktur.

Sağlık hizmetleri sunulurken erken teşhis olanakları artırılmalı ve bu hizmetler engelliliği azaltıcı nitelikte olmalıdır. Rehabilitasyon, tıbbi, mesleki ve sosyal boyutları olan bir süreçtir ve engellinin toplumsal yaşama eşit katılımını hedefler. Buna yönelik tüm sorumluluk devlete aittir.

Hasta Hakları Yönetmeliğinde de tüm hastalar gibi engellilerin de hizmetten adalet ve hakkaniyet çerçevesinde yararlanma, bilgi isteme ve tıbbi müdahaleye rıza gösterme hakkının olduğu vurgulanmıştır.

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortaları Kanununda da engelli bireylerin sağlık hizmetlerine (protez, ortez, ilaç ve rehabilitasyon dahil) erişimindeki finansal yükün devlet (SGK) tarafından karşılanmasına dair engellilerin karşılaştıkları sağlık harcamalarının ağırlığı azaltılmak istenmiştir. Ayrıca engellilere sağlanan sağlık kurulu raporlarıyla evde bakım, rehabilitasyon, ilaç gibi hizmetlerin ücretsiz veya indirimli olması, sağlık kurumlarında engelli bireylerin muayenelerde öncelik hakkının tanınmış olması, hastaneye gidemeyecek ağır engelli bireylerin sağlık hizmetlerinin kendi ikametgahında sunulması devletin başlıca yasal sorumluluklarındandır.

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

5. Erişilebilirlik

Erişilebilirlik, engelli bireylerin tek başına yaşayabilmelerini ve hayatın tüm alanlarına aktif katılımlarını sağlayan temel bir haktır. 5378 Sayılı Engelliler Kanunu da kamuya ait binalar, yollar, kaldırımlar, yaya geçitleri ve toplu taşıma araçları engellilerin kullanımına uygun hale getirilmesine hükmeder.

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin 9. Maddesi erişilebilirliği bir "ön koşul" olarak belirler. Bu maddeye göre sadece binaları değil bilgi ve iletişim teknolojilerini (internet dahil) erişilebilir kılmak ve acil durum hizmetleri ile kamusal tüm mekanlar için engellerin kaldırılmasına yönelik asgari standartlar oluşturmalıdır.

Erişilebilirlik rastgele yapılan bir uygulama değildir; her santimetresi Türk Standardları Enstitüsü (TSE) tarafından belirlenmiş kurallara tabidir. TS 9111 (Engelliler ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Tasarım Kuralları) uyarınca bazı teknik zorunluluklar şunlardır:

Rampalar: Bir rampanın eğimi ideal olarak %5, en fazla %8 olabilir. Daha dik rampalar tekerlekli sandalye kullanıcıları için hayati tehlike arz eder.

Hissedilebilir Yüzeyler: Görme engelli bireyler için sarı renkli, kabartmalı (çizgili ve noktalı) takip yollarının sürekliliği esastır.

Asansörler: Düğmelerin Braille alfabeli olması, kabin içinde sesli uyarı bulunması ve aynanın (tekerlekli sandalyenin geri manevrası için) doğru konumlandırılması şarttır.

Erişilebilirlik denetimleri, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinasyonunda her ilde valilik bünyesinde kurulan "Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonları" tarafından yapılır.

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

Dijitalleşen dünyamızda erişilebilirlik artık sadece kaldırımlarla sınırlı değildir, kamu kurumları ve bankaların web sitelerinin ekran okuyucu programlarla uyumlu olması zorunludur. Televizyon programlarında ve videolarda alt yazı, işaret dili tercümesi ve sesli betimleme yapılması yasal bir gelişim alanıdır.

6. İstihdam ve Çalışma Hayatı

Engelli bireylerin istihdama katılımı kota sistemi ile desteklenmektedir. Kamu ve özel sektörde belirli sayının üzerinde çalışanı bulunan işyerleri engelli bireyleri istihdam etmekle yükümlüdür.

4857 Sayılı İş Kanununa göre özel sektörde 50 veya daha fazla işçi çalıştırılan iş yerlerinde, çalışan sayısının %3'ü oranında engelli işçi çalıştırılması zorunludur. Kamu sektöründe ise iş yerlerinde bu oran %4 olarak uygulanır. Kota kapsamında engelli çalıştırmayan işverenlere, çalıştırmadıkları her engelli ve her ay için yüksek miktarda idari para cezası kesilir. Bu cezalar, engellilerin mesleki eğitimi ve kendi işini kurmaları için oluşturulan bir fonda toplanır.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu (Madde 53) de engellilerin çalışma koşullarını da düzenler. İşveren engelli çalışanın işini yapabilmesi için masa, sandalye, tuvalet, giriş çıkış gibi fiziksel alanları çalışana uygun hale getirmekle yükümlü ve gece mesaisi ve vardiya gibi çalışma periyotlarında kendi istekleri dışında çalıştırılmamasıyla yükümlüdür. Ayrıca engelli olduğu için bir çalışana daha düşük maaş verilmesi veya terfi haklarının kısıtlanması da Türk Ceza Kanunu ve İş Kanunu bakımından suç teşkil etmektedir.

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre de engelli bireyler, engel oranlarına göre değişmekle birlikte, diğer çalışanlara göre daha az prim günü ve daha kısa sigortalılık süresiyle emekli olabilirler. Ayrıca engelli çalışanların maaşlarının belirli bir kısmı vergiden muaf tutulur, bu da net maaşlarının bir miktar daha yüksek olmasını sağlar.

Engelli bireylerin memur olabilmeleri için ayrı bir sınav sistemi de oluşturulmuştur. EKPSS, engellilik gruplarına ve eğitim düzeylerine göre özelleştirilmiş bir merkezi sınavdır. Kamu kurumları ise boş kadrolarının %3'ünü engelli personelle doldurmak zorundadır.

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

7. Sosyal Yaşam ve Katılım

Engelli bireylerin kültür, sanat, spor ve sosyal yaşama eşit koşullar altında katılımı sağlanmalıdır. Bununla birlikte devlet, bu alanlara erişimi kolaylaştırıcı tedbirler almakla yükümlüdür.

5378 Sayılı Engelliler Kanunu (Madde 4) engellilerin sosyal hayata katılımındaki engellerin kaldırılmasının "insan onuruna saygı" gereği olduğunu vurgular ve buna yönelik düzenlemelerin yapılmasına hükmeder.

Ayrıca Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Madde 30) engellileri kültürel yaşama, eğlenceye, boş zaman aktivitelerine ve spor faaliyetlerine katılım hakkını güvenceye almakla beraber devletin bu alanda TV programlarının, filmlerin ve tiyatroların engelliler için erişilebilir olmasını sağlamakla yükümlüdür.

Engellilerin toplum içinde bağımsız yaşayabilmeleri ve toplumsal yaşama tam katılımları temel bir haktır. Temsil ve karar alma mekanizmalarına katılım da bu kapsamda değerlendirip "erişebilir oy verme" başlığı altında düzenlemeler mevcuttur.

8. Hak İhlallerine Karşı Başvuru Mekanizmaları

Engelli bireylerin hak ihlallerine karşı başvurabilecekleri etkili ve erişilebilir mekanizmalar oluşturulmuştur. CİMER bunların en başında gelmektedir. Her türlü kamu hizmeti aksaklığında veya hak ihlali için en hızlı dijital başvuru kanalıdır KDK (Kamu Denetçiliği Kurumu - Ombudsmanlık): Kamu kurumlarının engellilere yönelik hatalı işlemlerini inceleyen ve "dostane çözüm" üreten kurumdur.

Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonları: Bir bina veya yolun erişilemez olması durumunda ilgili Valilik bünyesindeki bu komisyona dilekçe verilebilir. Şikayet haklı bulunursa kuruma idari para cezası kesilir.

TİHEK (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu): Engellilik nedeniyle ayrımcılığa uğrayan bireylerin (örneğin; engelli olduğu için işe alınmama veya bir mekana kabul edilmeme) başvurabileceği ana kurumdur. Ayrımcılık yasağını ihlal edenlere idari yaptırım uygulama yetkisi vardır.

Baroların Engelli Hakları Merkezleri: Birçok ilin barosunda bulunan bu merkezler, hak ihlaline uğrayan bireylere ücretsiz hukuki danışmanlık ve rehberlik sağlar.

Hak ihlallerine yönelik başvurulabilecek birçok yargı yolu da mevcuttur.

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

İdari ve Adli Yargı: İdari bir karar (örneğin; bir atamanın engellilik nedeniyle iptali) için İdare Mahkemesi'ne; kişisel hakaret, saldırı veya doğrudan ayrımcılık suçları için Cumhuriyet Başsavcılıklarına suç duyurusunda bulunulabilir.

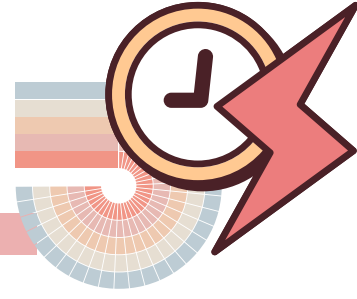
Anayasa Mahkemesi ve AİHM: İç hukuk yolları tükendiğinde, "Bireysel Başvuru" yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne, ardından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne gidilebilir.

Engelli haklarına yönelik bu düzenlemeler ve mekanizmalar, engellilerin insan onuruna yaraşır bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli zemini oluşturmaktadır. Ancak mevcut mevzuatın dağınık olması ve uygulamada yaşanan aksaklıklar, sürekli bir gözden geçirme ve iyileştirme ihtiyacını ortaya koymaktadır.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

TEKNOLOJİ KULLANIM ALİŞKANLIKLARI: MEKTUPTAN SOSYAL MEDYAYA

Teknoloji, insanlık tarihinin her döneminde farklı biçimlere büründü fakat değişmeyen bir şey vardı: iletişim kurma isteği. Paleolitik dönem mağara resimlerinden başlayan bu serüven, tören ateşlerinin dumanına, kervan yollarındaki taşıyıcılara, matbaanın çoğalttığı sayfalara, telgrafın kısa cümlelerine ve mektupların duygusal ritmine uğrayarak bugünün dijital evrenine ulaştı. Her dönemde yeni bir araç ortaya çıktı; yeni araçlar da kendi alışkanlıklarını beraberinde getirdi. Kiminde sabır öne çıkarken, kiminde hız baskın hale geldi. Çoğu zaman ihtiyaçlarımız şekillendirdi iletişim tercihlerimizi; kimi zaman da kullandığımız araçlar bizi dönüştürdü. Bu yazı, insanın yüzyıllar boyunca geliştirdiği iletişim biçimlerinin kültür, toplum ve birey düzeyinde nasıl izler bıraktığını tarihsel bir yolculukla anlatmayı amaçlamaktadır. Mektubun zarafetiyle sosyal medyanın anlık doğası arasında uzanan bu çizgi, aslında yalnızca teknoloji tarihinin değil, insanın kendi alışkanlıklarını nasıl yeniden kurduğunun da hikayesidir.

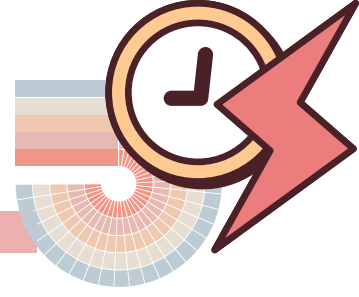
Paleolitik İletişimin İzleri: İnsanın Dünyayı Anlama Çabasının Başlangıcı

İnsanın teknolojiyle kurduğu ilişkinin kökeni, çoğu zaman sanıldığı gibi yazının icadıyla ya da ilk karmaşık aletlerle başlamaz. Daha da geriye, yüz binlerce yıl öncesine gidildiğinde karşımıza çok daha derin bir şey çıkar: insanın çevresiyle iletişim kurma gereksinimi. Paleolitik dönem bu gereksinimin en ham, en organik ve en sezgisel halidir. Bu çağda doğa, hem öğretmen hem sınav görevi görüyordu. Yaşamın ritmi, mevsimlerin döngüsü ve avın izlediği yollarla belirleniyordu. Böyle bir dünyada iletişim, hem bilgi aktarımı hem de bir topluluğun hayatta kalma stratejisiydi.

Paleolitik toplulukların en belirgin özelliği, göçebe yaşam biçimiydi. Göçebe bir düzen, her an değişen şartlara uyum sağlamayı gerektirir. İnsanlar, yeni bir bölgeye vardıklarında o yere ait sesleri, kokuları, izleri çözümler; hayvanların davranışlarını ve bitki örtüsünü anlamlandırmaya çalışırdı. Bu süreçte ortaya çıkan her gözlem, topluluk içinde paylaşıldığında yeni bir alışkanlığa dönüşürdü. Dolayısıyla iletişim, daha en başından toplu öğrenmenin bir aracına dönüştü.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

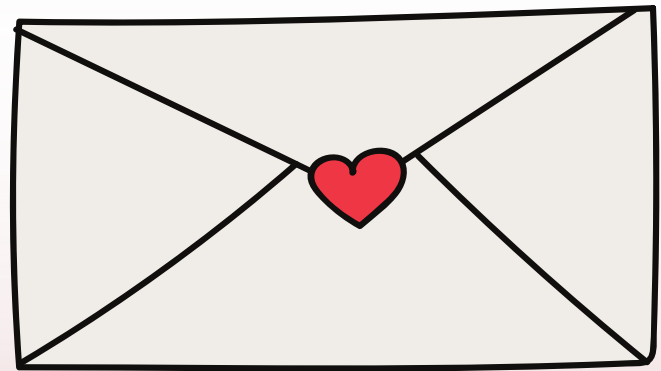

Bu dönemin izleri bugün hala inceleniyor ve mağara resimleri bu konuda en önemli anahtar. Lascaux, Altamira ve Chauvet gibi mağara sistemlerinde bulunan duvar resimleri, sadece av sahnelerini değil; aynı zamanda insanın çevreyle kurduğu duygusal bağın izlerini de taşıyor. Bir bizonun koşarken bıraktığı iz, bir at sürüsünün hareket halindeki görünümü ya da bir avcı grubunun toplu saldırısı... Tüm bu çizimler belli ki rastgele yapılmış karalamalar değil, belirli bir amaçla oluşturulmuş kayıtlar. Bu kayıtların işlevi üzerine pek çok yorum yapılıyor: kimi araştırmacılar bunları ritüel amaçlı şekiller olarak değerlendiriyor; kimileri av tekniklerini yeni nesillere aktarmanın bir yolu olduğunu düşünüyor. Ancak ne olursa olsun, burada açık olan bir şey var: Paleolitik insan çevresine dair bilgiyi saklıyor, aktarıyor ve paylaşıyordu.

Bu paylaşımlar sayesinde topluluk içi iş birliği güçlendi. Av sırasında kullanılan el işaretleri, belirli bir hayvanın kokusunun tanınması, mağarada toplanıp bir gün önceki avın ardından yapılan konuşmalar... Bunların her biri iletişimin erken formlarıydı. Henüz karmaşık bir dil sistemi olmasa da anlam oluşturma yolları oluşmuş durumdaydı. Ses tonları, mimikler, işaretler, beden hareketleri... Bugünün dijital emojiilerinin ilk örnekleri gibi düşünülebilir çünkü iletişimin temelinde duygunun ve niyetin anlaşılması vardır.

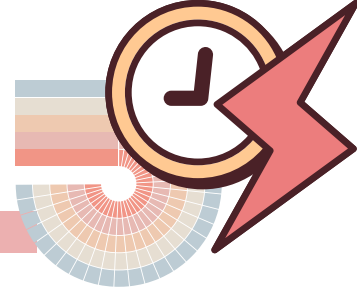
Paleolitik dönemde ortaya çıkan bir başka önemli nokta da iletişimin ritmidir. Mesajlar anlık değildi; bir resim çizildiğinde belki günlerce hatta aylarca aynı mağarada kalıyordu. Gelen her kişi resmi yeniden yorumluyor, kendince anlam katıyordu. Bu yavaşlık aslında insanın dünyayla temasının daha yoğun olduğu bir dönemdi. Her iz, her çizim, her ses doğrudan doğanın ritmiyle ilişkiliydi. İnsanlar çevreyi izledikçe, o çevreyi sembollere dönüştürdükçe yeni bir anlam alanı oluşturdular.

Bu anlam alanı zamanla bir tür topluluk kimliği ortaya çıkardı. Modern toplumlarda kimlik çoğu zaman dil, kültür ve teknoloji üzerinden şekillenirken, Paleolitik dönemde kimlik avlanma teknikleri, kullanılan taş aletlerin biçimi ve belirli mağara resimlerinin ortaklığıyla belirleniyordu. Her topluluğun kendine özgü bir iletişim düzeni vardı. Bu düzen onları dünyayı algılama biçimlerini ve geleceğe dair beklentilerini de etkiliyordu.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Paleolitik dönemdeki iletişimin en dikkat çekici yönü, insanın yaratıcılık kapasitesini ortaya koymasıdır. Elleriyle çizdikleri resimler, taşları şekillendirdikleri aletler, ateşin dumanını yönlendirdikleri işaretleşme biçimleri... Bunların hepsi insanın hem gözlem gücünü hem de tasarım yeteneğini gösterir. Teknolojinin bugünkü anlamına yakın olmasa da bu ilk araçlar insanın doğaya karşı geliştirdiği çözümlerin habercisiydi.

Bu çağın iletişim alışkanlıklarını incelemek, günümüz dijital alışkanlıklarını anlamak açısından da kıymetli. Çünkü o dönemde bile insanlar bilgiye ulaşmak, onu güvenilir kılmak, paylaşmak ve nesiller boyu aktarmak için yöntem aradı. Bugünün sosyal medya paylaşımları, fotoğraf arşivleri, dijital mesajları ve çevrim içi izleri aslında temel davranışın modernleşmiş halidir. İnsan kendini anlatmak ister, dünyayı anlamlandırmak ister, yaşadıklarını kaydetmek ister. Paleolitik dönem bu isteğin en sade, en arkaik formudur.

Ayrıca bu dönemde iletişim, kolektifti. Her bilgi topluluk adına taşınırdı. Bugün bireyselleşmiş dijital iletişim biçimlerinin aksine, Paleolitik iletişim herkesin hayatta kalmasını amaçlıyordu. Bir tehlike işareti yalnızca bir kişiyi değil, tüm grubu ilgilendirirdi. Bu nedenle bilgi paylaşımı kritik öneme sahipti. Teknolojinin gelecekte alacağı yönü belirleyen en önemli bileşen de tam olarak budur: bilgi paylaşıldıkça değer kazanır.

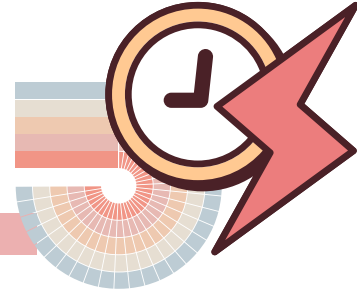
Sonuç olarak Paleolitik dönemde iletişim, insanın çevresiyle kurduğu çok katmanlı ilişkinin başlangıç noktasıdır. İletişim burada yalnızca seslerin bir araya geldiği bir sistem değil, aynı zamanda toplumsal örgütlenmenin taşıyıcı kolonudur. Bu kolon zamanla şekil değiştirmiş, yeni araçlarla güçlenmiş ve en sonunda dijital dünyanın uçsuz bucaksız akışına kadar uzanmıştır. Bugün hızlı mesajlara, saniyelik bildirimlere alışmış olsak bile, kökenimizde insanın dünyayı anlamlandırma çabasının ilk resimleri, ilk işaretleri, ilk sesleri hala yaşamaya devam ediyor.

Neolitik Dönüşüm: Yerleşik Hayatla Birlikte İletişimin Yeni Ritmi

Paleolitik dönemdeki göçebe yaşamın ardından insanlık tarihinin en büyük kırılmalarından biri gerçekleşti: yerleşik hayata geçiş. Bu dönüşüm yalnızca tarıma başlanmasıyla ilgili bir aşama değildir; toplumların kendi hafızalarını örgütleme biçimi, bilgi aktarımının kapsamı ve iletişimin araçlarının niteliği tamamen değişti. Neolitik çağ, insanın dünya ile kurduğu bağı derinleştirirken yeni bir sosyal düzenin temellerini attı. Bu düzen, iletişim alışkanlıklarının bugüne kadar gelen gelişim zincirinin güçlü bir halkasıdır.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Yerleşik yaşamın başlamasıyla birlikte insanlar toprağı işleme, mevsimleri takip etme, ürünleri saklama ve artı ürün oluşturma gibi süreçlerle karşılaştı. Bu süreçlerin her biri düzen ve plan gerektiriyordu. Dolayısıyla iletişim Paleolitik dönemdeki gibi anlık ve hayatta kalmaya yönelik yapıdan çıkıp, uzun vadeli bir toplumsal organizasyonun temel aracına dönüştü. Bir tarlanın nasıl ekileceğı, hangi bölgelerin ortak kullanımda olduğu, hasat zamanının neye göre belirleneceğı gibi konular bilgi paylaşımını zorunlu hale getirdi. Bu bilgi birikimi zamanla topluluk içinde kalıcılaşan alışkanlıkların doğmasına yol açtı.

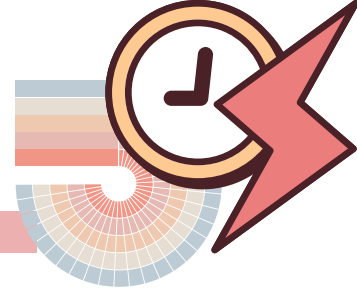
Neolitik dönemin getirdiğı en önemli yenilik, ortak yaşam alanlarının ortaya çıkmasıdır. Köyler, yerleşimler, geniş haneler... İnsanları bir arada tutan bu yapılar geniş ölçekli bir iletişim ağının başlangıcı oldu. Topluluk içindeki herkesin görevleri, sorumlulukları ve ritüelleri vardı. Bu düzen, iletişim ihtiyacını büyüttü. Paleolitik çağdaki esnek ve değişken bilgi akışı burada daha sistematik bir hal aldı.

Tarımla uğraşan topluluklar gökyüzünü, ay döngülerini ve su kaynaklarını yakından takip etmek zorundaydı. Bu gözlemler yeni işaret sistemlerinin gelişmesine zemin hazırladı. Güneşin konumuna uygun taş dizilimleri, tarımsal faaliyetleri işaretleyen belirli semboller ve mevsimleri hatırlatan ritüeller iletişimi zenginleştiren unsurlardı. Neolitik dönemde insan, doğayı anlamlandırırken aynı zamanda bu bilgiyi bir sonraki nesle güvenilir şekilde aktarmayı arzuladı. Böylece iletişim yalnızca işleyişin aracı olmaktan çıkıp, toplumsal hafızanın temeli haline geldi.

Bu dönemin en güçlü etkilerinden biri de ritüellerdir. Hasat şenlikleri, ekim törenleri, yağmur duaları... Tüm bu etkinlikler hem topluluğun birliğini pekiştirir hem de aktarılan bilgiyi kültürel bir anlam çerçevesine oturturdu. Ritüeller aracılığıyla insanlar hem doğaya minnet duyar hem topluluğun ortak değerlerini canlı tutardı. Bu durum iletişim alışkanlıklarının yalnızca pratik bir gereklilik değil, aynı zamanda duygusal bir bağ olduğunu gösterir. Topluluk içinde aidiyet duygusu güçlendikçe sembolik anlatılar çoğaldı. Bir bölgedeki taş yapılar, başka bir yerleşimin kullandığı totem benzeri figürler ya da topluluğun ortak beslendiğı hikayeler bu dönemin iletişim dünyasını oluşturdu.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Yerleşik hayatla birlikte insanın mekanla kurduğu ilişki de değişti. Artık mağara duvarına çizilen resimler yerine, köy meydanında toplanıp sözlü anlatımlar dinlemek gibi yeni alışkanlıklar oluştu. Bu sözlü anlatımlar, ileride masal, efsane ve destan olarak evrilecek iletişim biçimlerinin erken örnekleridir. İnsanın belleği bu dönemde hem güçlendi hem de daha geniş bir topluluğa hizmet eder hale geldi. Her anlatı bir rehber niteliğindedir. Çocuklara hangi bitkilerin zehirli olduğu, hangi hayvanların yaklaşıncı tehlikeli hale geldiği, hangi dönemlerde ekim yapılacağı gibi bilgiler hikayeler aracılığıyla aktarıldı. Hikaye anlatıcılığı, Neolitik toplulukların iletişim ritmini belirleyen temel unsur haline geldi.

Topluluklar büyüdükçe bilgi akışının kapsamı genişledi. Artı ürünün ortaya çıkmasıyla birlikte ticaret gelişti. Ticaret, farklı yerleşimlerin temasını artırdı. Bu temas iletişimin ilk büyük ağlarını oluşturdu. Komşu köylerden öğrenilen teknikler, uzak topluluklardan gelen yeni ürünler, takas sırasında kurulan ilişkiler... Hepsi insanın iletişim becerisini çeşitlendirdi. Böylece Neolitik dönemde iletişim hem derinleşti hem de yayıldı.

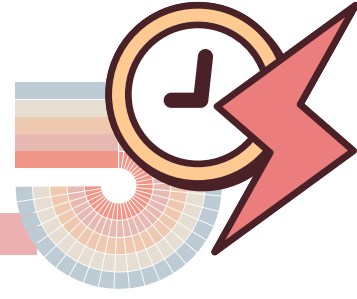
Topluluk içindeki iş bölümü de iletişim alışkanlıklarını şekillendiren bir unsur haline geldi. Tarım yapanlar, avlananlar, çanak çömlek üretenler, bitkisel ilaç hazırlayanlar, ritüelleri yönetenler... Bu görevler farklı bilgi alanlarını ortaya çıkardı. Her alan kendi içinde uzmanlaşmış bir iletişim biçimi oluşturdu. Üretilen çanakların üzerindeki desenler bile topluluğa mesaj taşırdı; kimi desen bereketi, kimisi koruyucu gücü simgelerdi. Bu sembolik sistemler zaman içinde kolektif bilincin bir parçası haline geldi.

Neolitik dönemin iletişim yapısının en önemli sonucu, toplumun kendi kimliğini tanımlama gücünün artmasıdır. Artık bir toplum yalnızca avlanma becerileriyle ya da göç yollarıyla tanımlanmıyordu. Toprağı nasıl işlediği, yaşam alanlarını nasıl düzenlediği, hangi sembolleri kullandığı ve hangi ritüelleri sürdürdüğü topluluğa özgü bir imza haline geldi. Bu imza iletişim alışkanlıklarıyla doğrudan bağlantılıydı. Her anlatı, her sembol, her ritüel topluluğun kendi kültürel evrenini yeniden kuruyordu.

Bugünün iletişim dünyasıyla karşılaştırıldığında Neolitik dönem çok sakin görünse de, aslında insanlık tarihinin en yoğun anlam üretim süreçlerinden biridir. Yavaş fakat derin bir ritim vardır. İnsanlar çevredeki her ayrıntıyı gözlemleyip bunu ortak dile dönüştürür. Teknolojinin henüz primitif olduğu bu ortamda iletişim, topluluğun en güçlü aracıdır. Bu nedenle Neolitik dönemi anlamak, bugünün hız odaklı dijital alışkanlıklarını daha iyi kavramayı sağlar. Çünkü insanın bilgi üretme biçimi ne kadar değişirse değişsin, özünde hep aynı yönelim vardır: dünyayı anlamlandırmak ve bu anlamı başkalarına aktarmak.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Antik Çağın Yazılı Dünyası: Mektubun Ataları

Yazının sistemleşmesi, insanlığın iletişim biçimlerini kökten değiştirdiği gibi, Antik Çağ toplumlarının gündelik yaşamını ve toplumsal organizasyonunu derinden etkiledi. Mezopotamya'da çivi yazılı tabletler, Antik Mısır'da papirus ruloları, Roma'da balmumu tabletler... Bu belgeler, yalnızca mesaj iletmek için değil, devlet yönetiminden ticarete, askeri hareketlerin koordinasyonundan toplumsal ritüellerin düzenlenmesine kadar uzanan çok geniş bir işlev yelpazesinde kullanılıyordu. Yazı, toplumun işleyişini sürdüren bir sistem haline geldi; aileler uzak şehirlerdeki akrabalarıyla haberleşiyor, tüccarlar siparişlerini, malların miktarını ve fiyatlarını kaydediyor, politikacılar ve yöneticiler devlet politikalarını ve kararlarını halka duyurabiliyordu. Mektuplar artık sadece bireysel iletişim aracı değil, toplumsal düzenin, kültürel sürekliliğin ve ekonomik sistemin taşıyıcısıydı.

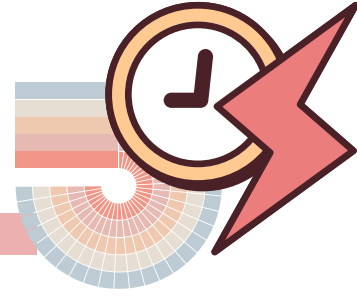

Antik Çağ toplumlarında yazılı iletişim, bilgi aktarımının güvenilirliği ve kalıcılığı açısından hayati bir rol oynadı. Sözlü aktarımlar hala yaygın olsa da, yazı sayesinde bilgiler değişmeden, uzun mesafeler boyunca ulaşabiliyor, tarih boyunca kaybolma riski azalıyor, topluluk hafızası belgeler aracılığıyla güvence altına alınıyordu. Bu, özellikle büyük imparatorluklar için kritik bir durumdu; Mezopotamya'da şehir devletlerinin yöneticileri, yasaları ve vergi kayıtlarını yazılı olarak saklayarak karmaşayı önlüyor, Antik Mısır'da firavunlar dini metinleri ve devlet kayıtlarını papirus ruloları aktararak hem yönetimi hem de kültürel mirası koruyordu. Roma İmparatorluğu'nda ise balmumu tabletler, günlük işleyişin, hukuki belgelerin ve askeri emirlerin güvenli bir biçimde iletilmesini sağlıyordu. Yazılı belgeler, toplulukların ve imparatorlukların karmaşık yapısını sürdürebilmeleri için artık vazgeçilmez araçlardı.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Yazılı iletişimin bu denli önemli hale gelmesi, toplumsal statü ve güç ilişkilerini de şekillendirdi. Yazıyı bilen kişiler, bilgiye erişim ve kontrol açısından ayrıcalıklı bir konum kazandı. Yazıcılar ve katipler, toplumun hafızasını koruyan ve bilgi akışını düzenleyen kritik figürler haline geldi. Onlar aracılığıyla devlet, tapınak ve ticaret merkezleri arasındaki bilgi akışı güvence altına alındı. Toplumsal hiyerarşi, yazının sunduğu bilgiye erişimle yakından bağlantılıydı; kimin bilgiye ulaşabileceği, kimin karar verebileceğini ve hangi bilgilerin yayılacağını belirliyordu. Aynı zamanda yazı, toplumsal ilişkileri de derinleştirdi. Aileler, akrabalar ve iş ortakları arasındaki güven ve bağ, mektuplar ve yazılı belgeler aracılığıyla pekiştiriliyordu; yazı, yalnızca bilgi değil, güven ve aidiyet aracına dönüşüyordu.

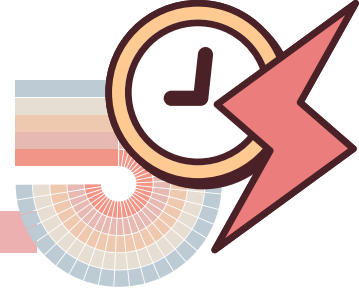
Antik Çağda yazının farklı medeniyetler arasında iletişimi kolaylaştırması, uluslararası ilişkiler ve ticaret açısından kritik bir rol oynadı. Ticaret antlaşmaları, diplomatik mektuplar, kültürel ve dini belgeler, uzak bölgelerdeki uygarlıkların birbirini anlamasını sağladı. Çin'de bambu ve ipek üzerine yazılmış kayıtlar, imparatorluk yönetimini ve bilimsel gözlemleri korurken, Mezopotamya ve Mısır'daki belgeler şehir devletlerinin ve krallıkların yönetimini destekledi. Bu belgeler, bilgiyi güvenli biçimde aktarırken, aynı zamanda kültürel ve toplumsal normların kuşaklar boyunca sürdürülmesini sağladı.

Yazılı iletişim, Antik Çağda günlük yaşamı da dönüştürdü. İnsanlar artık yalnızca anlık bilgi almakla yetinmiyor, bilgiyi kaydediyor, organize ediyor ve gelecek kuşaklara aktarıyordu. Ticari işlemler belgelerle denetleniyor, yönetim belgeleri devletin sürekliliğini sağlıyor, dini metinler toplulukların inanç sistemini koruyordu. Bu durum, Antik Çağda iletişimin yalnızca bilgi aktarımı değil, toplumsal düzeni ve kültürel sürekliliği güvence altına alan bir alışkanlık haline geldiğini gösteriyordu. Yazılı belgeler, medeniyetlerin gelişimini destekleyen ve kültürel kimliğin korunmasına hizmet eden temel bir araç oldu.

Antik Çağın yazılı dünyası, aynı zamanda modern iletişim alışkanlıklarının temellerini de attı. Topluluklar bilgiye sistematik ve güvenilir bir şekilde erişmeyi öğrendi; insanlar bilgiyi kaydediyor, analiz ediyor ve organize ederek sonraki nesillere aktarıyordu. Yazının bu dönemdeki işlevleri, günümüz e-posta, sosyal medya ve dijital belgelerinin temel işlevleriyle doğrudan bağlantılıydı: bilgiyi kalıcı hale getirmek, paylaşmak ve toplumsal yapıyı desteklemek. Böylece Antik Çağ, iletişim alışkanlıklarının tarih boyunca nasıl evrildiğini ve teknolojinin toplumsal yaşamla nasıl iç içe geçtiğini gösteren kritik bir döneme işaret ediyordu.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Orta Çağın Haber Ağları: Kervanlar, Elçiler ve Kuşlar

Orta Çağda iletişim, Antik Çağın yazılı belgelerine dayanıyor olsa da, hız ve erişim açısından bambaşka bir boyut kazandı. Bu dönemde yolların zorluğu, mesafelerin uzunluğu ve siyasi karışıklıklar, haberleşme biçimlerini derinden etkiliyordu. Bilgi artık sadece yazılı olarak iletilmekle kalmıyor, aynı zamanda fiziksel taşıyıcıların güvenilirliği ve hızına da bağlı hale geliyordu. Alışkanlıklar, bu koşullara uyum sağlamak üzere şekillenmişti; her topluluk, kendi sınırları ve koşulları doğrultusunda bir haberleşme ağı geliştirdi.

Kervanlar, Orta Çağ ticaretinin ve haberleşmesinin belkemiğini oluşturuyordu. Uzun mesafeli yolculuklar, tehlikeli arazi koşulları ve haydut saldırıları, bilgi iletmenin riskini artırıyor. Bu nedenle haberler, çoğu zaman kervanlarla birlikte taşınıyor, yolculuğun güvenliği hem bilgi hem de mal taşımanın bir gereği haline geliyordu. Ticaret merkezlerinden çıkıp uzak şehirlerdeki alıcılara ulaşan siparişler, fiyat listeleri ve pazar bilgileri, kervanlar sayesinde güvenle iletiliyordu. Böylece, ticaretin sürekliliği ve ekonomik alışkanlıklar doğrudan iletişim pratiklerine bağlı hale gelmişti.

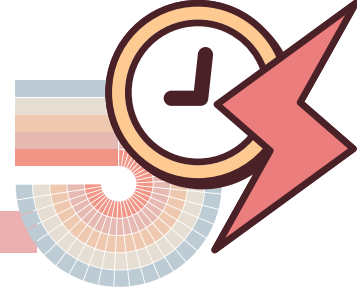
Devletler, merkezi otoritelerini korumak ve hızlı haberleşmeyi sağlamak için elçi sistemlerini geliştirdi. Elçiler, kralların ve imparatorların emirlerini, yasaları ve diplomatik mesajları taşımakla yükümlüydü. Bu kişiler sadece bilgiyi iletmekle kalmıyor, aynı zamanda mesajların doğruluğunu ve güvenliğini sağlıyor, devletin otoritesinin sürdürülmesine hizmet ediyordu. Elçi alışkanlıkları, Orta Çağ toplumlarında güvenilirlik, protokol ve ritüelin iletişim üzerindeki önemini gözler önüne seriyordu. Hızlı ulaşan bir mesajın güvenilirliği kadar, taşıyıcının itibarına duyulan güven de kritik bir rol oynuyordu.

Bazı imparatorluklar, haberleşmeyi hızlandırmak için eğitilmiş kuşlardan yararlanıyordu. Güvercinler, kısa mesafeli mesajların hızlı ve güvenli biçimde iletilmesinde kullanıldı. Kuşların bu şekilde devreye girmesi, bilgi aktarımının fiziksel sınırlılıklarıyla başa çıkmanın yaratıcı bir yolu olarak öne çıktı. Bu yöntemler, yazılı belgelerin niteliğini değiştirmese de, iletişimin ritmini ve zaman algısını tamamen dönüştürdü. Mesajlar haftalar, bazen aylar süren yolculuklar yerine daha kısa sürede daha kısa sürede iletebiliyordu; böylece toplumların haber alma alışkanlıkları kademeli olarak hız kazanıyordu.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Orta Çağda iletişim alışkanlıkları, yalnızca yöneticiler ve tüccarlarla sınırlı değildi. Manastırlar ve dini merkezler, bilgiyi korumak ve yaymak için önemli bir rol üstlendi. Rahipler ve keşişler, metinleri kopyalayarak hem dini hem de bilimsel bilginin nesiller boyunca aktarılmasını sağladı. Bu süreç, yazının ve bilginin korunmasının, toplumun eğitim ve kültürel sürekliliği açısından ne kadar kritik olduğunu gösteriyordu. Her bir kopya işlemi, toplumsal hafızayı güçlendiren ve alışkanlıkların kolektif boyutunu pekiştiren bir ritüel olarak işlev gördü.

Orta Çağın haber ağları, modern iletişim alışkanlıklarının temellerini de attı. Kervanların, elçilerin ve kuşların taşıdığı mesajlar, bilgi aktarımının güvenli, organize ve toplumsal ihtiyaçlara uygun biçimde yapılandırılabilceğini gösterdi. İnsanlar, yalnızca bilgiyi almakla yetinmiyor, onu planlıyor, güvenceye alıyor ve uygun alıcıya ulaştırıyordu. Bu dönemde gelişen alışkanlıklar, günümüzdeki posta sistemlerinin, kurumsal bilgi ağlarının ve hızlı haberleşme yöntemlerinin öncülü niteliğindedir. Mesajın güvenliği, doğruluğu ve zamanında ulaşması, Orta Çağ insanının günlük yaşamında hayatta kalma ve toplumsal düzenin korunması için kritik bir alışkanlık olarak yerleşmişti.

Kağıdın Gücü ve Matbaanın Yarattığı Büyük Dönüşüm

Orta Çağın el ile kopyalanma ve sınırlı ulaşım yöntemleri, bilgi aktarımını yavaş ve ayrıcalıklı hale getirmişti. Ancak kağıdın yaygınlaşması ve matbaanın icadıyla birlikte iletişimde devasa bir dönüşüm başladı. Çin'de geliştirilen kağıt, önce İpek Yolu boyunca, ardından Avrupa'ya taşındı; bu basit ama güçlü araç, yazının toplumsal yaşamda çok daha geniş kitleler tarafından kullanılabilmesini mümkün kıldı. Artık bilgiye erişim, yalnızca saraylar, tapınaklar veya manastırlarla sınırlı kalmıyor, halkın gündelik pratiğine dahil oluyordu. Kağıt, toplumsal hafızayı fiziksel olarak çoğaltmak ve korumak için elverişli, taşınabilir ve göreceli olarak ucuz bir araç sunuyordu.

Matbaanın icadı ise bu süreci katlayarak hızlandırdı. Johannes Gutenberg'in 15.yüzyılda geliştirdiği mekanik baskı teknolojisi, kitapların, broşürlerin ve gazetelerin çok daha hızlı çoğaltılmasına olanak sağladı. Artık bilgiyi çoğaltmak, yalnızca birkaç usta katip tarafından yapılmıyor; çok sayıda okuyucuya eş zamanlı olarak ulaşabiliyordu. Bu dönemde iletişim alışkanlıkları, bireysel bir deneyimden toplumsal bir pratik haline dönüştü. İnsanlar artık yalnızca mesaj atmakla yetinmiyor; aynı zamanda metinleri okuyarak bilgi ediniyor, öğreniyor, paylaşıyor ve yorumluyordu. Kağıt ve matbaa, yazının demokratikleşmesini mümkün kıldı; bilgiye erişim hızlandı ve toplumsal farkındalık genişledi.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

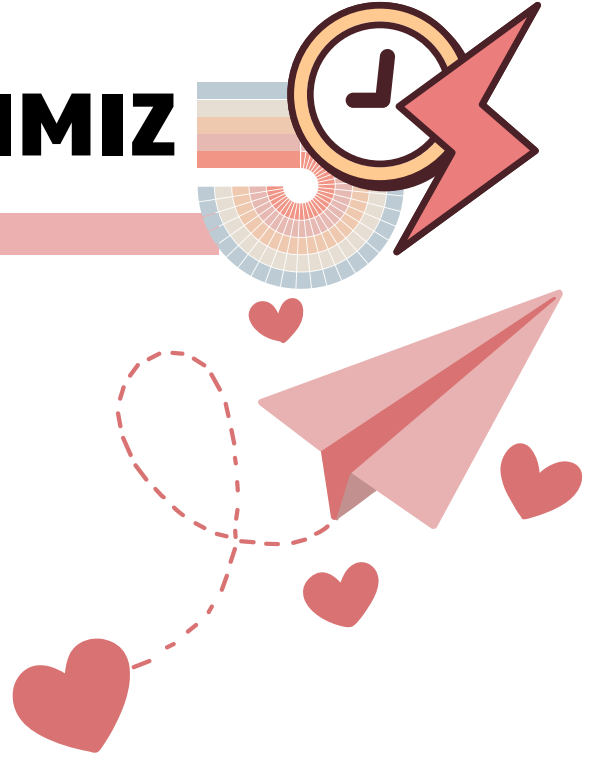
Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Matbaanın sunduğu bu imkanlar, haberleşme alışkanlıklarını köklü bir biçimde değiştirdi. Gazetelerin doğuşu, bilginin aynı anda geniş bir kitleye ulaşmasını sağladı; artık haberler, söylentilerden veya yavaş aktarılan mektuplardan bağımsız, sistematik ve güvenilir bir şekilde yayılabiliyordu. Bu süreç, bilgi üretme ve tüketme alışkanlıklarını derinden etkiledi. İnsanlar, günlük yaşamlarını yönlendiren olaylardan haberdar olmak için gazeteleri takip etmeye başladı; toplumsal tartışmalar, siyasi bilgilendirmeler ve kültürel içerikler toplumun ortak deneyiminin bir parçası haline geldi. Bilgi artık özel bir ayrıcalık değil, paylaşılabılır ve çoğaltılabilir bir kaynak olarak değerlendiriliyordu.

Kağıdın ve matbaanın sunduğu olanaklar, eğitim ve öğrenim alışkanlıklarını da dönüştürdü. Kitaplar daha fazla kişiye ulaştıkça okuma alışkanlığı yaygınlaştı; bireyler, kendi öğrenme süreçlerini planlayabiliyor ve bilgiyi kendi deneyimleriyle harmanlayabiliyordu. Eğitim, daha önce elit kesimlerin tekelinde olan bir ayrıcalıktan, toplumun geniş kesimlerine açılan bir pratik haline geldi. Bu dönemde kitap okuma, bilgiyi organize etme, eleştirel düşünme ve paylaşma alışkanlıklarını pekiştirdi; bireyler artık yalnızca bilgiyi almakla yetinmiyor, onu analiz ediyor, yorumluyor ve sosyal bağlamda kullanıyordu.

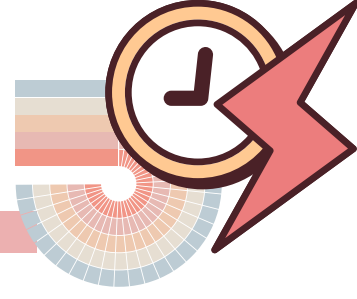
Kağıt ve matbaanın etkisi yalnızca bireysel değil, toplumsal ve kültürel düzeyde de hissedildi. Düşünce, fikir ve sanat üretimi hızlandı; edebiyat, felsefe ve bilim alanında hızlı bir bilgi yayılımı gerçekleşti. Toplumlar, ortak kültürel deneyim ve bilinç düzeyini bu araçlar aracılığıyla oluşturdu. Bilgiye ulaşımın demokratikleşmesi, toplumsal tartışma ve katılım alışkanlıklarını; insanlar yalnızca bilgi tüketicisi değil, aynı zamanda bilgi üreticisi ve aktarıcısı haline geldi.

Matbaanın yarattığı bu dönüşüm, modern iletişim alışkanlıklarının temellerini attı. Bilgiye erişim, hız ve çoğaltılabilirlik gibi kriterler, günümüz gazeteleri, dijital medya ve çevrimiçi platformların kökeninde yer alıyordu. Kağıt ve matbaa, yazının toplumsal ve kişisel yaşam üzerindeki etkisini artırarak, bilgi üretimi ve paylaşımının bir yaşam biçimi haline gelmesini sağladı. İnsanlık, bu dönemde iletişimin yalnızca bir araç değil, toplumsal örgütlenme ve kültürel süreklilik için vazgeçilmez bir pratik olduğunu öğrenmişti.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Modernleşme Çağında Telgraf ve Telefon: Hızın

Hayata Karışması

Sanayi Devrimi yalnızca üretim ve ekonomi alanında değil, iletişim alışkanlıklarında da köklü bir dönüşüm başlattı. İnsanlar artık zamanı farklı algılamaya başladı; hız, günlük yaşamın ve toplumsal organizasyonun temel ölçütlerinden biri haline geldi. Bu dönüşümün en somut yansımaları telgraf ve telefon teknolojilerinde görüldü. Telgraf, ilk kez uzun mesafelerde hızlı iletişimi mümkün kılarak, bilgi aktarımında devrim niteliğinde bir yenilik sundu. Mesajlar dakikalar veya saatler içinde uzak şehirlere ulaşıyor, toplumun haber alma alışkanlıkları dramatik biçimde değişiyordu.

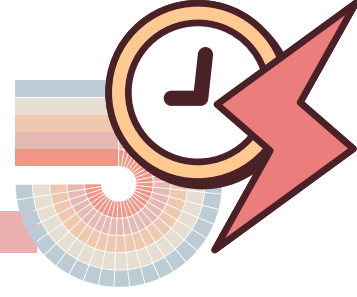
Telgrafın getirdiği kısa mesajlar, aynı zamanda iletişimin biçimini ve pratiğini de dönüştürdü. Eskiden uzun ve ayrıntılı yazılı belgeler, haftalar veya aylar süren yolculuklarla alıcıya ulaşırken, artık bilgi yoğun ama kısa cümlelerle iletilebiliyordu. Dakiklik, protokol ve resmiyet, iletişim alışkanlıklarının merkezine oturdu. İş dünyası, yönetim ve devlet kurumları, telgrafın sunduğu hız avantajını kullanarak karar alma süreçlerini hızlandırdı. Hız, yalnızca mesafe aşmanın bir aracı değil, toplumsal düzeni koruyan ve ekonomik faaliyetleri yönlendiren bir unsur haline geldi.

Telefonun icadı ise iletişimi bambaşka bir boyuta taşıdı. Sesin mesafeleri aşması, iletişimi yalnızca bilgi aktarımı olmaktan çıkarıp duyguların, niyetlerin ve tonlamanın iletilmesine olanak tanıdı. Artık insanlar sadece yazılı mesajlarla değil, doğrudan ses aracılığıyla birbirleriyle bağlantı kurabiliyor, ilişkilerini daha yakın ve etkili bir biçimde sürdürebiliyordu. Telefon, günlük yaşamın içine girerek alışkanlıkları yeniden şekillendirdi; sosyal ve iş yaşamı, artık hızla karar almayı, anında tepki vermeyi ve iletişim kanallarını sürekli açık tutmayı gerektiriyordu.

Bu dönemde iletişim, yalnızca bireysel bir deneyim olmaktan çıkarak toplumsal bir zorunluluk haline geldi. İş hayatı, devlet yönetimi ve toplumsal ilişkiler, hızla erişilebilen bilgiye bağlı hale geldi. Telgraf ve telefon, zaman yönetimi ve iletişim pratiğini günlük yaşamın merkezine yerleştirerek, "anında ulaşabilmek" düşüncesini toplumun kolektif alışkanlığı haline getirdi. İnsanlar artık mesajlarını planlamak, güvenle iletmek ve hızlı bir şekilde yanıt almak üzere davranışlarını organize ediyordu; bilgi akışı, günün belirli saatleri veya haftalar yerine dakikalar içinde gerçekleşiyordu.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Modernleşme Çağında iletişim, aynı zamanda sosyal ve kültürel yapıyı da etkiledi. İnsanlar, uzak şehirlerdeki akrabalarıyla konuşabiliyor, ticari ilişkilerini anında yönetebiliyor, devletin aldığı kararları hızla öğrenebiliyordu. Bu hız, toplumsal alışkanlıkları yeniden tanımladı; insanlar, zamanın değerini daha yoğun hissetmeye ve iletişimi sürekli olarak yönetmeye başladı. Telefon ve telgraf, günlük yaşamda bir zorunluluk haline gelerek, modern toplumun iletişim ritmini belirleyen temel araçlar haline geldi.

Telgraf ve telefonun etkisi, yalnızca bilgi aktarımı ve hızla sınırlı kalmadı. Bu teknolojiler, toplumsal ilişkilerin, iş dünyasının ve kültürel pratiklerin de yeniden şekillenmesine yol açtı. İnsanlar iletişimi planlıyor, takip ediyor ve stratejik bir biçimde kullanılıyordu. Haberleşme alışkanlıkları, artık yalnızca bilgiyi almak değil, doğru zamanda, doğru şekilde ve doğru kişiyle paylaşmak üzerine kuruluydu. Bu dönem, modern iletişim alışkanlıklarının temelini oluşturan hız, güvenilirlik ve doğrudanlık gibi değerleri toplumun gündelik yaşamına taşıdı.

Telgraf ve telefon, bireyleri ve toplulukları zaman ve mekanın sınırlılıklarından özgürleştirirken, aynı zamanda iletişimdeki beklentileri de artırdı. İnsanlar, anında ulaşabilen mesajlar sayesinde hem iş hem de sosyal yaşamda sürekli bir tempo ve etkileşim içinde olmak zorunda kaldı. Bu, modern yaşamın iletişim alışkanlıklarını belirleyen en temel unsurlardan biri haline geldi. Hız, erişim ve doğruluk, artık yalnızca teknolojinin sağladığı avantaj değil, toplumsal ve kültürel bir norm olarak yerleşti; bu norm, günümüz dijital iletişim sistemlerinin ve anlık mesajlaşma kültürünün temellerini oluşturdu.

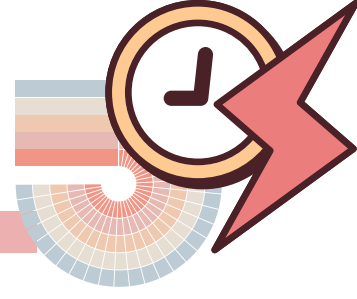
Mektubun Altın Yılları: 19. ve 20. Yüzyıl Başında Duygusal İletişim

Telgraf ve telefon gibi hızlı iletişim araçlarının ortaya çıkmasına rağmen, 19. ve 20.yüzyılın başında mektuplar hala toplumsal yaşamın vazgeçilmez bir parçasıydı. Bu dönem, mektubun yalnızca bilgiyi iletmekten öte, duygusal ve kültürel bir ritüel haline geldiği çağ olarak öne çıkar. İnsanlar, mektup yazarken yalnızca bir mesaj iletmekle kalmıyor, aynı zamanda duygularını, düşüncelerini ve kimliklerini aktarma biçimlerini de özenle şekillendiriyordu. Zarfın seçimi, kağıdın dokusu, mürekkebin rengi, yazının üslubu... Tüm bunlar, iletişimin birer sanat ve kişisel ifade aracı olarak değer kazanmasını sağlıyordu.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Bu dönemde mektup yazmak, sabır ve özen gerektiren bir süreçti. Yazmaya başlamadan önce düşünmek, kelimeleri dikkatle seçmek, duygu ve anlamı doğru biçimde aktarmak alışkanlık haline gelmişti. Mektuplar, yalnızca göndericinin duygularını değil, alıcının anlayışını ve zamanını da dikkate alan bir iletişim biçimini temsil ediyordu. Bu ritüel, insanların günlük yaşamda hızla tüketilen modern mesajlaşma alışkanlıklarının çok ötesinde, uzun süreli bir deneyim ve dikkat gerektiriyordu.

Toplumsal bağlar açısından mektup, uzak şehirlerdeki akrabalar, sevgililer, arkadaşlar ve iş ortakları arasında güven ve samimiyetin korunmasını sağlıyordu. Ticari ilişkilerde mektuplar, siparişlerin ve fiyatların doğruluğunu teyit eden güvenilir bir araç işlevi görürken, aileler ve arkadaşlar arasında sevgi, özlem ve bağlılığın ifadesi haline geliyordu. Bu durum, iletişim alışkanlıklarının yalnızca bilgi iletmek değil, aynı zamanda toplumsal bağları pekiştirmek ve duygusal sürekliliği sağlamak üzerine kurulu olduğunu gösteriyordu.

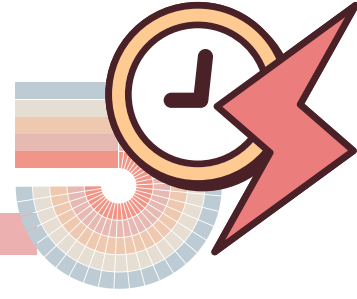
Mektup alışkanlıkları, eğitilmiş bireylerin ve toplumsal elitin iletişim biçimleri üzerinde de belirleyici oldu. Yazının estetik ve düzenli kullanımı, hem bireysel yetkinliği hem de sosyal statüyü yansıtan bir unsur haline geldi. Mektup yazmak, yalnızca bir bilgi iletmeye aracı değil, aynı zamanda sosyal kodları, saygıyı ve nezaketi gösteren bir ritüel olarak kabul edildi. Bu, toplumda iletişimin yalnızca işlevsel değil, aynı zamanda kültürel ve duygusal boyutunun da farkında olduğunu ortaya koyuyordu.

19. ve 20.yüzyılın başında mektup, bilgi aktarımının yanı sıra hafızayı da koruyordu. İnsanlar, önemli olayları, anıları ve düşüncelerini yazılı olarak saklıyor, gelecek kuşaklara aktarabiliyordu. Bu dönem, yazılı iletişimin toplumsal hafızayı güçlendirme ve bireylerin yaşam deneyimlerini kalıcı hale getirme rolünü pekiştirdiği bir çağ olarak dikkat çekiyor. Mektuplar, zamanın geçişine tanıklık eden belgeler olarak hem bireysel hem toplumsal belleği besliyordu.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Aynı zamanda mektup dönemi, modern dijital iletişimin kaybettiği ritüel, sabır ve özen alışkanlıklarının zirveye ulaştığı dönemdi. İnsanlar, bir mesajı iletmenin ötesinde, onu düşünerek tasarlıyor ve iletişimin her aşamasında bilinçli bir tercih yapıyordu. Yazının bu biçimi, duygusal bağların ve toplumsal ilişkilerin sürdürülmesinde kritik bir rol oynuyordu. Günümüz hızlı mesajlaşma ve anlık bildirim alışkanlıkları ile karşılaştırıldığında, mektubun sunduğu deneyim, duygusal yoğunluğu, dikkat ve zaman yönetimini bir araya getiren benzersiz bir iletişim pratiği olarak öne çıkıyor.

Mektubun altın yılları, hem bireylerin hem de toplumların iletişim alışkanlıklarının hem hızdan bağımsız hem de derinlemesine düşündüğü bir dönem olarak tarihe geçti. Bu çağ, yazılı iletişimin yalnızca bilgi aktarımı değil, toplumsal ritüellerin, duygusal bağların ve kültürel belleğin korunması için ne kadar önemli olduğunu gösterdi. Mektuplar, bilgiye erişimden çok daha fazlasını ifade ediyor; insan ilişkilerinin, kimliğin ve toplumsal düzenin sürekliliğini güvence altına alıyordu.

Dijitalleşmenin Eşiği: E-Postanın Doğuşu

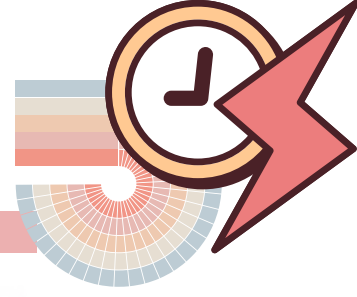
20.yüzyılın sonlarına doğru teknoloji, iletişim biçimlerini kökten değiştirecek bir dönemin eşiğine gelmişti. Bilgi artık yalnızca fiziksel araçlarla taşınmıyor, elektronik olarak iletilebiliyordu. Bu dönemin en belirgin simgelerinden biri e-postaydı. E-posta, klasik mektubun ruhunu taşısa da, hızını tamamen dönüştürüyordu. Artık mesajlar dakikalar veya saniyeler içinde alıcıya ulaşabiliyor, insanlar hem bireysel hem de profesyonel yaşamlarında büyük bir kolaylık yaşıyordu.

E-posta, iletişim alışkanlıklarını derinden etkiledi. İnsanlar, mesajlarını planlamak ve organize etmek zorunda kaldılar; çünkü artık posta gecikmeleri veya fiziksel kayıplar söz konusu değildi. E-posta, hem kişisel hem de iş amaçlı iletişimi aynı platformda topladı ve günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline geldi. Artık iletişim, yalnızca gönderip almakla sınırlı değildi; insanlar gelen mesajları düzenli olarak kontrol ediyor, yanıtıyor ve gerektiğinde arşivliyordu. Bu durum, alışkanlıkların hızla dijital düzleme taşındığını ve bilgi yönetiminin daha disiplinli bir biçim kazandığını gösteriyordu.

ALIŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

İş dünyasında e-posta, verimlilik ve koordinasyon açısından devrim yarattı. Şirketler, departmanlar ve uluslararası ofisler, saniyeler içinde bilgi paylaşabiliyor ve projeleri birlikte yürütebiliyordu. Gönderilen belgeler, çizimler, raporlar ve duyurular, artık fiziksel posta veya telgraf aracılığıyla iletilmek zorunda değildi. Bu, iş süreçlerinin hızlanmasını sağladı ve modern çalışma alışkanlıklarını yeniden tanımladı. İnsanlar, bilgiye erişim ve yanıt verme sürelerini planlamak üzere yeni bir disiplin geliştirdi; dijital iletişim, zaman yönetimi alışkanlıklarını da doğrudan etkiledi.

Kişisel yaşamda e-posta, uzun ve düşünülmüş yazışmaların dijital ortamda sürdürülmesini mümkün kıldı. İnsanlar, mektuptaki ritüeli hatırlatan bir dikkat ve özenle yazılar hazırlayabiliyor, duygularını, fikirlerini ve planlarını elektronik ortamda paylaşabiliyordu. Bu, dijital iletişimin yalnızca hızdan ibaret olmadığını; aynı zamanda bireylerin kendilerini ifade etme biçimlerini de derinden etkilediğini gösteriyordu. Alıcılar, gönderilen mesajları istedikleri zaman okuyabiliyor, yanıtlayabiliyor ve gerektiğinde yeniden inceleyebiliyordu; bu durum, iletişimin planlanabilir ve sürdürülebilir bir alışkanlık haline gelmesine olanak sağladı.

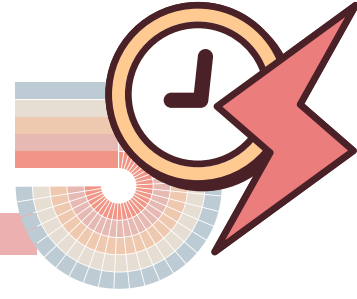
E-posta, aynı zamanda toplumsal bağların korunması ve güçlendirilmesi açısından da önemliydi. Aileler, arkadaşlar ve meslektaşlar arasında yazışmalar, yalnızca bilgi aktarımı değil, ilişkilerin sürekliliğini sağlayan bir araç haline geldi. Bu dönemde insanlar, dijital ortamda alışkanlıklarını oluştururken hem hız hem de güvenilirlik kriterlerini öncelikli hale getirdi. E-posta, geleneksel mektup alışkanlıklarını hatırlatan bir sabır ve özen unsurunu dijital çağın hızlı temposuyla birleştirdi.

Bu dönemde e-posta, aynı zamanda iş ve özel yaşamın sınırlarını da yeniden çizdi. İnsanlar, iletişim kanallarının sürekli açık olmasının getirdiği sorumlulukla, hem anlık hem de planlı yanıt verme alışkanlıkları geliştirdi. Dijital iletişimin sunduğu hız, bireylerin yaşam ritmini ve sosyal etkileşimlerini doğrudan şekillendirdi. E-posta, bilgiye erişim ve yanıt verme süreçlerini standartlaştırarak modern alışkanlıkların temelini attı ve iletişimin dijitalleşme yolculuğunda dönüm noktası oldu.

Dijitalleşme eşiği olarak e-posta, alışkanlıklarımızın yalnızca hız ve erişim değil, aynı zamanda disiplin, özen ve duygusal ritüel ile birleştiği bir dönemi temsil ediyor. Bu dönem, modern iletişimin hem bireysel hem de toplumsal boyutlarda nasıl yeniden şekillendiğini gösteriyor; insanların bilgi üretme, paylaşma ve yönetme biçimlerini tamamen dönüştürdü. E-posta, iletişim pratiğinin sadece bir araç değil, bir yaşam alışkanlığı haline geldiği bir eşik olarak tarihe geçti.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Mobil Devrim: SMS, Anlık Mesajlaşma ve Yeni Dil

20.yüzyılın sonları ve 21.yüzyılın başları, iletişim tarihinde yepyeni bir dönemin başlangıcına işaret etti. Cep telefonlarının yaygınlaşması, insanların iletişim alışkanlıklarını kökten değiştirdi. Artık insanlar sadece sesle değil, yazılı mesajlarla da anında bağlantı kurabiliyor; sosyal ve iş yaşamlarının ritmi, bu yeni dijital tempo üzerinden şekilleniyordu. Kısa mesaj servisi (SMS) ve sonrasında ortaya çıkan anlık mesajlaşma uygulamaları, iletişimi yalnızca hızlandırmakla kalmadı, aynı zamanda dilin, ifadenin ve sosyal etkileşimin kendine özgü bir biçim kazanmasını sağladı.

SMS'in getirdiği en belirgin yenilik, minimalizm oldu. Kısa mesajlar, sınırlı karakter sayısı nedeniyle bireyleri, kelimeleri özenle seçmeye zorladı. Dil, gereksiz ayrıntılardan arındı; insanlar fikirlerini ve duygularını kısa, net ve yoğun bir biçimde aktarmayı öğrendi. Bu, iletişimde ekonomik bir dil kullanımını beraberinde getirdi ve yazının pratiği üzerinde doğrudan bir etki yaptı. Eskiden uzun satırlar ve özenle hazırlanmış mektuplar ile ifade edilen duygu ve düşünceler, artık emoji, kısaltma ve semboller aracılığıyla hızlı ve etkili biçimde aktarılabilirdi. Kısa mesaj kültürü, yazının hem kişisel hem de toplumsal anlamda esnekliğini artırdı; insanlar artık yalnızca iletmekle kalmıyor, hızlı yanıt verme ve sürekli etkileşim alışkanlıkları da geliştirmeye başladı.

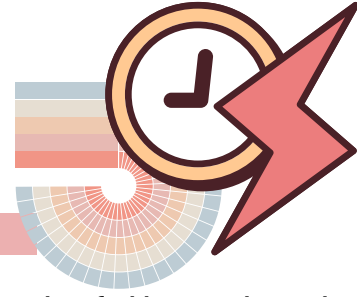
Mobil cihazlar ve anlık mesajlaşma uygulamaları, iletişimin ritmini dramatik biçimde değiştirdi. İnsanlar, günün her anında çevrimiçi olmayı, mesajları anında almayı ve yanıtlamayı yeni bir norm haline getirdi. Bu, zaman ve mekan algısını dönüştürdü; iletişimin artık fiziksel olarak aynı ortamda bulunmayı gerektirmiyor, kişiler arası etkileşim tamamen dijital bir zemine taşınabiliyordu. Mobil iletişim, bireylerin yaşam biçimlerini ve sosyal alışkanlıklarını yeniden şekillendirdi. Günlük rutinler, sohbet akışları, iş ve sosyal patlamalar, artık dijital mesajlar üzerinden yönetiliyordu. İnsanlar, hem toplumsal bağlarını sürdürmek hem de işlerini organize etmek için bu hızlı ve sürekli erişilebilir iletişim kanalına bağımlı hale geldi.

Anlık mesajlaşma, dilin ve ifadenin yeni bir biçim kazanmasına yol açtı. Emoji, GIF, çıkartma ve kısa sesli notlar, metin tabanlı iletişimi zenginleştirdi. Yazılı mesaj artık sadece bilgi iletmekten öte, duygu ve niyetleri aktarma aracına dönüştü. İnsanlar, yazılı ifadenin yanı sıra sözsüz ve görsel araçlarla duygularını ifade etmeyi öğrendi; dil, giderek görselleştirilmiş ve kodlanmış bir hale geldi. Bu, iletişimin sadece içerik değil, aynı zamanda üslup, hız ve görünürlük boyutunu da içeren çok katmanlı bir alışkanlık haline gelmesini sağladı.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Mobil devrim, bireylerin toplumsal katılım biçimlerini de dönüştürdü. İnsanlar, farklı sosyal gruplarda aynı anda var olabiliyor, birden fazla sohbet ve etkileşim ağında paralel olarak bulunabiliyor; bilgi akışı ve sosyal etkileşim hız kazanıyordu. Bu durum, toplumsal normların ve iletişim alışkanlıklarının yeniden şekillenmesini sağladı. Artık bilgi paylaşımı ve geri bildirim, anlık ve sürekli bir döngüye dönüştü; geleneksel yavaş iletişim ritüelleri yerini hızlı, esnek ve çok katmanlı bir dijital tempoya bıraktı.

Mobil iletişim alışkanlıkları, bireysel yaşamda da derin etkiler yarattı. İnsanlar, sürekli çevrimiçi olmanın getirdiği bir dikkat yönetimi geliştirmek zorunda kaldı. Mesajları takip etmek, yanıtlamak ve sosyal etkileşimi sürdürmek, zaman yönetimini ve zihinsel kapasiteyi doğrudan etkiledi. Bu, dijital çağın iletişim alışkanlıklarını yalnızca teknolojik değil, aynı zamanda psikolojik ve kültürel bir boyuta taşıdı. İnsanlar, dijital ortamda kendilerini ifade ederken hem hızlı hem de etkili olmayı öğrenmek zorundaydı.

Mobil devrim, modern iletişimin karakterini kökten değiştirdi: hız, görünürlük, sürekli erişim ve esneklik alışkanlıkların merkezine oturdu. İnsanlar, artık iletişimi sadece bir araç olarak görmüyor; aynı zamanda yaşam biçimlerinin, sosyal kimliklerinin ve toplumsal rollerinin bir parçası haline getiriyordu. SMS ve anlık mesajlaşma, iletişimdeki minimalizm, hız ve çok katmanlı etkileşim anlayışını benimseterek, dijital çağın temel alışkanlıklarını şekillendirdi. Bu dönem, teknoloji ve dilin birleşerek insanların sosyal ve bireysel alışkanlıklarını tamamen dönüştürdüğü, iletişim tarihinin en hızlı evrim geçirdiği çağ olarak öne çıkıyor.

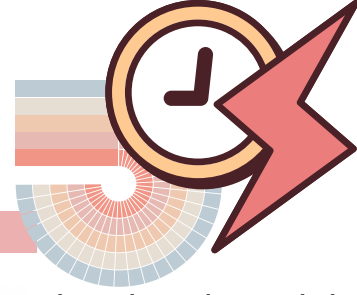
Sosyal Medyanın Yükselişi: Kimlik, Topluluk ve Alışkanlıkların Yeni Sahnesi

21.yüzyıl, iletişimin yalnızca araç olmaktan çıkarak yaşam alanına dönüştüğü bir çağın başlangıcına işaret etti. Sosyal medya platformları, insanları birbirine bağlayan ve aynı zamanda toplumsal ve bireysel kimliklerin inşa edildiği bir sahne haline geldi. Artık insanlar yalnızca mesaj gönderip almakla kalmıyor; görünürlük, aidiyet, etkileşim ve ifade biçimlerinin tümü bu dijital alanlarda şekilleniyordu. Bu, iletişim alışkanlıklarını yeniden tanımlayan ve bireylerin günlük yaşamlarını kökten etkileyen bir devrim niteliği taşıyordu.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Sosyal medyanın yükselişiyle birlikte iletişim hızının yanı sıra sürekli erişim de toplumsal norm haline geldi. İnsanlar, günün her anında çevrimiçi olmayı, bildirimleri takip etmeyi ve içeriklere anında yanıt vermeyi bir alışkanlık olarak benimsedi. Bu, dijital zaman yönetimini ve bireysel planlamayı yeniden şekillendirdi; iletişim artık yalnızca bir mesaj alışverişi değil, sürekli etkileşim ve varlık gösterme pratiğine dönüştü. İnsanlar, çevrimiçi ortamda hem kendilerini ifade ediyor hem de topluluklar içinde kimliklerini aktif olarak yönetiyordu.

Platformlar, bireyler arasında yalnızca kişisel iletişimi değil, aynı zamanda toplulukların ve sosyal ağların oluşumunu da destekledi. İnsanlar ortak ilgi alanları, değerler ve amaçlar etrafında gruplar oluşturuyor, bu gruplar içinde etkileşimde bulunuyor ve kolektif deneyimler paylaşıyordu. Sosyal medya, topluluk inşasında merkezi bir araç haline gelirken, bireyler için aidiyet duygusu ve sosyal görünürlük temel motivasyon unsurları oldu. Artık iletişim alışkanlıkları, yalnızca bireyler arası değil, geniş topluluklar içindeki rol ve etkiyi yönetmeye yönelik stratejik bir pratik haline geldi.

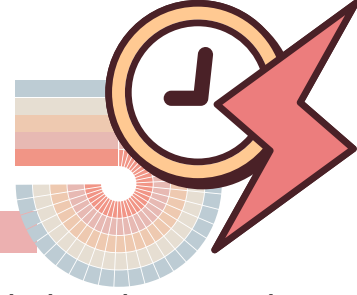
Kimlik oluşturma ve sunma, sosyal medyanın en belirgin etkilerinden biri oldu. İnsanlar, profiller, paylaşımlar ve etkileşimler aracılığıyla kendi imajlarını tasarlıyor, kendilerini hem tanıdıkları hem de tanımadıkları geniş kitlelere sunuyordu. Bu süreç, bireylerin sosyal kimliklerini dijital ortamda sürekli güncellemelerine ve yeniden şekillendirmelerine yol açtı. Görünürlük, toplumsal onay ve etkileşim, bireylerin iletişim alışkanlıklarının merkezine yerleşti; iletişim artık yalnızca bilgi paylaşımı değil, aynı zamanda kimlik ve değer inşasının bir aracına dönüştü.

Sosyal medya, iletişimi demokratikleştirirken aynı zamanda hız, sürekli erişim ve görünürlük baskısını da beraberinde getirdi. İnsanlar, yalnızca bilgiyi almakla kalmıyor, sürekli üretmek, paylaşmak ve güncel kalmak zorunda hissediyordu. Bu durum, alışkanlıkların yoğunlaşmasına, dikkat yönetiminin önem kazanmasına ve dijital etkileşimlerin günlük yaşamın merkezine oturmasına neden oldu. Toplumsal ilişkiler, artık fiziksel etkileşim kadar dijital etkileşime de bağlı hale geldi ve iletişimin ritmi, teknolojiyle paralel olarak sürekli değişti.

Sosyal medya platformları, bireylerin duygusal ve psikolojik alışkanlıklarını da etkiledi. Beğeni, paylaşım ve yorum mekanizmaları, insanların iletişim sürecinde geri bildirim alma ve sosyal etkileşim beklentilerini yeniden biçimlendirdi. Dijital ortam, bireyleri sürekli değerlendirilme, görünür olma ve tepki alma durumuna soktu; bu, iletişim alışkanlıklarını hem hız hem de psikolojik etki boyutunda dönüştürdü.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

İnsanlar, paylaşımlarını yalnızca bir mesaj olarak değil, topluluk içinde bir etki yaratacak araç olarak konumlandırmaya başladı.

Sosyal medya, bilgi tüketim ve üretim alışkanlıklarını da yeniden tanımladı. İnsanlar, içerikleri seçici biçimde tüketiyor, filtreli bilgi akışına uyum sağlıyor ve kendi üretimlerini hedef kitleyle paylaşmayı öğreniyordu. Bu, iletişim pratiğinin daha aktif, bilinçli ve stratejik bir hal almasını sağladı. Dijital etkileşimler, bireylerin hem sosyal hem de kültürel alışkanlıklarını doğrudan etkileyerek, toplumun iletişim ekosistemini yeniden şekillendirdi.

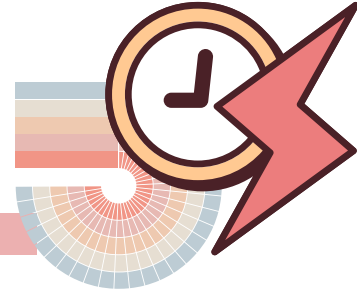
Sonuç olarak sosyal medyanın yükselişi, alışkanlıklarımızı yalnızca hızlı ve sürekli iletişimle sınırlı bırakmadı; kimlik, aidiyet, görünürlük ve topluluk etkileşimi gibi sosyal ve kültürel boyutları da içine aldı. İnsanlar, dijital dünyada varlık gösterirken hem bireysel hem de toplumsal düzeyde yeni iletişim ritüelleri geliştirdi. Sosyal medya, iletişimde hızın, görünürlüğün ve sürekli etkileşimin norm haline geldiği, bireylerin dijital kimliklerini aktif biçimde yönettiği bir çağın başlangıcını temsil ediyor. Alışkanlıklar artık yalnızca bilgi iletmek değil, dijital varlık oluşturmak, toplulukla etkileşimde bulunmak ve sürekli görünürlük sağlamak üzerine şekilleniyor. Bu süreç, modern yaşamın dijital temelli iletişim alışkanlıklarının temelini oluşturuyor ve günümüz kültürel ve sosyal pratiğinin ayrılmaz bir parçası haline geliyor.

Teknoloji ve Alışkanlıkların Geleceği: Yapay Zeka Çağının Eşiğinde

21.yüzyılın ikinci çeyreğine geldiğimizde insanlık, iletişimde yeni bir eşikte duruyor: yapay zeka ve otomasyonun gündelik yaşamın ayrılmaz parçası haline gelmesi. Artık iletişim, yalnızca insan-insan arasında gerçekleşen bir süreç olmaktan çıkıyor; makineler ve algoritmalar, bireylerin bilgi üretme, paylaşma ve tüketme alışkanlıklarını yeniden tanımlıyor. Yapay zeka, bireylerin dijital deneyimlerini kişiselleştiriyor, tercihleri analiz ediyor ve iletişim biçimlerini optimize ediyor. Bu, alışkanlıkların yalnızca hız ve erişim ile ilgili değil, aynı zamanda kişiselleştirme ve öngörülebilirlik boyutuyla da şekillendiği bir dönemi işaret ediyor.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Bu çağ, alışkanlıklarımızın duygusal ve sosyal boyutlarını da etkiliyor. Yapay zeka destekli uygulamalar, insanlar arasında etkileşimi analiz ederek ilişkileri ve sosyal ağları optimize ediyor. İnsanlar, dijital platformda yalnızca mesaj göndermekle kalmıyor; etkileşimlerinin nasıl algılandığını, hangi içeriklerinin daha çok karşılık bulduğunu ve topluluk içindeki etkilerini görebiliyor. Bu, sosyal alışkanlıkların hem bilinçli hem de veri temelli bir boyut kazanmasını sağlıyor. İletişim artık yalnızca bireysel tercih meselesi değil, algoritmalar ve dijital ortamın belirlediği kurallar çerçevesinde şekillenen bir süreç haline geliyor.

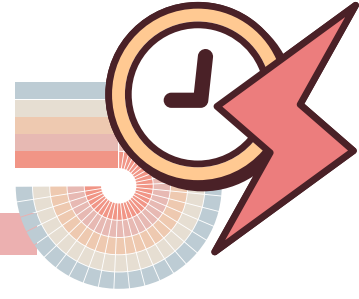
Yapay zeka, bireylerin düşünme ve karar alma süreçlerini de etkiliyor. Otomatik öneriler ve içerik filtreleri, insanların bilgiye yaklaşım biçimlerini dönüştürüyor; dikkat, odaklanma ve seçim alışkanlıkları yeniden şekilleniyor. İnsanlar, hangi mesajların önemli olduğunu, hangi içeriklerin öncelik kazanacağını algoritmalar aracılığıyla belirliyor. Bu, dijital çağın alışkanlıklarının yalnızca teknolojik değil, aynı zamanda psikolojik ve bilişsel boyutlarını da içerdiğini gösteriyor. İnsan zihni, dijital bilgi ve iletişim araçlarıyla etkileşim kurarken, kendini hem hız hem de öngörülebilirlik kriterleriyle yönetmek zorunda kalıyor.

Geleceğin iletişim alışkanlıkları, yapay zekayla birlikte daha esnek, dinamik ve sürekli adapte edilebilir bir hal alıyor. İnsanlar, dijital asistanlar, otomatik yanıt sistemleri ve kişiselleştirilmiş içeriklerle günlük yaşamlarını organize ediyor. Bu süreç, bireylerin zaman yönetimi, sosyal etkileşim ve bilgi üretme biçimlerini derinden etkiliyor. Artık iletişim, hem bir araç hem de yaşamın her alanında sürekli bir etkileşim ve deneyim haline gelmiş durumda. Yapay zeka, alışkanlıkların hem bireysel hem toplumsal düzeyde yeniden şekillenmesine yol açıyor; insanlar, teknolojiyle birlikte kendi davranışlarını, sosyal rollerini ve ilişkilerini yeniden tanımlıyor.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

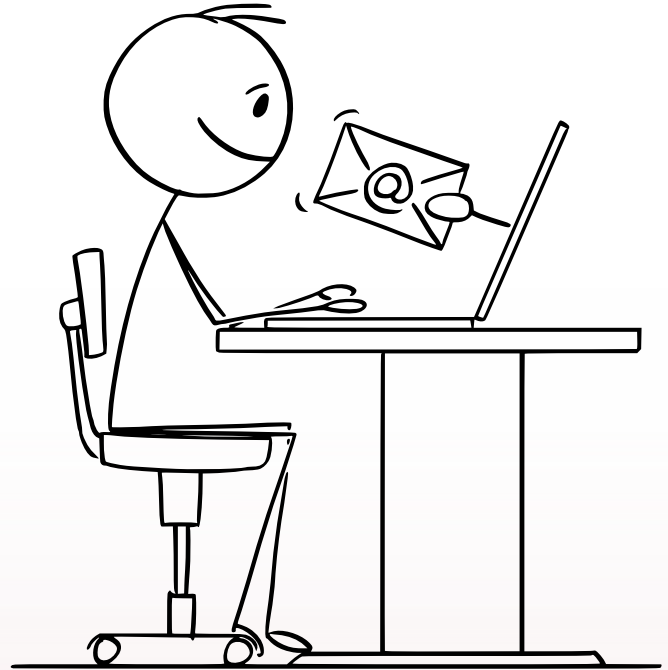
Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Sonuç olarak, yapay zeka çağının eşliğinde iletişim ve alışkanlıklar, hız, görünürlük, sürekli erişim ve kişiselleştirme gibi boyutlarda kökten dönüşüyor. İnsanlar artık yalnızca teknolojiye uyum sağlamakla kalmıyor; teknolojiyle birlikte kendilerini, ilişkilerini ve toplumsal rollerini yeniden tanımlıyor. Alışkanlıklar, bireysel deneyimlerin ve toplumsal etkileşimlerin dijitalleşmiş bir yansıması haline geliyor. Yapay zeka, modern iletişimin hem teknik hem psikolojik hem de kültürel boyutlarını derinden etkileyerek, alışkanlıklarımızın geleceğini belirleyen temel bir güç olarak karşımıza çıkıyor. Bu süreç, insanın teknolojiyle birlikte evrimleşen bir iletişim pratiği geliştirdiği, dijital ve duygusal alışkanlıkların yeniden şekillendiği bir dönemi temsil ediyor.

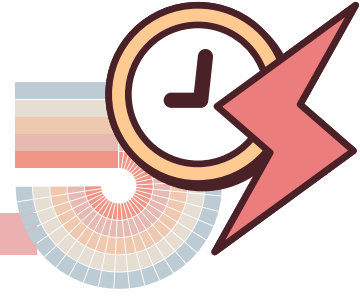
Alışkanlıkların Evrimi ve Bugünün İletişim Dünyası
Paleolitik çağdaki taş kazımından, Neolitik dönem kil tabletlerine; Antik çağın papirus rulolarından Orta çağın kervan haberleşmelerine; matbaanın yaygınlaşmasından modern telgraf ve telefon sistemlerine; e-posta, SMS, anlık mesajlaşma ve sosyal medyaya kadar uzanan yolculuk, insanın bilgiye ulaşma ve paylaşma arzusunun sürekli evrildiğini gösteriyor. Her dönem, insanın çevresiyle kurduğu ilişkileri, toplumsal örgütlenmeyi ve bireysel alışkanlıklarını yeniden şekillendirdi.

Günümüzde teknoloji, yalnızca iletişim aracımız değil; düşünce biçimimizi, sosyal etkileşimlerimizi ve hatta kimliğimizi dönüştüren bir alan haline geldi. Sosyal medya, mobil mesajlaşma ve yapay zeka destekli sistemler, iletişimi hızlandırmakla kalmayıp, aynı zamanda kişisel ve toplumsal alışkanlıklarımızı da derinden etkiliyor. Artık iletişim, bireyler arasında gerçekleşen bir alışverişten öte, geniş kitlelerle etkileşimi, görünürlüğü ve toplumsal kimliği yöneten bir pratiğe dönüştü.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Alışkanlıkların evrimi, bize yalnızca teknolojinin hızını değil; insanın uyum sağlama, yaratıcı çözümler geliştirme ve sosyal ilişkilerini yeniden düzenleme kapasitesini de gösteriyor. Her çağda iletişim biçimleri, o dönemin ihtiyaçlarına ve imkanlarına göre şekillendi; günümüz dijital dünyasında da aynı süreç sürüyor. İnsanlık, teknolojiyi yalnızca kullanmakla kalmıyor; onunla birlikte düşünceyi, sosyal etkileşimi ve yaşam pratiklerini yeniden tanımlıyor.

Sonuç olarak, geçmişten günümüze uzanan bu uzun yolculuk, alışkanlıkların nasıl sürekli evrildiğini ve her yeni teknolojinin insanın yaşam biçimlerini derinden etkilediğini gözler önüne seriyor. Gelecekte hangi araçlar, hangi alışkanlıkları şekillendirecek bilinmez; ancak insanın bilgiye ulaşma arzusu, paylaşma tutkusu ve iletişim kurma becerisi, her çağda olduğu gibi değişmeden kalacak. Bugün elimizdeki dijital araçlar, yarının alışkanlıklarının temelini atıyor; tıpkı geçmişte taş kazımından kil tabletlere, matbaadan e-postaya kadar uzanan süreçte olduğu gibi.

SOŞYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

Kültür Endüstrisi Kıskaçında Yılbaşı

Modern dünya, her yılın sonunda devasa bir parıltı dalgasıyla yıkanır. Sokaklar ışıklandırılır, vitrinler kırmızıya boyanır ve her mecrada "bu yıl senin yılın" vaadi fısıldanır. Bu durum dışarıdan bakıldığında masum bir kutlama gibi gözükebilir fakat içeriden bakıldığında ise devasa bir dişlinin gürültüsüdür. Ancak Frankfurt Okulu'nun keskin zekalı düşünürleri Theodor Adorno ve Max Horkheimer bugün aramızda olsalardı, bu ışıltılı manzaraya bakıp muhtemelen şunu söylerlerdi: "Bu bir kutlama değil, bir üretim bandı." Çünkü onlar için yılbaşı, takvimdeki masum bir gün değişimi değil, sistemin bizi pasifize etmek için sunduğu en parlak oyalama oyuncağıdır. Dikkat ederseniz bu günlerde sadece sokaklar değil, zihinlerimiz de standartlaştırılıyor. Televizyon ekranlarından sosyal medya akışlarına kadar herkesin aynı müzikle, aynı temayla ve aynı "sahte neşeyle" donatılması sizce bir tesadüf mü?

Standartlaştırılmış Mutluluk Reçeteleri

Kültür endüstrisi, yılbaşını bireysel bir sevinçten çıkarıp "seri üretim bir duyguya" dönüştürür. Adorno'ya göre bu endüstri bireylere ne zaman ve nasıl eğlenmeleri gerektiğini dikte eder. Yılbaşı gecesi eğlenmek artık bir tercih değil, toplumsal bir görev haline gelir. Herkesin aynı müziklerle, aynı menülerle ve benzer ritüellerle "mutlu olduğu" bir sistemde, bireysellik sadece vitrindeki bir etiket kadar derinliğe sahip olabilir. Kendi yılbaşı konseptini tasarladığının düşüncesi bile aslında önceden belirlenmiş tüketim seçeneklerinden birini seçme illüzyonudur. Bu bireyin kendi arzularına yabancılaştığı, sistemin arzularını ise kendi isteğiymiş gibi kucakladığı bir "standartlaşma" çukurudur.

SOSYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

Meta Fetişizmi ve Hediyeleşmenin İflası

Aslında yılbaşı, Frankfurt Okulu'nun "sahte ihtiyaçlar" dediği kavramın en somutlaştığı andır. Sevgi, dostluk ve aile bağları gibi insani değerler, birer "meta" (ürün) haline getirilerek paketlenir. Bir yakınınız için aldığınız hediye, artık aranızdaki bağın bir simgesi olmaktan çıkıp, piyasa değerine göre ölçülen bir statü nesnesine dönüşür. Bu durum, insan ilişkilerinin "şeyleşmesi" ve duyguların nesneler üzerinden takas edilmesidir. Birine duyulan his, o yılın popüler tüketim nesnesiyle ölçülürken; bizler özgür bireyler olduğumuzu sanıp sadece "sadık tüketiciler" olarak sahnede yerimizi alıyoruz.

Zamanın Şeyleşmesi ve Sahte Umut

Peki ya o "yeni yıl, yeni başlangıç" masalı? İşte sistemin en başarılı olduğu illüzyon buradadır. Eleştirel teoriye göre, yılbaşı kutlamaları zamanın akışını da bir tüketim nesnesi haline getirir. Zamanı rakamlara indirgeyip paketleyerek bize satarlar. Sanki takvim değişince dünyanın adaletsizliği, hayatın ağırlığı ve sistemin baskısı bir sihirle yok olacakmış gibi bir umut pompalanır. Oysa bu, gerçek bir değişim umudunun yerini alan, geçici ve uyuşturucu bir optimizmdir. Gerçekten de havai fişekler söndüğünde ve o parlıtlı kağıtlar çöpe atıldığında geriye kalan tek şey yine o eski değişmemiş gerçeklik olur.

SOŞYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

Boş Zamanın İşgali

Adorno'nun yıllar önce uyardığı gibi; bu sistemde eğlence, aslında çalışma hayatının sinsi bir uzantısıdır. Aksine tatili, işçinin veya beyaz yakalının dinlendiği bir zaman dilimi değildir; aksine iş dışı zamanın sermaye tarafından yeniden işgal edilmesidir. İş yerinde ruhunuzu teslim ettiğimiz o mekanik düzen, yılbaşı gecesi "eğlence" adı altında bizi bir kez daha teslim alır. Dinlendiğimizi sanırken aslında bir sonraki mesaiye kadar sistem tarafından "bakıma" alınırsınız. Kişi, iş yerinde emek harcayarak kazandığını, yılbaşı gecesi yine sistemin ona sunduğu eğlence paketlerine geri verir. Böylece döngü tamamlanır: Birey hem üretirken hem de eğlenirken sistemin çarklarını döndürmeye devam eder.

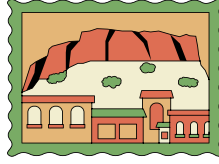
Sonuç: Işıkların Arkasındaki Gerçek

Sonuç olarak, Frankfurt Okulu perspektifinden bakıldığında yılbaşı, özgürleşmenin değil, sistemle uyumun bir törenidir. Işıltılı çam ağaçları ve patlayan şampanyalar, modern insanın yalnızlığını ve sistem içindeki sıkışmışlığını örten gösterişli bir perdedir. Kültür endüstrisi bize "mutlu yıllar" dilerken, aslında "mutlu tüketiciler" olmamızı ve sistemin devamlılığını sağlamamızı arzular. Belki de asıl kutlama; takvimlerin değişmesini beklemekle değil, bu ışıltılı kuşatmanın dışına çıkıp hayatın metalaşmamış, henüz satılık olmayan o küçük alanlarını korumakla başlayacaktır.

ANADOLU

HER BİR KÖŞESİNDE BİN CEVHER

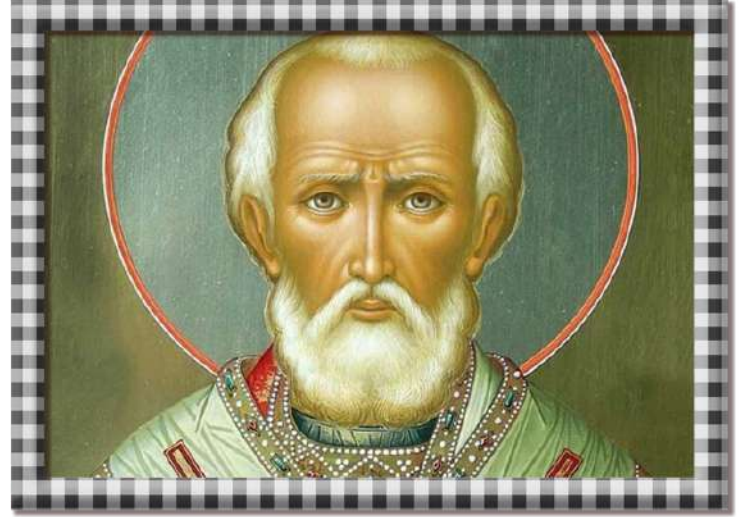

AZİZ NIKOLAOS KİLİSESİ GERÇEK NOEL BABA VE ANADOLU

Yeni yıl yaklaşmaya başladığında sokaklar ıslıl ıslıl süslenir, sıcak çikolata ve saleplerimizi içerken aklımızda hep aynı figür belirir: Kırmızı pelerinli, beyaz sakallı, geyiklerin çektiği kızıyla karlarla kaplı Kuzey Kutbu'ndan gelen bir adam. Yılbaşı ruhunun simgesi haline gelen bu figür Noel Baba'dır. Pek çok kişi Noel Baba'nın Avrupa kökenli olduğunu düşünür; oysa bu efsane, dondurucu kutuplardan değil, Antalya Demre'den çıkmıştır. Bu yazıda, Noel Baba efsanesinin ardındaki gerçek kişiyi ve Anadolu'daki izi olan Aziz Nikolaos Kilisesi'nin tarihini öğreneceğiz.

Aziz Nikolaos'ın Hayatı

Aziz Nikolaos, M.S. 270 yılında bugün Antalya'da yer alan Patara Antik Kenti'nde dünyaya geldi. Zengin bir buğday tüccarı olan ve dindar bir yaşam süren ailesini salgın hastalık sırasında erken yaşta kaybetti. Ailesinin kaybı ile büyük bir mirasa sahip olan Nikolas, bu mirası yoksullara yardım etmek için kullandı. Küçük yaşlardan itibaren derin bir dini inanca ve güçlü bir yardımseverlik duygusuna sahipti. Gençlik yıllarında Myra'ya (bugünkü Demre) giderek dini eğitimini sürdürdü ve piskopos oldu. Rivayete göre, bir gece görülen rüyada, sabah kiliseye ilk giren kişinin piskopos seçilmesi gerektiğini söyler. Ertesi sabah kiliseye ilk giren kişi, henüz kimsenin tanımadığı genç Nikolaos'tır. Böylece Myra'nın piskoposu seçilir.

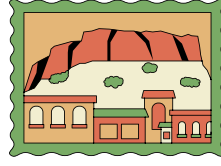
Peki Bu Efsane Nasıl Doğdu?

Pelerinli "Santa Claus" figürünün kökeni, Aziz Nikolas'ın gizlice yaptığı bir iyiliğe dayanır. Efsaneye göre, yoksulluk içindeki bir babanın kızlarına çeyiz sağlayamadığını öğrenen Nikolaos, kimliğini gizlemek için gece vakti evin bacasından veya penceresinden içeri bir kese altın atar. Bu gizli hediye verme geleneği, yüzyıllar içinde kulaktan kulağa yayılarak bir kış efsanesine dönüşmüştür.

Yüzyıllar boyunca anlatılar değişmiş, 19. yüzyıldan itibaren edebiyat ve popüler kültürün etkisiyle Anadolu'nun bu mütevazı piskoposu, Kuzey Kutbu'nda yaşayan kurgusal bir karaktere evrilmiştir. Ancak hikayenin özü, Anadolu bacalarında saklıdır.

ANADOLU

HER BİR KÖŞESİNDE BİN CEVHER

Aziz Nikolaos Kilisesi ve Hikâyesi

Noel Baba'nın izlerini bugün hala en derinden hissedebileceğimiz yer, Demre'deki Aziz Nikolaos Kilisesi'dir. Kilise, ilk başta Aziz Nikolaos'ın ölümünden sonra mezarı üzerine inşa edilmiş, bir mezar kilisesidir. Günümüzde görülen yapı, MS 520 yılında Aziz Nikolaos'ın piskopos olarak görev yaptığı eski bir Hristiyan kilisesinin temelleri üzerine inşa edilmiştir.

Yüzyıllar boyunca deprem ve sellerle zarar gören kilise, defalarca onarılmış; bu durum kilisenin farklı dönemlere ait mimari özellikler taşımasına neden olmuştur. Kilisenin duvarlarını süsleyen ve Aziz Nikolaos'ın hayatından sahneler sunan bu renkli freskler, ziyaretçileri adeta bir zaman yolculuğuna çıkarır. Geometrik desenli taban mozaikleri ise Likya döneminin estetik anlayışını yansıtmaktadır. Mimari ve dini önemi sayesinde kilise, Ortaçağ boyunca Hristiyan dünyasında büyük bir saygınlık kazanmıştır.

Kilise ile alakalı üzücü detaylardan biri ise Haçlı Seferleri sırasında yaşanmıştır. Bu dönemde İtalyan tüccarlar, Aziz Nikolaos'ın kemiklerinin bir kısmını Bari kentine kaçırmıştır. Bugün bu kalıntılar Bari'deki Aziz Nikolaos Bazilikası'nda sergilenmektedir.

Anadolu'dan Dünyaya Bir İyilik Hikayesi

Aziz Nikolaos'ın hikayesi, yalnızca bir din adamının yaşam öyküsü değildir. Anadolu'dan dünyaya yayılan evrensel bir iyilik anlayışını simgelemektedir. Aziz Nikolaos Kilisesi ise bu hikayenin somut halidir ve Anadolu'nun kültürel mirasının ne kadar derin ve etkili olduğunu bizlere gösterir.

ÖNERİLER

KİTAP

KIŞ BAHÇESİ: BUZ TUTAN SIRLARIN GÖLGESİNDE YEŞEREN BİR SEVGİ VE AİLE ÖYKÜSÜ

Kristin Hannah'dan, geçmişin derinliklerinden süzülüp gelen sırların, kopuk aile bağlarının ve imkansız bir sevginin nefes kesen öyküsü: "Kış Bahçesi". Meredith ve Nina Whitson, iki kız kardeş, iki farklı dünya... Biri, ailesine ve evine adanmış bir hayat seçmiş, çocuklarının ve aile işinin başında huzuru bulmuş; diğeri ise özgür ruhlu bir gezgin, dünyanın dört bir yanında fotoğraf makinesinin arkasında iz bırakmış, ünlü bir foto muhabir. Yıllar onları farklı yollara sürüklese de, sevgili babalarının hastalığı, bu birbirine yabancılaşmış iki kadını yeniden bir araya getirir. Ancak şimdi bile aralarındaki mesafeyi koruyan, soğuk ve erişilmez anneleri Anya'nın yanında...

Anya ile aralarındaki tek sıcak bağ, çocukluklarında bazı geceler annelerinin fısıldadığı o eski Rus masalıdır. Ta ki babalarının ölüm döşeğinde onlardan son bir arzuya kadar: Anya, kızlarına o masalı bitirecektir. Yıllar önce başladığı ama hiç tamamlamadığı o masalı, bu kez sonuna kadar anlatacaktır. Ve bu masal, Meredith ve Nina'nın bildiği hiçbir şeye benzemeyecektir

ÖNERİLER

KİTAP

Bu, altmış yılı aşkın bir zaman dilimine yayılan, savaşın pençesindeki Leningrad'ın buz tutmuş sokaklarından başlayıp günümüz Alaska'sının vahşi doğasına uzanan, yürek burkan, sürükleyici ve gizemli bir aşk hikâyesidir. Annesinin ağzından dökülen her kelimeyle, Nina'nın gerçeği açığa çıkarma konusundaki saplantısı onları annelerinin geçmişinde, ailelerinin tüm dinamiklerini sarsacak ve tamamen değiştirecek, derine gömülü bir sırrı keşfedecekleri beklenmedik bir yolculuğa sürükler.

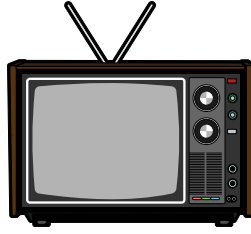
"Kış Bahçesi", ilk sayfasından son sayfasına kadar okuyucuyu büyüleyen ve aynı zamanda yaşamları keşişen kadınların incelikli bir portresini sunan nadir bulunur bir eser. Kristin Hannah'nın ilham verici ve şiirsel anlatımıyla, bu roman bitiminden çok uzun süre sonra bile okuyucunun zihninden ve kalbinden çıkmayacak. Okuyucular, anne ve kızların geçmişin sırları çözüldükçe birbirlerine yakınlaşmasına tanık olurken, hem gülmekten hem de ağlamaktan kendilerini alamayacaklar.

Kristin Hannah'dan "Kış Bahçesi" ile tarihin ve aile bağlarının derinliklerine bir yolculuğa çıkmaya hazır olun. Bu büyüleyici hikaye, kalbinizi ısıtacak ve ruhunuzda unutulmaz izler bırakacak.

ÖNERİLER

FİLM

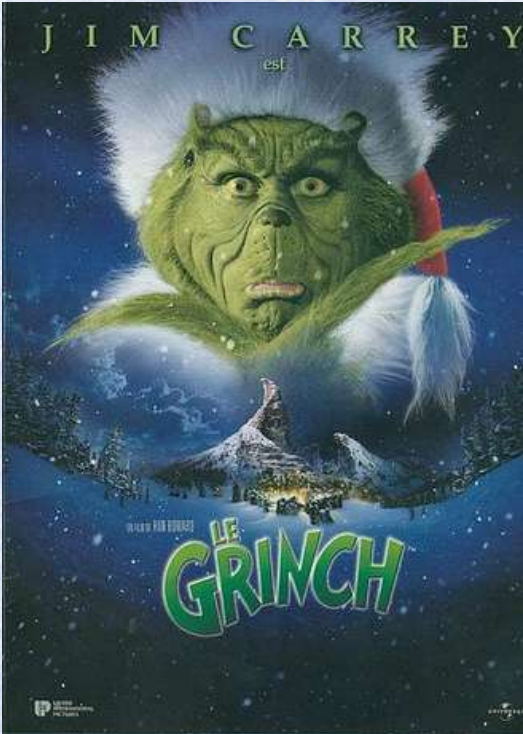

OLMAZSA OLMAZ YILBAŞI FILMLERİ

1- Home Alone (Evde Tek Başına)

- Yönetmen: Chris Columbus | Yapım Yılı: 1990 | Tür: Komedi / Aile
- Konusu: Kalabalık ailesiyle birlikte Paris tatiline gitmeye hazırlanan McCallister ailesi, yaşanan bir karışıklık sonucu en küçük çocukları Kevin'i evde unuttur. Başta bu durumu bir özgürlük fırsatı olarak gören Kevin, evde tek başına hayatını idame ettirmeyi öğrenirken sorumluluk duygusuyla da tanışır. Ancak kısa süre içinde mahalledeki boş evleri soyan iki hırsızın kendi evini de hedef aldığını fark eder. Kevin, zekâsı ve yaratıcılığı sayesinde evini savunmak için bir dizi tuzak kurar. Film, komik olayların yanı sıra yalnızlık, aile özlemi ve büyüme temasını da işler.

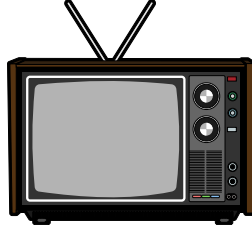

2- How the Grinch Stole Christmas (Grinch)

- Yönetmen: Ron Howard | Yapım Yılı: 2000 | Tür: Fantastik / Komedi / Aile
- Konusu: Yılbaşından nefret eden Grinch, Whoville kasabasının dışında, insanlardan uzak bir şekilde yaşamaktadır. Kasaba halkının yılbaşı hazırlıkları, süslemeleri ve coşkusu Grinch'in öfkesini daha da artırır. Yılbaşını tamamen yok etmek için kasabaya inerek hediyeleri, süsleri ve yılbaşıyla özdeşleşen her şeyi çalmaya karar verir. Ancak küçük Cindy Lou'nun Grinch'e duyduğu saf merak ve şefkat, onun iç dünyasında bastırıldığı duygularla yüzleşmesine neden olur. Film, dışlanmışlık, sevgi ve dönüşüm temalarını masalsı bir dille ele alır.

ÖNERİLER

FİLM

OLMAZSA OLMAZ YILBAŞI FİMLERİ

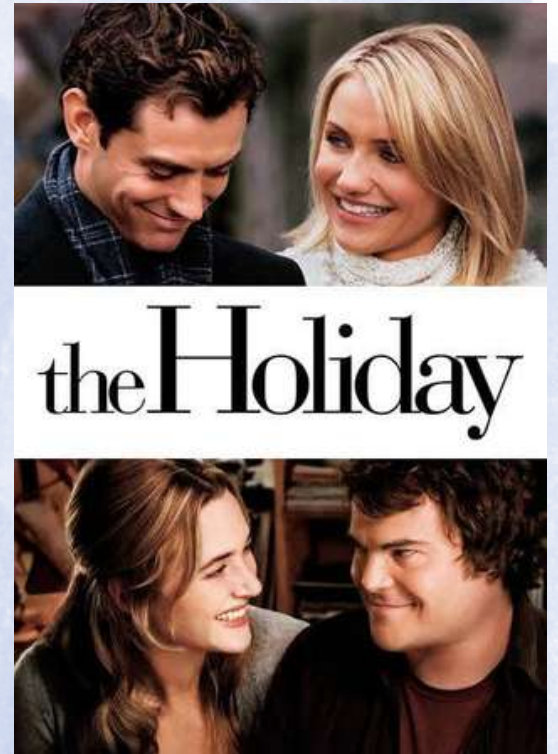
3- Love Actually (Aşk Her Yerde)

- Yönetmen: Richard Curtis | Yapım Yılı: 2003 | Tür: Romantik / Komedi
- Konusu: Noel'e yaklaşık beş hafta kala Londra'da başlayan film, birbirinden tamamen farklı on ayrı hikâyeyi ve bu karakterlerin birbirleriyle olan şaşırtıcı bağlarını konu alır. Yeni seçilen İngiltere Başbakanı'ndan, eşini yeni kaybetmiş bir babaya; dili farklı olduğu için anlaşılamayan aşıklardan, kalbi kırık bir eşe kadar geniş bir yelpazede "aşk" kavramı sorgulanır. Tüm bu hikâyeler, Noel arifesinde doruk noktasına ulaşır. Film, insan ilişkilerinin karmaşıklığını ve sevginin iyileştirici gücünü sıcak bir atmosferde sunar.

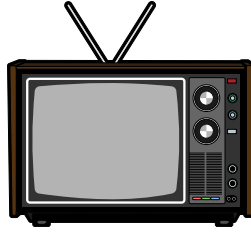
4- The Holiday (Tatil)

- Yönetmen: Nancy Meyers | Yapım Yılı: 2006 | Tür: Romantik / Komedi
- Konusu: Birbirini tanımayan iki kadın; Londra'da yaşayan Iris ve Los Angeles'ta yaşayan Amanda, yaşadıkları gönül yaralarından uzaklaşmak için internet üzerinden evlerini takas etmeye karar verirler. Noel tatili boyunca sürecektek olan bu yer değişimi, her iki kadının da hayatına hiç beklemedikleri insanlar ve deneyimler katar. Iris güneşli California'da yeni bir arkadaşlık ve özgüven kazanırken, Amanda karlı İngiltere kasabasında gerçek bağlar kurmayı öğrenir. Film, konfor alanından çıkmanın ve kişisel iyileşmenin güzelliğini anlatır.

ÖNERİLER

FİLM

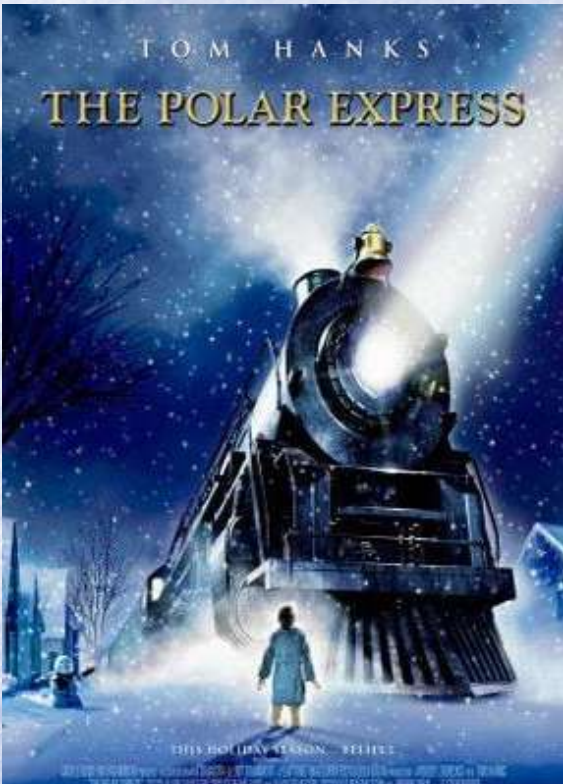
OLMAZSA OLMAZ YILBAŞI FİMLERİ

5- A Christmas Carol (Yeni Yıl Şarkısı)

- Yönetmen: Robert Zemeckis | Yapım Yılı: 2009 | Tür: Animasyon / Fantastik
- Konusu: Charles Dickens'ın ölümsüz eserinden uyarlanan filmde, yaşlı ve son derece cimri olan Ebenezer Scrooge, Noel'in paylaşılan neşesinden nefret etmektedir. Noel gecesi, onu önce eski ortağının ruhu, ardından ise Geçmişin, Şimdinin ve Geleceğin Noel hayaletleri ziyaret eder. Bu doğaüstü yolculukta Scrooge, bencilliğinin sonuçlarını ve yalnız kalacağı geleceği görür. Uyandığında ise tamamen değişmiş, cömert ve şefkat dolu bir adama dönüşür. Film, vicdan azabı, bağışlama ve ikinci şanslar üzerine epik bir anlatı sunar.

6- The Polar Express (Kutup Ekspresi)

- Yönetmen: Robert Zemeckis | Yapım Yılı: 2004 | Tür: Animasyon / Macera
- Konusu: Noel Baba'nın varlığına dair şüpheleri olan küçük bir çocuk, Noel gecesi kapısının önünde duran gizemli bir trene biner. "Kutup Ekspresi" adındaki bu tren, Kuzey Kutbu'na doğru heyecan verici ve mucizelerle dolu bir yolculuğa çıkmaktadır. Yol boyunca çocuk, diğer yolcularla arkadaş olur, cesaretini sınar ve en önemlisi "inanmanın" ne demek olduğunu keşfeder. Görsel bir şölen sunan film, hayal gücünün sınırlarını zorlayan masalsi bir yolculuk hikâyesidir.

ÖNERİLER

MÜZİK RADARI

YILBAŞI/NOEL KLASİĞİ ŞARKILAR

Mevsim döngüsünün en büyüleyici aralığına girdiğimiz şu günlerde, şehirlerin çehresiyle birlikte işitsel dünyamız da köklü bir dönüşüm geçiriyor. Yılbaşı müziği, popüler kültürün ötesinde kolektif hafızamızı tetikleyen ve kuşaklar arası köprüler kuran sosyolojik bir fenomendir. Her yıl aralık ayında duyduğumuz o tanıdık tınılar, aslında müzikal dehaların, tarihsel tesadüflerin ve bazen de hüzünlü ironilerin birer tezahürüdür. Bu yazıda, mevsimin ruhunu inşa eden on ikonik eserin ardındaki sanatsal derinliği ve bilinmeyen hikayelerini, müzikal bir yolculuk eşliğinde inceleyeceğiz.

Müzikal yolculuğumuza, 1950'lerin asi ruhunu bayram neşesiyle harmanlayan ["Rockin' Around the Christmas Tree"](#) ile başlıyoruz. Rockabilly janrının bu başyapıtı, Johnny Marks'ın bestecilik yeteneğiyle hayat bulsa da, eserin asıl şaşırtıcı yönü icrasındaki olgunluktur. Şarkının o ikonik, gövdeli ve pürüzlü vokalleri kaydedildiğinde, Brenda Lee henüz 13 yaşında bir çocuktur. Küçük Bayan Dinamit lakaplı Lee'nin bu performansı, masumiyet ile Rock'n Roll'un isyankar tavrını kusursuz bir dengeyle birleştirerek, şarkıyı yarım asrı aşan bir klasik haline getirmiştir.

Bu enerjik akımı takip eden ve türün bir diğer mihenk taşı olan ["Jingle Bell Rock"](#), geleneksel Noel müziğinin modernite ile ilk dansıdır. Bobby Helms'in yorumuyla ölümsüzleşen eser, girişindeki o meşhur elektro gitar riff'i ile tanınır. Müzik teorisi açısından incelendiğinde, bu şarkı 1950'lerin gençlik kültürü ile muhafazakar aile değerlerini Country ve Rock füzyonu üzerinden barıştıran stratejik bir kültürel üründür. Bugün duyduğumuzda hissettiğimiz nostalji, aslında bir devrin kültürel uzlaşısının sesidir.

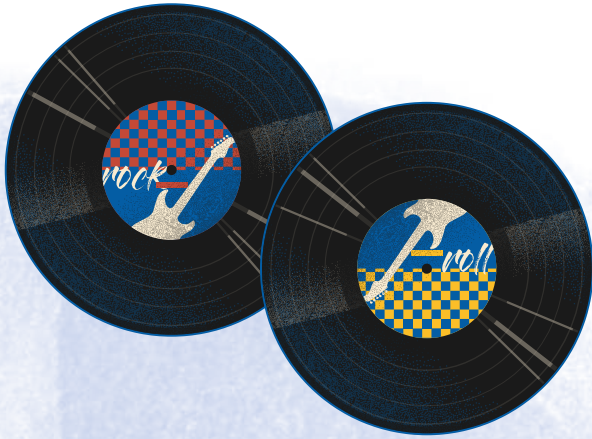
Şarkı isimlerine tıklayarak dinleyebilirsiniz.

ÖNERİLER

MÜZİK RADARI

Günümüze daha yakın bir tarihe, 2013 yılına uzandığımızda ise modern klasikler arasına girmeyi başaran nadir eserlerden "[Underneath the Tree](#)" ile karşılaşyoruz. Kelly Clarkson'ın bu bestesi, çağdaş bir pop şarkısı gibi tınlasa da, altyapısında 1960'ların efsanevi prodüktörü Phil Spector'ın geliştirdiği ses duvarı tekniğini barındırır. Saksafonların ve piyanoların oluşturduğu o yoğun, görkemli ve çok katmanlı akustik yapı, dinleyiciye şarkının aslında yıllardır var olduğu illüzyonunu yaşatır; bu da bestenin müzikal zekasını ortaya koyar.

Ancak sanat tarihi ironilerle doludur. Kışın en soğuk günlerinde içimizi ısıtan "[Let It Snow! Let It Snow! Let It Snow!](#)", sanılanın aksine karlı bir manzaraya bakılarak değil, 1945 yılının Temmuz ayında, Hollywood'un kavurucu sıcaklarında serinleme hayaliyle yazılmıştır. Sammy Cahn ve Jule Styne'in bu eseri, sözlerinde Noel veya yılbaşı kelimeleri geçmemesine rağmen, atmosferik gücü sayesinde sezonun gayriresmi marşına dönüşmüştür. Bu durum, müziğin mekan ve zamandan bağımsız olarak kendi gerçekliğini yaratabildiğinin en somut kanıtıdır.

Atmosferden bahsetmişken, Andy Williams'ın görkemli yorumuyla "[It's the Most Wonderful Time of the Year](#)", adeta bir vals temposunda orkestral zenginliğin zirvesidir. Şarkı, Noel'i aristokratik bir balo havasında betimler. Eserin sözlerinde geçen "There'll be scary ghost stories" dizesi ise modern dinleyiciye tuhaf gelse de, aslında Charles Dickens dönemindeki Viktorya İngiltere'sinin unutulmuş bir geleneğine; Noel arifesinde hayalet hikayeleri anlatma ritüeline yapılan entelektüel bir atıftır.

ÖNERİLER

MÜZİK RADARI

Görselliğin müziğe döküldüğü nokta ise ["It's Beginning to Look a Lot like Christmas"](#) eseridir. Meredith Willson'ın kaleminden çıkan bu şarkı, bir şehrin dönüşümünü sinematografik bir dille anlatır. Şarkıdaki Grand Hotel referansı, Nova Scotia'daki tarihi bir otele dayanır ve eserin melodik yapısı, vitrinlerin süslenişini izleyen bir flanörün adımlarını andırır.

Kültürel sınırların aşıldığı noktada, sadeliğin dehası olarak ["Feliz Navidad"](#) karşımıza çıkar. José Feliciano, dil bariyerlerini yıkmak adına müzikal minimalizmin en başarılı örneğini sergilemiştir. Sadece altı İspanyolca ve on dört İngilizce kelimeden oluşan bu kompozisyon, karmaşık lirik yapıları reddederek evrensel bir neşe frekansı yakalamayı hedefler. Bu eser, müziğin birleştirici gücünün dilbilimsel karmaşadan çok daha etkili olduğunu ispatlar.

Neşe kadar hüznün de bu dönemin bir parçasıdır. ["Have Yourself a Merry Little Christmas"](#), belki de repertuarın en melankolik ama en umutlu eseridir. İlk yazıldığında sözleri o kadar karanlık ve depresiftir ki içinde geçen "Bu son Noelimiz olabilir" gibi ifadeler, Judy Garland'a bu haliyle söylemeyi reddettirmiştir. Daha sonra Frank Sinatra'nın revizyonlarıyla bugünkü haline evrilen şarkı, zor zamanlarda dahi bir şekilde idare etme direncini anlatan lirik bir başkaldırıdır.

Şarkı isimlerine tıklayarak dinleyebilirsiniz.

ÖNERİLER

MÜZİK RADARI

Hüzün ve pop müziğin sentezi denildiğinde ise Wham! grubunun ölümsüz eseri "[Last Christmas](#)" akla gelir. George Michael'ın bir pazar günü, çocukluk odasında yaklaşık bir saat içinde bestelediği bu eser, majör akorların neşesi ile sözlerin kalp kırıklığını harmanlayan bir pop art şaheseridir. Sentezleyicilerin ustaca kullanımı ve 80'lerin estetiği, bu şarkıyı sadece bir aşk şarkısı olmaktan çıkarıp, bir dönemin ikonografisi haline getirmiştir.

Ve nihayet, modern zamanların tartışmasız Magnum Opus'u olan şarkı: "[All I Want for Christmas Is You](#)". Mariah Carey'nin bu bestesi, müzik teorisyenleri tarafından incelendiğinde, başarısının tesadüf olmadığı görülür. Şarkı, bilgisayar tabanlı modern sesler yerine, 1960'ların Motown stili canlı enstrüman kayıtlarıyla kurgulanmıştır. Akor geçişlerindeki o özel minör/majör değişimleri, insan beyninde doğrudan nostalji merkezini uyarır. Carey, bu eserle sadece bir şarkı yapmamış, dinleyicinin bilinçaltına hitap eden zamansız bir klasik inşa etmiştir.

KARİYER

PROGRAM & STAJ FIRSATLARI

Geleceğini Kuran Genç Kadınlar

Geleceğini Kuran Genç Kadınlar projesi çerçevesinde 18–35 yaş arası, ne eğitimde ne istihdamda yer alan (NEET) genç kadınlara ücretsiz online kariyer danışmanlığı hizmeti sunuluyor. Bu programa Adecco iş birliğiyle profesyonel insan kaynakları uzmanları eşlik ediyor ve katılımcılara aşağıdaki destekler sağlanıyor: CV hazırlama ve gözden geçirme, ön yazı hazırlama, iş başvuruları, mülakatlara hazırlık, kariyer planı oluşturma ve uygun iş fırsatlarına yönlendirme. Görüşmeler e-posta, telefon veya çevrim içi biçimde gerçekleşiyor. Başvuru süreçleri internet üzerinden yapılmakta olup, program katılımcılara iş bulma garantisi vermiyor, hedef kariyer planlarını güçlendirmek ve istihdam olanaklarını artırmak.

Başvuru Linki

Hayırlı Sabancı Desteğiyle İngilizce Fırsatım Programı

Hayırlı Sabancı Desteğiyle İngilizce Fırsatım Programı, devlet üniversitelerinde okuyan gençlerin İngilizce becerilerini güçlendirmeyi hedefleyen 12 aylık kapsamlı bir çevrimiçi eğitim programıdır. Berlitz Dil Okulları tarafından verilen dersler üç kur boyunca haftada iki gün, toplamda yaklaşık 4,5 saatlik online sınıflarda yürütülürken; katılımcılara aynı zamanda MS Office eğitimi, İngilizce CV hazırlama eğitimi, kariyer yönetimi desteği ve İngilizce mülakat koçluğu gibi ek imkanlar da sunuluyor.

Başvuru Linki

Son Başvuru Tarihi: 4 Şubat 2026

Geleceğini Kurmak İçin İlk Adım:

Kariyer Danışmanlığı

Hizmeti Başladı!

CV oluşturma

Mülakat hazırlığı

Kariyer hedefi belirleme

İş fırsatlarına yönlendirme

ONLINE VE
ÜCRETSİZ

GELECEĞİNİ
KURAN
GENÇ
KADINLAR

Adecco

KARİYER

PROGRAM & STAJ FIRSATLARI

İş'te Yapay Zeka Programı

İstanbul Esenler Belediyesi ve İstanbul Kalkınma Ajansı iş birliğiyle yürütülen "İş'te Yapay Zeka", 15–29 yaş arası gençler için ücretsiz bir yapay zekâ eğitim ve kariyer destek programıdır. Katılımcılar 12 aylık sürede çevrimiçi modüllerle yapay zekâ araçlarını (ChatGPT, Claude, Copilot vb.) öğrenir, canlı mentor buluşmalarına katılır ve gerçek proje deneyimi edinir. Programda ayrıca hackathonlar, kariyer atölyeleri, şirket ziyaretleri ve kariyer fuarları yer alır; bu sayede portfolyo oluşturma, CV güçlendirme ve profesyonel kişilerle tanışma imkânı sağlanır. Başarıyla tamamlayanlara sertifika verilir ve iş dünyasına adım atma süreçleri desteklenir. Katılım için ön bilgi şartı yoktur, eğitim hibrit (online + yüz yüze) olarak yapılır.

Başvuru Linki

Son Başvuru Tarihi: 1 Şubat 2026

Huawei Cloud AI Bootcamp 2. Dönem

Huawei Cloud tarafından düzenlenen AI Bootcamp 2. Dönem, yapay zekâ konularına ilgi duyanlara yönelik ücretsiz çevrim içi eğitim programıdır. Katılımcılar 12 Ocak 2026'da başlayacak dört haftalık eğitimde Huawei Cloud altyapısını ve yapay zekâ araçlarını kullanmayı öğrenirler; dersler kayda alınır ve tekrar izleme imkânı sunulur. Program boyunca katılımcılar KooLab canlı çözüm oturumlarına katılır, ödevler yapar ve en az iki ödevi tamamlayanlara katılım belgesi verilir. Eğitim süresince teorik bilgi ile pratik uygulamalar bir arada bulunur ve AI projeleri geliştirme fırsatı sağlanır.

Başvuru Linki

Son Başvuru Tarihi: 12 Ocak 2026

Teknolojiye ilgi duyan gençler arıyoruz!
Yapay zeka eğitimlerine katıl, gerçek projelerle deneyim kazan.

Son Başvuru: 1 Şubat 2026

KARİYER

PROGRAM & STAJ FIRSATLARI

GENUP
Girişimciler İçin Stratejik Büyüme Programı
Bir Adım Değil Bir Sıçrama!

Son Başvuru Tarihi: 2 Şubat 2026
GEN Türkiye üyelerinden mentorluk, eğitim ve müşteri buluşmaları fırsatı yakala.

GENUp Hızlandırma Programı

GENUp Hızlandırma Programı, GEN Türkiye tarafından ölçeklenme aşamasına gelmiş, yatırım almış veya yatırım turuna çıkmış "scale-up" girişimlere yönelik tasarlanmış bir hızlandırma programıdır. Programa kabul edilecek 8 girişim seçilir ve bu ekiplere pazarlama, büyüme stratejileri, ekip & ortaklık yönetimi, yatırım ve finans, vergi & hukuki süreçler, ürün ve teknoloji yönetimi ile küresel pazarlara açılma gibi kritik konularda eğitim ile mentorluk desteği verilir.

Başvuru Linki

Son Başvuru Tarihi: 2 Şubat 2026

KOD:2026 – Kodla, Yapay Zeka Zincirlerini Kır Bootcamp

Patika.dev tarafından düzenlenen KOD:2026 – Kodla, Yapay Zeka Zincirlerini Kır adlı bootcamp, 6–13 Ocak 2026 tarihleri arasında çevrim içi olarak gerçekleştirilen ücretsiz yapay zeka ve kodlama odaklı eğitim programıdır. Programda katılımcılar ChatGPT, Copilot, Cursor gibi AI araçlarını gerçek projelerde nasıl kullanacaklarını öğrenirler ve bu yeteneklerini pratiğe dökme fırsatı bulurlar. Başvurular 5 Ocak 2026'ya kadar alınacak. Bootcamp, algoritma ve kodlama deneyimi olan gençleri hedefler ve geliştirdikleri projelerle portföylerini güçlendirmeyi amaçlar. Bu sayede teknoloji alanında becerilerini artırmak ve ilerlemek isteyenler için bir adım fırsatı sunar.

Başvuru Linki

Son Başvuru Tarihi: 5 Ocak 2026

KOD:2026

Kodla, Yapay Zeka Zincirlerini Kır

Yapay zeka destekli kodlamanın yeni sezonu başlıyor. AI tool'larını nasıl ve nerede kullanacağını öğren, projeni yazmaya başla.

Rise In

KARİYER

PROGRAM & STAJ FIRSATLARI

Yarına Değer
Funded by Citi Foundation

YENİ NESİL İŞLER AKADEMİSİ
PMI Onaylı
Proje Yönetimi Eğitimi

Eğitim Tarihi:
31 Ocak / 1 Mart 2026

Son Başvuru Tarihi:
4 Ocak 2026

habitat30

Habitat Derneği – Yarına Değer Projesi PMP Eğitimi

Habitat Derneği'nin Citi Vakfı ile hayata geçirdiği Yarına Değer Projesi, 6 Şubat 2023 depremlerinden etkilenen bireylere destek olmak amacıyla çeşitli eğitim fırsatları sunuyor. Bu kapsamda yer alan Proje Yönetim Profesyoneli (PMP) Eğitimi, çevrim içi ve ücretsiz olarak planlanmış bir eğitim programıdır.

Program online platformda, Cumartesi ve Pazar günleri toplam 10 hafta boyunca gerçekleştirilecek ve katılımcılara PMI onaylı 36 saatlik proje yönetimi eğitimi verilecektir; bu eğitim PMP sertifikası için gerekli 35 saatlik eğitim ön koşulunu karşılar.

[Başvuru Linki](#)

Son Başvuru Tarihi: 4 Ocak 2026

Yarına Değer – Yeni Nesil İşler Akademisi Python Programlama Eğitimi

Citi Vakfı'nın desteğiyle yürütülen Yarına Değer Projesi kapsamında düzenlenen Yeni Nesil İşler Akademisi Python Programlama Eğitimi, depremden doğrudan ya da dolaylı etkilenen bireylerin dijital becerilerini geliştirerek dayanıklılıklarını artırmayı ve kariyer yollarını güçlendirmeyi amaçlayan ücretsiz ve çevrim içi bir eğitim programıdır. Toplam 120 saat sürecek eğitim, 10 Ocak 2026 – 15 Mart 2026 tarihleri arasında 10 hafta boyunca, her Cumartesi ve Pazar günleri Zoom üzerinden gerçekleştirilecektir.

[Başvuru Linki](#)

Son Başvuru Tarihi: 4 Ocak 2026

YENİ NESİL İŞLER AKADEMİSİ

Python Programlama Eğitimi

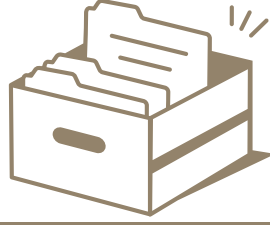
Eğitim Tarihi:
10 Ocak / 15 Mart 2026

Son Başvuru Tarihi:
4 Ocak 2026

ARŞİVDEN

NEW

GENÇLİK AĞI GAZETESİ'NİN ARALIK AYINDA YAYIMLANAN SAYILARI

Aralık 2021 Sayısı

Aralık 2022 Sayısı

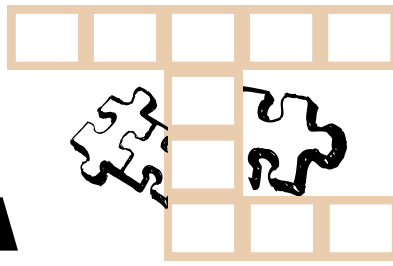
Aralık 2023 Sayısı

Aralık 2024 Sayısı

Sayıların ismine
tıklayarak ilgili
gazeteye
ulaşabilirsiniz

BULMACA

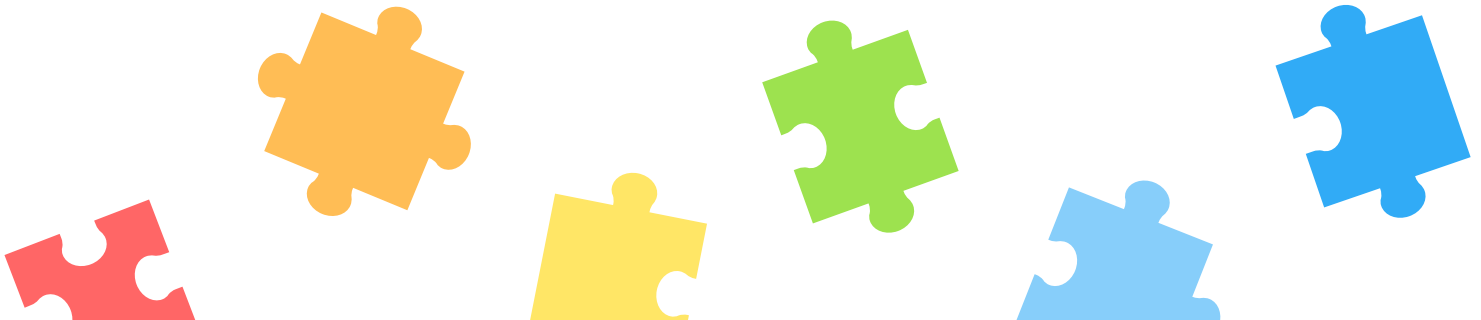
Ödüllendirmemiz yalnızca Gençlik Ağı üyelerine özeldir.

Bu ayın kazananı olmak ve hediye kazanmak istiyorsan tek yapman gereken elini çabuk tutup ilk çözen kişi olmak ve cevabı bize göndermek!

AYAZ KOZALAK ŞÖMİNE KAR HEDİYE İGLO TARÇIN

D	M	E	K	A	L	A	Z	O	K	B
E	V	B	L	A	D	M	R	A	A	G
İ	N	I	Ç	R	A	T	İ	M	R	Ñ
G	R	W	İ	X	E	İ	E	T	A	R
L	O	K	F	R	O	Y	E	S	K	D
O	L	L	A	A	İ	A	A	Y	T	K
M	U	S	E	D	H	Z	A	Y	A	S
M	E	M	E	N	O	S	D	Q	F	Ñ
C	F	H	M	L	E	N	İ	M	Ö	Ş

Cevaplar için bize mail atmayı unutmayın: kuruliletisim@gmail.com

KAYNAKLAR

Dijital Detoks

- [Biricik, Z. \(2022\). Dijital Bağımlılıklar ve Dijital Bağımlılıklardan Kurtulma Yolu Olarak Dijital Minimalizm. The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication, 897-912.](#)
- [Pınarbaşı, T. E., & Astam, F. K. \(2020\). "Vazgeçmek Mümkün Mü?": Kuşakların Dijital Detoks Deneyimleri Üzerine Bir Analiz. Atatürk İletişim Dergisi, 5-28.](#)

Engelli Hakları

- [Prof. Dr. Nuray GÖKÇEK KARACA / Uluslararası İlke ve Standartlar Bağlamında Engelli Hakları, Disability Rights in the Context of International Principles and Standards, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 5 - Sayı: 1 - Ocak 2019 - s. 1-34.](#)
- [Prof. Dr. Ezeli AZARKAN / Av. Dr. Ekrem BENZER / DÜHFD, Cilt: 23, Sayı: 38, Yıl: 2018, s. 3-29 3 Makale \(Araştırma Makalesi\) Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşme ve Türkiye'de Engelli Hakları](#)
- [Selda ÇAĞLAR / AÜHFD, 61 \(2\) 2012: 541-598 Engellilerin Erişilebilirlik Hakkı Ve Türkiye'de Erişilebilirlikleri Right Of Accessibility For Persons With Disabilities and Accessibility in Turkey](#)
- [Dr. Mahmut ÇİTİL- Av. Muhammet Kürşat ÜÇÜNCÜ / 233TAAD, Yıl:9, Sayı:35 \(Temmuz 2018\) Türkiye'de Engelli Hakları Ve Engelliler Hukuku'nun Durumu Disabilities Rights in Turkey And Status Of The Disabled Law Dr. Mahmut Çitil - Av. Muhammet Kürşat Üçüncü](#)
- [Birleşmiş Milletler \(BM\), Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme \(CRPD\), 2006.](#)
- [Dünya Sağlık Örgütü \(WHO\), Dünya Engellilik Raporu \(World Report on Disability\), 2011.](#)
- [Dünya Sağlık Örgütü \(WHO\), İşlevsellik, Engellilik ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırması \(ICF\), 2001.](#)
- [T.C. Anayasası, \(Özellikle Madde 10, 42, 56, 61\).](#)
- [5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanun, \(Resmi Gazete Tarihi: 07.07.2005, Sayı: 25868\).](#)
- [4857 Sayılı İş Kanunu, \(Madde 30: Engelli Çalıştırma Zorunluluğu\).](#)
- [657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, \(Madde 53: Engelli Personel İstihdamı\).](#)
- [573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname \(KHK\), 1997.](#)
- [Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği, \(Resmi Gazete Tarihi: 20.07.2013\).](#)
- [Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, \(Milli Eğitim Bakanlığı\).](#)
- [Türk Standardları Enstitüsü \(TSE\), TS 9111: Engelliler ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Tasarım Kuralları.](#)
- [Türk Standardları Enstitüsü \(TSE\), TS 12576: Şehir İçi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar İçin Yaya Yollarında Tasarım Kuralları.](#)
- [W3C, Web İçeriği Erişilebilirlik Kılavuzu \(WCAG 2.1/2.2\): Dijital Erişilebilirlik Standartları.](#)
- [Oliver, M., The Politics of Disablement \(Engelliliğin Politikası\), 1990. \(Sosyal Modelin temel kaynağı\).](#)
- [T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Engelli ve Yaşlı İstatistik Bültenleri.](#)
- [TÜİK \(Türkiye İstatistik Kurumu\), Türkiye Sağlık Araştırması ve Engelli Verileri.](#)
- [Kamu Denetçiliği Kurumu \(Ombudsmanlık\), Engelli Hakları Özel Raporları.](#)
- [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu \(TIHEK\), Ayırmacılıkla Mücadele Kararları ve Raporları.](#)

KAYNAKLAR

Teknoloji Kullanım Alışkanlıkları: Mektuptan Sosyal Medyaya

- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3029982>
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4164411>
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3727992>
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1952843>
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Apparatgeist>
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/612561>
- https://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/sayilar/2018_bahar/05_goksel_aymaz.pdf
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1711708>
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/115674>
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1964256>
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/157362>
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/84208> <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3182785>

Yılbaşının Sosyolojisi

- [Bauman, Z. \(2000\). Liquid Modernity. Polity Press](#)
- [Berger, P. L., & Luckmann, T. \(1966\). The Social Construction of Reality. Anchor Books.](#)
- [Durkheim, É. \(1912\). The Elementary Forms of Religious Life. Free Press.](#)
- [Elias, N. \(1992\). Time: An Essay. Basil Blackwell.](#)
- [Giddens, A. \(1991\). Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age. Polity Press.](#)
- [Goffman, E. \(1959\). The Presentation of Self in Everyday Life. Anchor Books.](#)
- [Hobsbawm, E., & Ranger, T. \(1983\). The Invention of Tradition. Cambridge University Press.](#)
- [Lefebvre, H. \(2004\). Rhythmanalysis: Space, Time and Everyday Life. Continuum.](#)
- [Rosa, H. \(2013\). Social Acceleration: A New Theory of Modernity. Columbia University Press.](#)
- [Simmel, G. \(1908\). Sociology: Inquiries into the Construction of Social Forms. Free Press.](#)
- [Turner, V. \(1969\). The Ritual Process: Structure and Anti-Structure. Aldine.](#)
- [Zerubavel, E. \(1982\). "The Standardization of Time: A Sociohistorical Perspective." American Journal of Sociology, 88\(1\), 1–23.](#)
- [Zerubavel, E. \(1985\). The Seven Day Circle: The History and Meaning of the Week. University of Chicago Press.](#)

Zamanın Eşiğinde: Dünyada Yeni Yıla Girme Ritüelleri, İnançlar ve Toplumsal Hafıza

- [Boratav, P. N. \(1984\). Türk Halk İnançları ve Gelenekleri. İletişim Yayınları.](#)
- [Giddens, A. \(1991\). Modernity and Self-Identity. Stanford University Press.](#)
- [Hall, S. \(1997\). Cultural Identity and Diaspora.](#)

Gençlik Ağı Gazetesi

ARALIK 2025

İletişim Kurulu Gençlik Ağı Gazetesi yazarları
olarak hepinize keyifli okumalar ve mutlu
seneler dileriz!